

Apskats 03

LV

**Ticamības
nodrošināšanas sistēma
un galvenie faktori, kas
veicināja kļūdu rašanos
2014.–2020. gada
kohēzijas finansējuma
jomā**

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

2024

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I–XII
Ievads	01–21
Pamatinformācija par kohēzijas politiku	01–07
Kohēzijas politika: mērķi un atbalsta fondi	01–02
Kohēzijas izdevumi veido vairāk nekā vienu trešdaļu no ES budžeta	03–05
Pārklājas dažādi kohēzijas izdevumu periodi	06–07
Ticamības nodrošināšanas sistēma kohēzijas politikā	08–21
Dalībvalstu iestādēm ir jāsniedz Komisijai pārlicība par kohēzijas izdevumu pareizību	08–09
Komisija 2007. gadā ieviesa “vienotas revīzijas” pieeju kohēzijas politikas izdevumiem	10–12
2014.–2020. gada periodā tika ieviesta grāmatvedības gada koncepcija un sistēma ikgadējam izdevumu norēķinam	13–16
Komisija savos gada darbības pārskatos sniedz pārlicību par izdevumu pareizību	17–18
Kopš 2017. gada mūsu revīzijas pieejā tiek ņemtas vērā izmaiņas 2014.–2020. gada perioda tiesiskajā regulējumā	19–21
Tvērums un pieeja	22–28
Mūsu vispārējais novērtējums par kohēzijas izdevumu pareizību	29–46
Kļūdu līmenis kohēzijas izdevumos 2014.–2020. gadā bija zemāks nekā 2007.–2013. gadā, bet joprojām bija būtisks	30–33
Lielākā daļa revīzijas iestāžu ziņoja par kļūdu līmeni zem būtiskuma sliekšņa 2017.–2022. gadā	34–37
Kopš 2018. gada Komisijas “maksimālais īpatsvars” ir norādījis uz būtiskām kļūdām kohēzijas izdevumos	38–42
Komisijas un revīzijas iestāžu kļūdu aplēses ir vērstas uz finanšu korekcijām	43–46

Mūsu konstatējumi par kohēzijas politikas kontroles sistēmas galveno dalībnieku darba uzticamību	47–69
Pirmā līmeņa pārbaudes, ko veic vadošās iestādes, nav pietiekami efektīvas, lai nodrošinātu kohēzijas izdevumu pareizību	48–49
Revīzijas iestādes ir būtiska otrā aizsardzības līnija, bet tās ne vienmēr pilnībā efektīvi atklāj nepareizus izdevumus	50–64
Nemot vērā mūsu konstatētās papildu kļūdas, aptuveni pusē mūsu revidēto apliecinājumu pakešu atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz 2 %	51–53
Kad revīzijas iestādes ziņo par 2 % atlikušo kļūdu īpatsvaru, nav “drošības rezerves” papildu kļūdām	54–55
Nepilnības revīzijas iestāžu darbā ierobežo to, kādā mērā Komisija uz to var paļauties	56–64
Komisija verificē gada pārskatus, taču tās pārbaudes ar mērķi atklāt papildu kļūdas ir ierobežotas	65–69
Dokumentu pārbaudes nav izstrādātas tā, lai atklātu papildu neattiecināmus izdevumus	65–66
Komisijas veiktajām atbilstības revīzijām ir skaidra pievienotā vērtība, taču to skaits ir ierobežots	67–69
Kļūdu veidi un sastopamība	70–93
Dažas kļūdu kategorijas kohēzijas izdevumos ir biežāk sastopamas nekā citas	71–82
Neattiecināmie izdevumi veido lielāko daļu kļūdu gan daudzuma, gan finansiālās ietekmes ziņā	72–75
Publiskā iepirkuma kļūdas revīzijas iestādes konstatē biežāk nekā 2007.–2013. gadā	76–79
Neattiecināmu projektu un valsts atbalsta kļūdu skaits ir neliels, taču veido ievērojamu daļu no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa	80–82
Lielākajā daļā dalībvalstu, kas saņem lielāko kohēzijas finansējumu, ir būtisks kļūdu līmenis, taču tās atšķiras ar to, kā tiek piemērota ticamības nodrošināšanas sistēma	83–93
Mūsu rezultāti par 2017.–2022. gadu norāda uz būtisku kļūdu līmeni lielākajā daļā dalībvalstu, kuras saņem visvairāk kohēzijas līdzekļu	84–85
Dalībvalstis atšķiras pēc tā, cik efektīvi tās atklāj nepareizus izdevumus	86–89
Dažām valstīm biežāk nekā citām Komisija pārrēķina atlikušo kļūdu īpatsvaru, kas pārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni	90–93

Kļūdu pamatcēloņi valsts līmenī	94–114
Problēmas, kas saistītas ar dalībvalstu iestāžu īstenoto administrēšanu, veidoja gandrīz pusi no papildu kļūdām	97–102
Vairāk nekā vienu trešdaļu no mūsu atklātajām papildu kļūdām vadošās iestādes būtu varējušas novērst	98–100
Revīzijas iestādes dažos gadījumos veica neatbilstīgus novērtējumus	101–102
Rūpības trūkums vai atbalsta saņēmēju apzināta noteikumu neievērošana (aizdomas par to) veidoja vairāk nekā ceturtdaļu no mūsu atklātajām kļūdām	103–107
Tiesību aktu atšķirīga interpretācija bija cēlonis vēl vienai ceturtdaļai kļūdu, ko atklājām	108–114
Dalībvalstu organizatoriskā sistēma ietekmē to spēju novērst un atklāt kļūdas	111–114
Kā Komisija novērsa un laboja kļūdas?	115–136
Kohēzijas politikas tiesiskā regulējuma vienkāršošana līdz šim nav devusi gaidītos rezultātus	116–117
Darījumos, kuros izmanto vienkāršotu izmaksu iespējas, ir mazāka kļūdu iespējamība, taču tās netiek plaši izmantotas	118–122
Starpposma maksājumu ieturēšana var būt efektīva, bet efektivitāti apdraud nesamaksātā gada atlikuma izmaksāšana pirms pareizības pārbaudēm	123–126
Līdz šim veikto finanšu korekciju dēļ attiecīgās dalībvalstis nav tieši zaudējušas finansējumu	127–136
Lai pabeigtu vienu finanšu korekcijas procedūru pret dalībvalsti, var būt nepieciešams līdz pat 20 mēnešiem	128–133
Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju ES līmeņa kontroles pasākumu rezultātā līdz 2022. gada beigām tika veiktas papildu finanšu korekcijas 620 miljonu EUR apmērā	134–135
Līdz šim nav piemērotas neto finanšu korekcijas par 2014.–2020. gada periodu	136

Kas notiks tālāk? 137–148

2014.–2020. gada programmu novēlota uzsākšana un papildu finansējums palielināja ar finansējuma apguvi saistīto spiedienu vairākās dalībvalstīs 138–145

Nav juridiskas prasības par izdevumu pareizības galīgo apstiprināšanu visam periodam kopumā 146–148

Noslēguma piezīmes 149–162

Pielikumi

I pielikums. Dalībvalstu iestāžu un Komisijas atbildības sadalījums

II pielikums. Grāmatvedības gadu un ziņošanas termiņu grafiks

III pielikums. Pārskats par ERP izlasi pa dalībvalstīm (2017.–2022. gads)

IV pielikums. Pārskats par revīzijas iestādēm, kas ziņojušas par pārkāpumiem 2018.–2022. gada periodā

V pielikums. Būtiski ERP ziņojumi

Saīsinājumi

Glosārijs

ERP darba grupa

Kopsavilkums

I Kohēzijas politika ir nozīmīga izdevumu joma, kas veido vairāk nekā vienu trešdaļu no ES budžeta 2014.–2020. gada periodā. Gadu gaitā kohēzijas politikas izdevumi ir veidojuši arī vislielāko daļu kopējā kļūdu īpatsvarā mūsu ticamības deklarācijas kontekstā. Šie izdevumi pārsvarā ir atlīdzinājuma maksājumi, ko mēs uzskatām par augsta riska izdevumiem.

II Šā apskata pamatā ir mūsu līdzšinējais revīzijas darbs saistībā ar kohēzijas izdevumiem 2014.–2020. gada periodā, kā arī Komisijas publicētā informācija. Tajā sniegts daudzgadu apkopojums par mūsu revīzijas rezultātiem, tostarp pārvaldības un kontroles problēmu novērtējums, apzinātie kļūdu pamatcēloņi un mūsu iepriekšējie novērtējumi par pasākumiem, kas ir Komisijas rīcībā, lai novērstu un labotu kļūdas nolūkā samazināt kļūdu īpatsvaru. Pēc iespējas sniedzam arī informāciju par konkrētām valstīm. Šā apskata mērķis ir palīdzēt stiprināt ticamības nodrošināšanas modeli, kā arī sniegt ieguldījumu tiesību akta priekšlikuma sagatavošanā kohēzijas politikai pēc 2027. gada.

III Kopumā mūsu analīze liecina, ka, neraugoties uz to, ka kohēzijas politikas ticamības nodrošināšanas sistēma kopš 2007. gada ir palīdzējusi samazināt kopējo kļūdu līmeni, tā tomēr nav bijusi efektīva, lai kļūdu līmeni samazinātu zem 2 % būtiskuma sliekšņa, kā to paredz noteikumi. Mūsu revīziju rezultāti par šo periodu konsekventi uzrāda kļūdu līmeņus, kas pārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni gan gada griezumā, gan arī daudzgadu perspektīvā. Mēs uzskatām, ka Komisija nepietiekami novērtē kļūdu līmeni, lai gan tā piekrīt mūsu vispārējam secinājumam, ka kohēzijas izdevumus būtiski ietekmē kļūdas. Tas liecina, ka visi galvenie dalībnieki var uzlabot to, kā tie īsteno ticamības nodrošināšanas modeli.

IV Vadošajām iestādēm kā ticamības nodrošināšanas modeļa pirmajai aizsardzības līnijai ir būtiska nozīme dalībvalstīs, nodrošinot kohēzijas izdevumu pareizību. Tomēr to kontroles pasākumi vēl pietiekami nemazina kohēzijas izdevumu augsto kļūdu risku. Aptuveni pusi no papildu kļūdām, par kurām ziņojām 2014.–2020. gada periodā, var saistīt ar vadošo iestāžu darbību vai bezdarbību. Mūsu paziņotās kļūdas papildina tās kļūdas, kuras revīzijas iestādes ir atklājušas un labojušas iepriekšējās pārbaudēs vai revīzijās.

V Dalībvalstu revīzijas iestādes ir otrā aizsardzības līnija saskaņā ar vienotās revīzijas principu. Mēs konstatējām uzlabojumus to spējā atklāt publiskā iepirkuma pārkāpumus, taču tām joprojām ir jāuzlabo spēja atklāt citu veidu kļūdas. Mēs konstatējām kļūdas, kuras revīzijas iestādēm vajadzēja atklāt. Laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam mēs konstatējām papildu kļūdas 51 no 87 apliecinājumu paketēm, kuras mēs revidējām vismaz vienu reizi, un tas ievērojamai daļai no Komisijai apliecināto izdevumu paaugstināja paziņoto kļūdu īpatsvaru virs būtiskuma sliekšņa. Mēs konstatējām trūkumus arī revīzijas darba plānošanā un sagatavošanā, paša revīzijas darba kvalitātē un revīzijas darba dokumentēšanā. Trūkumi skāra vairāk nekā pusi no mūsu revidētajiem darījumiem, kas ierobežo Komisijas spēju paļauties uz šo darbu.

VI Komisija pārbauda revīzijas iestāžu paziņotos revīzijas rezultātus dokumentu pārbaudēs un veic atbilstības revīzijas, pamatojoties uz risku. Dokumentu pārbaudēm piemīt ierobežojumi, jo tās nav paredzētas, lai atklātu nepareizus izdevumus, ko nav atklājušas dalībvalstis. Atbilstības revīzijas ir efektīvas, taču to skaits ir ierobežots.

VII Izplatītākais kļūdu veids bija neattiecināmi izdevumi un neattiecināmi projekti, kam sekoja neatbilstība valsts atbalsta noteikumiem un ES un valstu publiskā iepirkuma noteikumiem. Savā 2022. gada pārskatā mēs ieteicām Komisijai, kurai ir galīgā atbildība par ES budžeta izpildi, veikt konkrētus riska mazināšanas pasākumus attiecībā uz atkārtotiem kļūdu veidiem, lai novērstu kļūdu rašanos un mazinātu to ietekmi, kā arī papildināt tās pasākumus, lai uzlabotu administrēšanu dalībvalstu iestādēs.

VIII Mūsu revīzijas rezultāti norāda uz kļūdu līmeni, kas pārsniedz būtiskuma sliekšni, lielākajā daļā dalībvalstu, kuras saņem visvairāk kohēzijas finansējuma. Deviņas dalībvalstis, kas atbild par 76 % no kohēzijas izdevumiem, 2014.–2020. gadā veidoja 91 % no aplēstā kļūdu līmeņa. Mūsu analīze arī parādīja, ka gan mēs, gan Komisija bieži vien pārvērtēja dažu dalībvalstu apliecinājumu paketes kā tādas, kuru kļūdu īpatsvars pārsniedz būtiskuma sliekšni. Šādos gadījumos jo īpaši nepieciešams stiprināt revīzijas iestāžu atklāšanas spējas.

IX Turklāt mēs apzinājām trīs galvenos kļūdu pamatcēloņus: problēmas, kas saistītas ar dalībvalstu iestāžu neatbilstīgu administrēšanu, problēmas, kas saistītas ar nolaidību vai (aizdomām par) nodomu, un ar tiesisko regulējumu saistītas problēmas atbalsta saņēmēja līmenī. Puse no mūsu atklātajām papildu kļūdām ietilpa neatbilstīgas administrēšanas kategorijā un izpaudās kā neatbilstīga lēmumu pieņemšana un verifikācijas vadošajās iestādēs un nepilnības revīzijas iestāžu darbā.

X 2014.–2020. gada ticamības nodrošināšanas sistēma paredz dažādus veidus, kā Komisija var aizsargāt ES budžetu. Tomēr no starpposma maksājumiem ieturētās summas tiek izmaksātas, pirms Komisija var izvērtēt visus likumības un pareizības aspektus. Komisija izmanto arī finanšu korekcijas gadījumos, kad tā uzskata, ka programmas pārvaldības un kontroles sistēmā ir būtiski trūkumi. Tomēr līdz šim Komisija vēl nav piemērojusi neto finanšu korekcijas, kas attiecīgajai dalībvalstij nozīmētu tiešu finansējuma zaudēšanu. Tādējādi šiem instrumentiem piemīt nepilnības gan to struktūrā, gan arī īstenošanā. Ņemot vērā iepriekš minēto, mēs uzskatām, ka Komisijai ir jādara vairāk, lai stiprinātu to, kā tiek īstenota 2021.–2027. gada kohēzijas izdevumu ticamības nodrošināšanas sistēma.

XI Dalībvalstīm līdz 2025. gada vidum būs jāiesniedz galīgie maksājumu pieteikumi 2014.–2020. gada programmām. Spiediens apgūt pieejamo ES finansējumu rada papildu risku attiecībā uz izdevumu pareizību. Elastība, kas tika paredzēta Covid-19 pandēmijas ietekmes mazināšanai, tostarp jo īpaši pagaidu iespēja saņemt ES finansējumu 100 % apmērā, palīdzēja kompensēt lēno apguvi iepriekšējos gados. Tomēr uz laiku atceltā prasība nodrošināt valsts vai privāto līdzfinansējumu programmu īstenošanai var atturēt dalībvalstis no kontroles mehānismu piemērošanas, kas tādējādi var palielināt risku, ka finansējums netiek izmantots lietderīgi. Ņemot vērā 2014.–2020. gada programmu slēgšanu 2025. gadā un pārklāšanos ar 2021.–2027. gada programmu īstenošanu, pārkāpumu risks joprojām ir augsts.

XII Mūsu pēdējo sešu gadu revīziju rezultāti, kā arī revīzijas iestāžu un Komisijas revīziju rezultāti skaidri parādīja, ka ir jāstiprina 2021.–2027. gada kohēzijas izdevumu ticamības nodrošināšanas sistēmas īstenošana. Šis process ir jāvada Komisijai, ņemot vērā, ka tai ir galīgā atbildība par ES budžeta izpildi.

Ievads

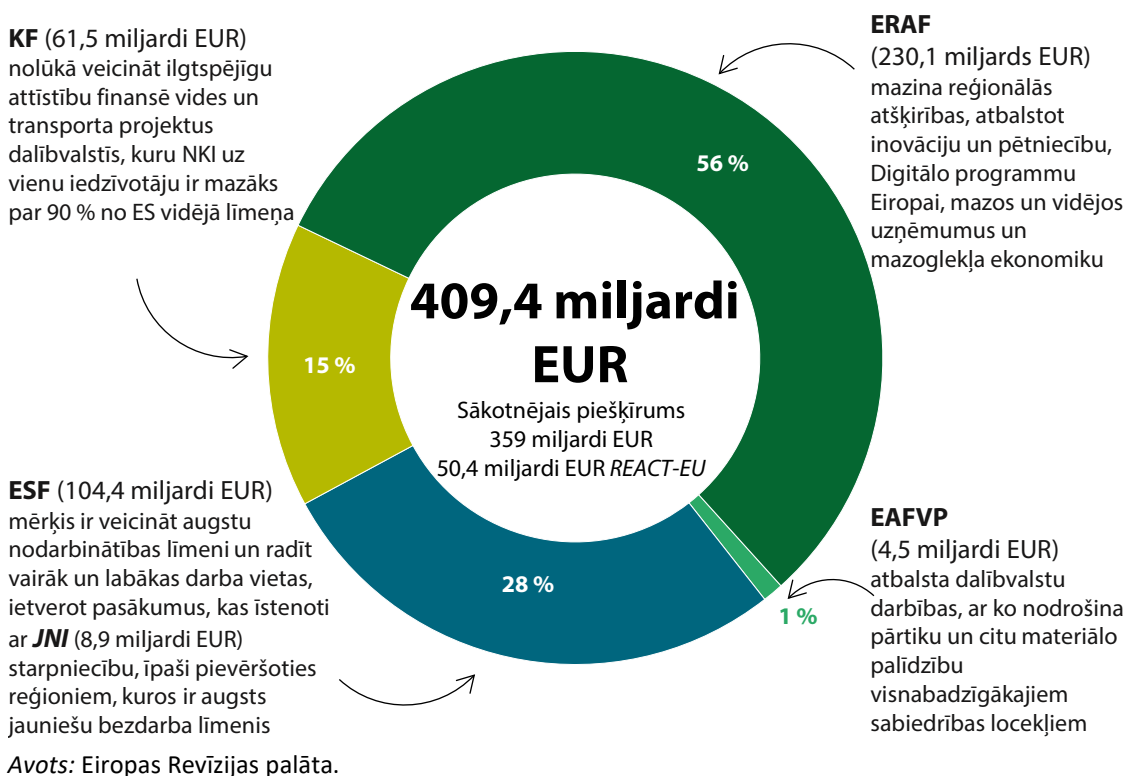
Pamatinformācija par kohēzijas politiku

Kohēzijas politika: mērķi un atbalsta fondi

01 Kohēzijas politika veicina ES attīstību, atbalstot pasākumus ar mērķi stiprināt tās ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un mazināt reģionu atšķirības¹.

02 Finansiālo atbalstu sniedz, izmantojot trīs galvenos fondus, proti, Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), Kohēzijas fondu (KF) un Eiropas Sociālo fondu (ESF), un to darbību papildina Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva (JNI) un Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (EAFVP) (sk. [1. attēlu](#)).

1. attēls. Kohēzijas politikas atbalsta fondi 2014.–2020. gada periodā

¹ Līgums par Eiropas Savienības darbību, 174. pants.

Kohēzijas izdevumi veido vairāk nekā vienu trešdaļu no ES budžeta

03 Kohēzijas finansējums ir paredzēts 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 1.b izdevumu apakš kategorijā (“Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija”). Kohēzijas finansējums veidoja 359 miljardus EUR (ieskaitot Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām)², kas ir vairāk nekā viena trešdaļa (34 %) no ES budžeta. 2021.–2027. gada periodā kohēzijas politikas izdevumi ir paredzēti DFS 2. izdevumu kategorijā “Kohēzija, noturība un vērtības”. 2021. gadā kohēzijas finansējums veidoja lielāko ES budžeta daļu, proti, 41,7 %.

04 Gadu gaitā kohēzijas politika ir arī veidojusi vislielāko daļu no kopējā kļūdu īpatsvara³ mūsu ticamības deklarācijā. Kohēzijas politikā dominē atlīdzinājuma maksājumi, ko mēs uzskatām par augsta riska maksājumiem un kas 2022. gadā veidoja 66 % no revīzijas kopas⁴. Lai saņemtu atlīdzinājumu, atbalsta saņēmējiem ir jāiesniedz tiem radušos attiecināmo izmaksu deklarācijas kopā ar apliecināšiem pierādījumiem. Prasot atlīdzināt izmaksas, saņēmējiem bieži ir jāievēro sarežģīti noteikumi attiecībā uz to, ko var prasīt (attiecināmība), un attiecībā uz izmaksu pienācīgu rašanos (publiskais iepirkums vai valsts atbalsta noteikumi).

05 Kohēzijas politikas finansējumam parasti ir nepieciešams dalībvalstu līdzfinansējums, kam jānodrošina finansējuma lietderīga izmantošana⁵. Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, 2020. gada decembrī Atvērto Atveseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām (*REACT-EU*) nodrošināja dalībvalstīm papildu finansējumu 50,4 miljardu EUR apmērā līdztekus 2014.–2020. gada kohēzijas politikas finansējumam⁶. Vienlaikus 2020./2021. grāmatvedības gadā un 2021./2022. grāmatvedības gadā deklarētos izdevumus varēja atlīdzināt no ES budžeta, nepieprasot līdzfinansējumu no dalībvalstīm⁷. Šis instruments tika izstrādāts ar mērķi mazināt Covid-19 pandēmijas radīto slogu uz valstu budžetiem, kā arī ļaut ātrāk apgūt

² Pamatojoties uz cohesiondata.europa.eu.

³ Sk. 2022. gada pārskata 1.14. punktu, 2021. gada pārskata 1.18. punktu, 2020. gada pārskata 1.17. punktu, 2019. gada pārskata 1.18. punktu un 2018. gada pārskata 1.29. punktu.

⁴ ERP deklarācija par 2022. gada pārskata ticamību, VIII punkts.

⁵ 2014.–2020. gada KNR, 26. apsvērumš.

⁶ Regula (ES) 2020/2221 par *REACT-EU*.

⁷ Regula (ES) 2020/558, 25.a pants.

pieejamo finansējumu⁸. Noteikumi paredz arī iespēju saņemt 100 % ES finansējumu 2023.–2024. gadā, kas ir pēdējais perioda grāmatvedības gads⁹.

Pārklājas dažādi kohēzijas izdevumu periodi

06 ES izdevumi tiek plānoti septiņu gadu periodam, izmantojot daudzgadu finanšu shēmas, un katru no tām reglamentē īpaši noteikumi. Saskaņā ar kohēzijas politiku resursi tiek piešķirti dalībvalstīm DFS sākumā visam septiņu gadu periodam. Budžets ir sadalīts gada izdevumos, kā noteikts dalībvalstu individuālo darbības programmu (turpmāk “programmas”) finansēšanas plānos.

07 Dalībvalstīm šie gada maksājumi ir jāizlieto trīs gadu laikā, sākot no gada, kad tie paredzēti budžetā. Pēc tam neizmantotie līdzekļi tiek automātiski zaudēti¹⁰. Tas nozīmē, ka 2014.–2020. gada kohēzijas izdevumu attiecināmības periods ir no 2014. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim. Termins, līdz kuram dalībvalstīm jāiesniedz sava galīgā izdevumu deklarācija, ir vēl vēlāk (2024. gada vidus). Šis termiņš tika pagarināts par vienu gadu līdz 2025. gada vidum, 2024. gada februārī pieņemot Regulu par platformu “Stratēģiskās tehnoloģijas Eiropai” (STEP)¹¹. Tādējādi kohēzijas izdevumi faktiski tiek īstenoti aptuveni 10 gadu ilgās daudzgadu ciklos, kuros DFS periodi pārklājas.

Ticamības nodrošināšanas sistēma kohēzijas politikā

Dalībvalstu iestādēm ir jāsniedz Komisijai pārlicība par kohēzijas izdevumu pareizību

08 Kohēzijas izdevumi tiek īstenoti daudzlīmeņu pārvaldības sistēmā. Dalībvalstis vai reģioni ir atbildīgi par izdevumu programmu ikdienas darbību. Dalībvalstīm ir pienākums katrai programmai izraudzīties vadošo iestādi, sertifikācijas iestādi un revīzijas iestādi. To pienākumi ir sīki izklāstīti [2014.–2020. gada Kopīgo noteikumu](#)

---

⁸ Īpašais ziņojums 02/2023, 30. punkts.

⁹ Regula (ES) 2022/562 (CARE regula), 1. panta 1. punkts, Regula (ES) 2024/795 (STEP regula), 14. panta 1. punkts.

¹⁰ 2014.–2020. gada Kopīgo noteikumu regula (KNR), 86. un 136. pants.

¹¹ STEP regula, 14. panta 3. punkts.

regulā (KNR) (sk. [1 pielikumu](#)). Katru gadu šīm iestādēm ir jāsniedz Komisijai pārlicība, ka izdevumi ir bijuši likumīgi un pareizi.

09 Vispārējā atbildība par ES budžeta izpildi ir Komisijai¹². Tomēr šīs ticamības nodrošināšanas sistēmas efektivitāte ir atkarīga no to personu un struktūru spējām, kas veido dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmas ticamības nodrošināšanas sistēmā. Šāda sistēma nozīmē arī to, ka Komisija ir zināmā mērā atkarīga no dalībvalstu iestāžu pienācīgas darbības, uzraugot ES finansējuma izlietojuma likumību un pareizību. Tomēr tai ir jānodrošina, ka ES līdzekļi tiek izmantoti saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem¹³. Lai gan 2017.–2022. gada ES izdevumos mēs konstatējām būtisku kļūdu līmeni un kohēzijas politika bija lielākais kopējā kļūdu līmeņa avots, Komisijai tika sniegts apstiprinājums par budžeta izpildi, jo tika ņemta vērā ES budžeta pārvaldība kopumā.

Komisija 2007. gadā ieviesa “vienotas revīzijas” pieeju kohēzijas politikas izdevumiem

10 “Vienota revīzija” attiecas uz iekšējās kontroles sistēmu, kurā katrs revīzijas līmenis balstās uz darbu, kas veikts zemākos līmeņos, ar nosacījumu, ka darbs ir uzticams un precīzs. Praksē dalītā pārvaldībā tas nozīmē, ka Komisija gūst pārlicību no dalībvalstu iestāžu veiktā revīzijas darba. Tomēr Komisijai ir galīgā atbildība par ES finanšu interešu aizsardzību. Šīs pieejas mērķis ir mazināt gan revīzijas darbību izmaksas dalībvalstīm un Komisijai, gan administratīvo slogu revidējamām vienībām, novēršot revīzijas darba dublēšanos.

11 “Vienotas revīzijas” koncepcija tika apstiprināta 2004. gadā ar mūsu [atzinumu un priekšlikumu izstrādāt iekšējās kontroles sistēmu](#) ES fondiem, ja ir izpildīti daži priekšnosacījumi (sk. [1. izcēlumu](#)).

---

¹² Līgums par Eiropas Savienības darbību, 317. pants.

¹³ Finanšu regula, 63. panta 8. punkts.

1. izcēlums.

“Vienotas revīzijas” pieejas priekšnosacījumi¹⁴

Kontroles mehānismi ir jāpiemēro kopējam standartam, un tie ir jāsaskaņo, lai novērstu nevajadzīgu dublēšanos. (..) Kontroles mehānismi ir jāpiemēro, jādokumentē un par tiem ir jāziņo atklāti un pārskatāmi, lai visas sistēmā iesaistītās puses varētu izmantot rezultātus un uz tiem paļauties. (..)

(..) Tiesību aktiem (..) jābūt skaidriem un nepārprotamiem, kā arī jānovērš nevajadzīga sarežģītība.

Iekšējās kontroles sistēmu pamatā jābūt kontroles procedūru ķēdei ar katrā līmenī noteiktiem uzdevumiem, kas ņem vērā citu darbu. Izdevumu vai izmaksu pieprasījumam, kas pārsniedz noteiktu sliekšni, jāpievieno neatkarīgas revīzijas apstiprinājums un ziņojums, kurš balstās uz kopējiem pieejas un satura standartiem.

Komisijai ir jānosaka obligātās prasības iekšējās kontroles sistēmām. Iekšējās kontroles sistēmās ir jāiekļauj mehānismi, kas nodrošina to, ka pašu sistēmu trūkumus, kā arī kļūdas un pārkāpumus darījumos atklāj un izlabo un, ja nepieciešams, nodrošina atlīdzināšanu.

12 Gan Finanšu regulā, gan KNR ir atsauce uz “vienotas revīzijas” jēdzienu¹⁵.

Kohēzijas politikā šī pieeja ir ievērota kopš 2007. gada, kad revīzijas iestāžu uzdevumi un pienākumi tika paplašināti salīdzinājumā ar *ex post* kontroles iestāžu uzdevumiem un pienākumiem 2000.–2006. gada plānošanas periodā. Iepriekšējā ziņojumā mēs secinājām, ka pēc uzlabojumiem dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmās attiecībā uz 2007.–2013. gada periodu mēs konstatējām ievērojami zemākus kļūdu īpatsvarus nekā iepriekšējā periodā¹⁶. Tomēr pat pēc šiem uzlabojumiem kļūtu līmenis joprojām bija būtisks, un gaidāmie uzlabojumi 2014.–2020. gada periodā radīja vien nelielu samazinājumu.

¹⁴ Atzinums 02/2004.

¹⁵ Finanšu regula, 218. preambulas apsvēruma, 2014.–2020. gada KNR, 148. panta 3. punkts, 2021.–2027. gada KNR, 80. pants.

¹⁶ Īpašais ziņojums 17/2018, 80. un 81. punkts.

2014.–2020. gada periodā tika ieviesta grāmatvedības gada koncepcija un sistēma ikgadējam izdevumu norēķinam

13 Ar 2014.–2020. gada KNR tika ieviesta grāmatvedības gada koncepcija un līdz ar to arī sistēma, kas paredz ikgadēju norēķinu par katras programmas deklarētajiem izdevumiem. Šī koncepcija paredz, ka dalībvalstu iestādēm par katru programmu (vai programmu grupu) jāiesniedz ikgadēja apliecinājumu pakete, kas aptver attiecīgajā grāmatvedības gadā Komisijai apliecinātos izdevumus. Grāmatvedības gads n aptver izdevumus, kas deklarēti no n-2 gada 1. jūlija līdz n-1 gada 30. jūnijam (sk. **II pielikumu**). Apliecinājumu paketē ietilpst:

- o apliecināti pārskati par grāmatvedības gadu;
- o pārvaldības deklarācija un gada kopsavilkums par kontroles pasākumiem un verifikācijām;
- o revīzijas iestādes gada kontroles ziņojums un revīzijas atzinums.

14 Gada kontroles ziņojumi atklāj atlikušo kļūdu īpatsvaru, kas ir galvenais likumības un pareizības rādītājs katrai programmai vai programmu grupai. Lai noteiktu šo īpatsvaru, revīzijas iestādei ir jāņem vērā visi pārkāpumi, ko tā ir konstatējusi, pārbaudot darbību reprezentatīvu izlasi un atkarībā no izlases metodes ekstrapolējot šīs kļūdas uz revidēto kopu. Īpatsvars parāda arī finanšu korekcijas, ko vadošā iestāde un sertifikācijas iestāde ir piemērojušas un norādījušas pārskatos saistībā ar revīzijas iestāžu revīzijās konstatētajiem pārkāpumiem un riskiem.

15 Dalībvalstu iestādes savās apliecinājumu paketēs apstiprina, ka pārskati ir pilnīgi, precīzi un patiesi un ka to attiecīgās programmas (vai programmu grupas) pārvaldības sistēmas un iekšējās kontroles pasākumi ir efektīvi. Tās arī apstiprina, ka sertificētie izdevumi ir likumīgi un pareizi¹⁷. Pēc tam Komisija pieņem pārskatus un noskaidro nesamaksāto ES iemaksu tikai tad, ja, ņemot vērā revīzijas iestādes atzinumu, tā konstatē, ka pārskati ir pilnīgi, precīzi un patiesi.

---

¹⁷ 2014.–2020. gada KNR, 127. panta 5. punkts, **Finanšu regula**, 63. panta 7. punkts.

16 Ar 2014.–2020. gada KNR tika ieviests arī 10 % ieturējums visiem starpposma maksājumiem¹⁸, kā arī iespēja piemērot neto finanšu korekcijas¹⁹. Ieturējums paredzēts, lai nodrošinātu rezervi pret jebkādiem nepareiziem izdevumiem, ko nav atklājusi dalībvalsts kontroles sistēma un kas tādēļ ir atlīdzināti. Savukārt finanšu korekcija ļautu Komisijai atsaukt līdzekļus par to, ka dalībvalsts nav novērsusi savās pārvaldības un kontroles sistēmās konstatētos trūkumus.

Komisija savos gada darbības pārskatos sniedz pārliecību par izdevumu pareizību

17 Par kohēzijas izdevumiem ir atbildīgi divi Komisijas ģenerāldirektorāti (ĢD): Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ĢD (REGIO ĢD) un Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD (EMPL ĢD). Savos gada darbības pārskatos (GDP) tie ziņo par programmu pārvaldības un kontroles sistēmu efektivitāti (tostarp par sistēmu darbību, dalībvalstu iestāžu darbā konstatētajām nepilnībām un pieprasītajām korektīvajām darbībām), pārskatu pieņemamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību. Kopš 2021. gada jūlija Komisijas revīzijas un novērtēšanas darbu saistībā ar kohēzijas izdevumiem koordinē un veic Kopīgais revīzijas direktorāts.

18 Gada darbības pārskatos Komisija izmanto revīzijas iestāžu paziņotos atsevišķos atlikušo kļūdu īpatsvarus katrai programmai, sava darba rezultātus (dokumentu pārbaudes, kas vajadzības gadījumā papildinātas ar faktu konstatēšanas apmeklējumiem, uz risku balstītas atbilstības revīzijas un tematiskās revīzijas) un citu pieejamo informāciju, piemēram, mūsu revīzijas rezultātus ticamības deklarācijas darba kontekstā. Tā izmanto šo informāciju, lai aprēķinātu un ziņotu galveno snieguma rādītāju (GSR) attiecībā uz izdevumu pareizību attiecīgajos fondos (sk. 38. punktu). Šis KPI ir agregēts rādītājs un tiek iekļauts Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (GPSZ) kā visa finanšu gada kohēzijas izdevumu pareizības rādītājs.

---

¹⁸ 2014.–2020. gada KNR, 130. pants.

¹⁹ 2014.–2020. gada KNR, 145. panta 7. punkts.

Kopš 2017. gada mūsu revīzijas pieejā tiek ņemtas vērā izmaiņas 2014.–2020. gada perioda tiesiskajā regulējumā

19 Mūsu uzdevums saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ir pārbaudīt, vai visi ieņēmumi ir saņemti un vai visi radušies izdevumi ir likumīgi un pareizi. Tādējādi mēs esam ES neatkarīgs ārējais revidents un neesam daļa no kohēzijas politikas fondu iekšējās kontroles sistēmas, kā arī uz mums neattiecas saistītā “vienotās revīzijas” pieeja. Ar ticamības deklarāciju saistītā darba kontekstā mēs vērtējam, vai Komisija ir izpildījusi ES budžetu saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem.

20 Kopš 2017. gada mūsu revīzijas kopu kohēzijas jomā veido izdevumi, kas iekļauti pārskatos, kurus iesniedz apliecinājumu paketēs un kurus Komisija pieņem par attiecīgo grāmatvedības gadu. Tādēļ mūsu revīzijās galvenokārt tiek pārbaudīti darījumi, attiecībā uz kuriem dalībvalstis ir pabeigušas savu attiecīgā grāmatvedības gada kontroles ciklu un attiecībā uz kuriem jābūt īstenotiem visiem attiecīgajiem dalībvalstu pasākumiem, lai labotu kļūdas, ko tās atklājušas²⁰ kontroles procedūru ietvaros. Tas nozīmē, ka visas mūsu revīzijās atklātās kļūdas palielina esošo iekšējās kontroles mehānismu atklāto kļūdu skaitu. Komisijas kontroles cikls norit vienlaikus ar mūsu darbu, tādēļ līdz mūsu izlases izveidei tas var nebūt pabeigts attiecībā uz visiem darījumiem (sk. [69.](#) punktu un [II pielikumu](#)).

21 Mūsu revīzijas pieeja paredz arī dažādu tādu kontroles pasākumu novērtēšanu, kas veikti attiecībā uz mūsu izlasē iekļautajām apliecinājumu paketēm. Tas ļauj mums apzināt jomas, kurās ir jāturpina uzlabot pārvaldības un kontroles sistēmas konkrētām programmām vai Komisijas uzraudzības darbs, jo īpaši, kad mēs konstatējam “papildu kļūdas”, proti, kļūdas papildus tām, kuras revīzijas iestādes (pēc definīcijas – vadošās iestādes) ir atklājušas un labojušas iepriekšējās pārbaudēs vai revīzijās.

---

²⁰ 2022. gada pārskats, 1.1. pielikums, 18. un 19. punkts. Izņēmumi ir darījumi, kas saistīti ar iemaksām finanšu instrumentos un valsts atbalsta avansa maksājumiem

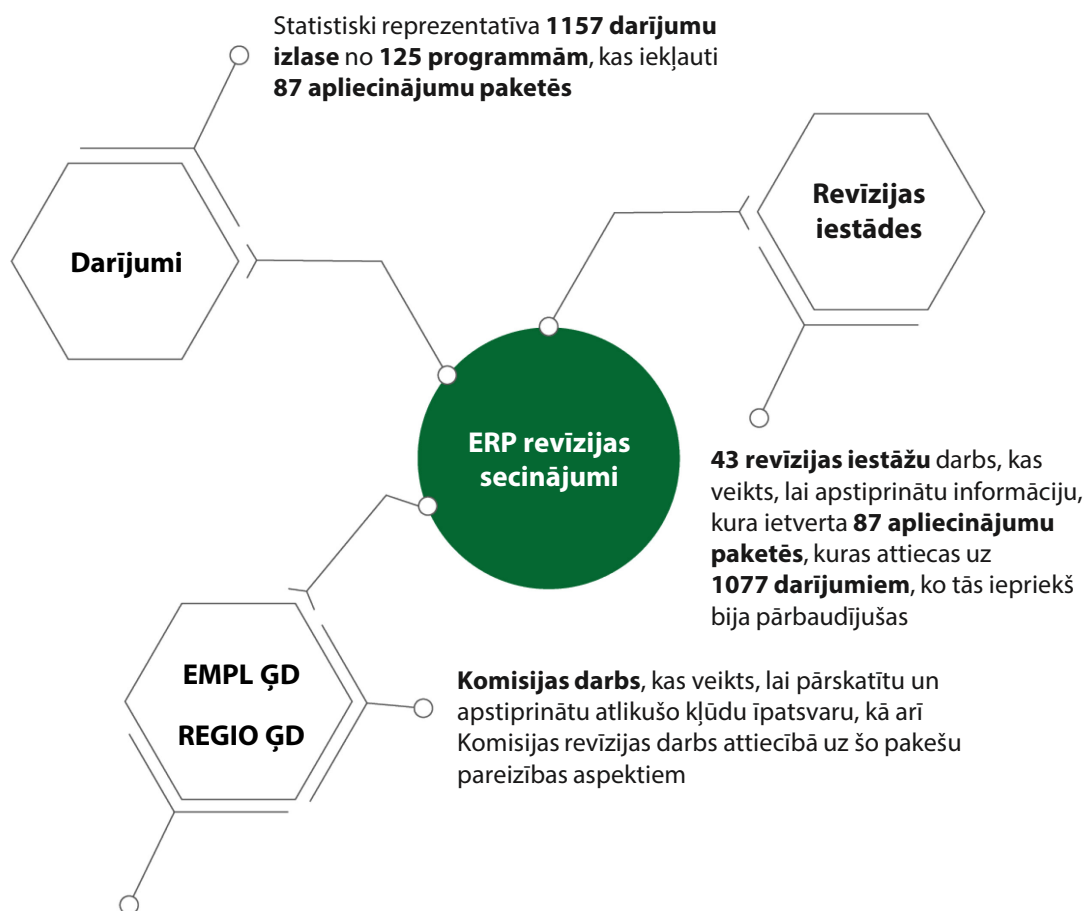
Tvērums un pieeja

22 Šajā apskatā par vairākiem gadiem apkopots mūsu novērtējums par kohēzijas izdevumu likumību un pareizību 2014.–2020. gada periodā. Mēs apkopojam savus iepriekš paziņotos revīzijas rezultātus un konstatējumus par pārvaldības un kontroles sistēmām dalībvalstīs, apzinām kļūdu pamatcēloņus attiecīgajā periodā un ziņojam par savu iepriekšējo novērtējumu par pasākumiem, kuri ir Komisijas rīcībā, lai novērstu vai atklātu un labotu kļūdas nolūkā samazināt kļūdu līmeni. Pēc iespējas sniedzam arī informāciju par konkrētām valstīm. Visbeidzot, mēs apzinām revīzijas problēmas, kas saistītas ar 2014.–2020. gada perioda slēgšanu un 2021.–2027. gada kohēzijas izdevumu likumību un pareizību.

23 Šajā apskatā galvenā uzmanība ir pievērsta mūsu revīziju rezultātiem par 2017.–2022. finanšu gadu (sk. [III pielikumu](#)). Tas ļauj mums aptvert visus 2014.–2020. gada izdevumus, kuri bija radušies, deklarēti un atlīdzināti un par kuriem tika veikts kontroles cikls līdz 2022. gada beigām. 2017. finanšu gads bija pirmais gads, kurā Komisija pieņēma izdevumus, kas saistīti ar grāmatvedības gadu no 2015. gada 1. jūlija līdz 2016. gada 30. jūnijam un ko dalībvalstis bija deklarējušas 2014.–2020. gada programmām (sk. [II pielikumu](#)). Maksājumi, kas veikti laikposmā no 2014. līdz 2016. gadam, izņemot avansa maksājumus, galvenokārt attiecās uz 2007.–2013. gada periodu.

24 No 2017. līdz 2022. gadam mēs pārbaudījām 1157 darījumus visās 27 dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē (sk. [III pielikumu](#)). Mēs pārbaudījām arī dalībvalstu revīzijas iestāžu veikto darbu saistībā ar šiem darījumiem (sk. arī [2. attēlu](#)).

2. attēls. ERP revīzijas darbs 2014.–2020. gada periodā (līdz 2022. gadam)

Informācija par pareizību, kas sniegta **gada darbības pārskatos** un Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojumā

Piezīme:

* Skaitļi attiecas uz 2014.–2020. gada perioda darījumiem, kas revidēti 2017.–2022. gadā.

** Statistiski reprezentatīvu 1157 darījumu izlasi veidoja 1077 darījumi, kuru izdevumus bija verificējušas revīzijas iestādes, 9 revīzijas iestāžu izlasē neiekļautie darījumi un 71 darījums saistībā ar finanšu instrumentiem.

Avots: ERP.

25 Pamatojoties uz mūsu atlasē metodi, katrā dalībvalstī veiktais darbs visā periodā (proti, pārbaudīto darījumu skaits) ir proporcionāls izlietojamajai summai. Dalībvalstīm, kas veido vairāk nekā 76 % no kopējiem kohēzijas izdevumiem (Polija, Itālija, Spānija, Portugāle, Ungārija, Čehija, Rumānija, Grieķija un Vācija), mūsu agregētās revīzijas izlases bija pietiekami lielas, lai sniegtu informāciju un ieskatu dalībvalstu līmenī.

26 Tā kā mēs vēl neesam veikuši īpašu finanšu korekciju sistēmas revīziju, šajā apskatā šis aspekts nav vērtēts padziļināti. Mēs plānojam veikt revīziju par to, vai Komisija un dalībvalstis efektīvi izmanto finanšu korekcijas kohēzijas jomā nolūkā aizsargāt ES finanšu intereses un nodrošinātu kohēzijas izdevumu pareizību.

27 Mūsu apskata pamatā ir mūsu gada pārskati un attiecīgie īpašie ziņojumi un atzinumi (sk. **V pielikumu**), kā arī Komisijas ziņojumi, tostarp **gada pārvaldības un snieguma ziņojums** un **EMPL ĢD** un **REGIO ĢD** gada darbības pārskati. Tajā ņemti vērā arī citi Komisijas dokumenti un pētījumi. Lai veiktu salīdzinājumu ar iepriekšējo periodu, mēs izmantojam 2014. gadā publicētā daudzgadu apskata rezultātus par izdevumu pareizību dalītā pārvaldībā 2007.–2013. gada periodā²¹.

28 Šis nav revīzijas ziņojums; šis ir apskats, kas balstīts uz mūsu līdzšinējo revīzijas darbu šajā jomā un publiski pieejamo informāciju. Tajā ziņots par pieredzi, kas gūta, piemērojot kohēzijas 2014.–2020. gada izdevumu ticamības nodrošināšanas modeli. Mērķis ir veicināt ticamības nodrošināšanas modeļa turpmāku stiprināšanu attiecībā uz iepriekšējā perioda slēgšanu un 2021.–2027. gada periodu, kas nesen sācies. Turklāt šis apskats ir pienesums tiesību akta priekšlikuma sagatavošanā kohēzijas politikai pēc 2027. gada. Apskatā izklāstīto informāciju varētu izmantot arī ERP pārdomās par mūsu pieejas nākotni un paļaušanos uz citu revidentu darbu.

---

²¹ Lauksaimniecība un kohēzija: apskats par ES izdevumiem 2007.–2013. gadā.

Mūsu vispārējais novērtējums par kohēzijas izdevumu pareizību

29 Kohēzijas politikas ticamības nodrošināšanas sistēmas mērķis ir sniegt pārlicību, ka katras programmas (vai programmu grupas) izdevumos, ko deklarējušas dalībvalstis un verificējusi Komisija, nav būtisku kļūdu. Noteikumi paredz 2 %būtiskuma sliekšni²², un tas ir arī līmenis, ko mēs izmantojam savā ticamības deklarācijā, lai veidotu savu viedokli par ES budžeta likumību un pareizību²³. Nākamajā iedaļā ir sniegts apkopojums par to, ko mēs konstatējam un ziņojām saistībā ar kohēzijas izdevumu likumību un pareizību un ticamības nodrošināšanas sistēmu attiecīgajā periodā.

Kļūdu līmenis kohēzijas izdevumos 2014.–2020. gadā bija zemāks nekā 2007.–2013. gadā, bet joprojām bija būtisks

30 Apkopojot mūsu ikgadējos rezultātus par laikposmu no 2017. līdz 2022. gadam, mēs lēšam, ka šajos gados kļūdu līmenis 2014.–2020. gada DFS izdevumos bija aptuveni 4,8 %. Tas ir par 1,2 procentpunktiem mazāk nekā līdzīgā 2007.–2013. gada DFS īstenošanas posmā (aptver laikposmu no 2009. līdz 2013. gadam), kad mūsu daudzgadu kļūdu aplēse bija 6,0 % no izlietotajiem līdzekļiem²⁴.

31 Lai gan mūsu rezultāti katru gadu ir citādāki – laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam par lielāko daļu gadu mūsu kļūdu aplēses ievērojami pārsniedza 2 % sliekšni, un augstākais rādītājs bija 6,7 % 2022. gadā. To pašu var teikt arī par 2007.–2013. gada periodu (sk. [3. attēlu](#)).

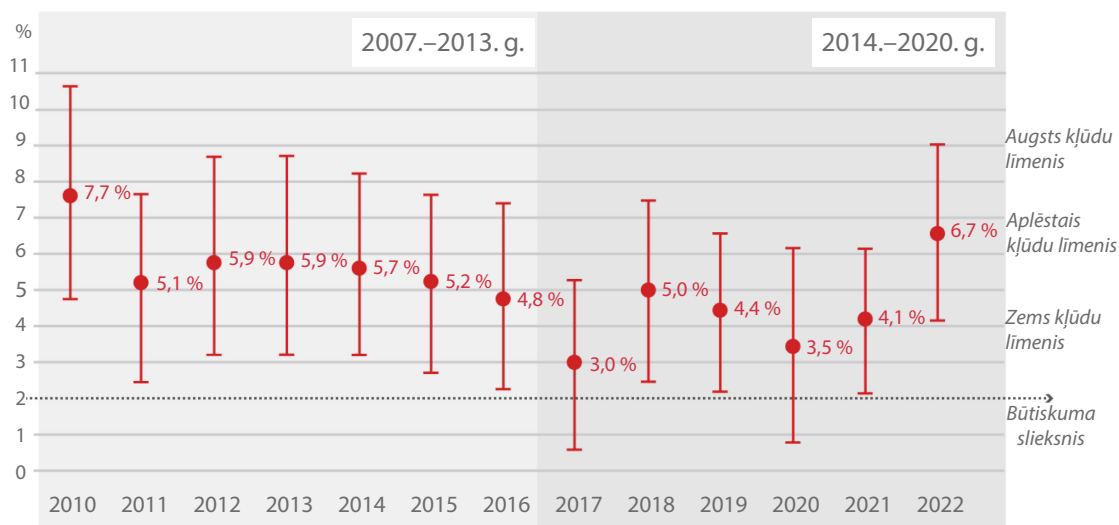
---

²² Komisijas Deleģētā regula (EK) Nr. 480/2014, 28. panta 11. punkts, 2022. gada pārvaldības un snieguma ziņojums, III sējums, 5. pielikums, 5.1.5. punkts, [ERP metodika](#).

²³ 2022. gada pārskats, 1.1. pielikums, 35. punkts.

²⁴ Lauksaimniecība un kohēzija: apskats par ES izdevumiem 2007.–2013. gadā, 23. punkts.

3. attēls. ERP kļūdu aplēses kohēzijas izdevumiem 2010.–2022. gadā

Avots: ERP.

32 Mūsu revīzijas konstatējumi saistībā ar ticamības deklarāciju liecina, ka atlīdzinājuma maksājumi rada lielāku kļūdu risku nekā maksājumi, kuru pamatā ir maksājumtiesības (piemēram, kā lielākajā daļā kopējās lauksaimniecības politikas)²⁵. Kopumā katru ceturto mūsu izlasē iekļauto darījumu 2017.–2022. gadā ietekmēja kāds tiesību aktu prasību pārkāpums, lai gan gandrīz visus šos darījumus jau bija pārbaudījušas revīzijas iestādes. Aptuveni 60 % no šīm kļūdām (171 kļūdu jeb 15 % no kopējās izlases) mēs klasificējam kā skaitļos izsakāmas kļūdas. Šīm kļūdām bija būtiska ietekme (tas nozīmē, ka tās skāra vairāk kā 80% no darījumam deklarētajām izmaksām) uz aptuveni ceturto daļu darījumu, kuros mēs atklājam šādas “papildu kļūdas”, kas nozīmē, ka tās tika atklātas papildus revīzijas iestāžu atklātajām un izlabotajām kļūdām.

33 2014.–2020. gada izdevumu attiecināmības periods beidzās 2023. gada 31. decembrī. Covid-19 pandēmijas laikā dalībvalstīm tika dota ievērojama rīcības brīvība pārplānot līdzekļus (kā arī iekļaut papildu finansējumu, izmantojot *REACT-EU*)²⁶. Savā 2020. gada pārskatā mēs jau norādījām, ka Covid-19 periodā palielinājās risks, ka vadošo iestāžu un revīzijas iestāžu veiktās pārbaudes un verifikācijas ir mazāk efektīvas, iespējams, palielinot risku, ka kļūdas un pārkāpumi netiek atklāti un izlaboti²⁷.

²⁵ 2022. gada pārskats, 1.18. punkts.

²⁶ 2022. gada pārskats, 6.17. punkts.

²⁷ 2020. gada pārskats, 2.32. punkts.

Lielākā daļa revīzijas iestāžu ziņoja par kļūdu līmeni zem būtiskuma sliekšņa 2017.–2022. gadā

34 Revīzijas iestādes var sniegt revīzijas atzinumu bez iebildēm par pārskatos iekļauto izdevumu likumību un pareizību tikai tad, ja gada kontroles ziņojumā (sk. arī 14. punktu) norādītais atlikušo kļūdu īpatsvars ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa, kā noteikts Komisijas deleģētajā regulā, ar kuru papildina KNR²⁸.

35 Laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam lielākā daļa revīzijas iestāžu savos gada kontroles ziņojumos neziņoja par būtiskām kļūdām kohēzijas izdevumos. Laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam mēs konstatējām tikai 33 gadījumus (25 no vairāk nekā 400 programmām), kad atbildīgā revīzijas iestāde bija ziņojusi par atlikušo kļūdu īpatsvaru, kas pārsniedza 2 %, pirms Komisija veica korekcijas²⁹. Liela daļa šo gadījumu (14 no 25 programmām) norisinājās 2020. gadā (t. i., attiecībā uz 2018.–2019. grāmatvedības gadu).

36 Tomēr gadu no gada mūsu revīzijas liecina, ka daudzas revīzijas iestādes neatklāj ievērojamu skaitu kļūdu darījumos, ko tās pārbauda. Dažas no šīm kļūdām Komisija var atklāt vēlāk, kā rezultātā tiek veiktas korekcijas, savukārt citas atklājam mēs (ja apliecinājumu pakete ietilpst mūsu izlasē). Šo papildu kļūdu dēļ mēs secinām, ka kohēzijas izdevumos kopumā ir būtisks kļūdu līmenis.

37 Visbeidzot, lai gan finanšu instrumentu avansa maksājumi nav radušies izdevumi, KNR³⁰ paredz izņēmumu, kas ļauj revīzijas iestādēm tos iekļaut savā revīzijas kopā, ja tie izmaksāti grāmatvedības gada laikā, un līdz ar to ņemt tos vērā atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķinā. Šiem avansa maksājumiem parasti piemīt zems risks, un to summas ir salīdzinoši lielas. Tādējādi, ja pārskati ietver gan radušos izdevumus, gan avansa maksājumus, revīzijas iestāžu atlikušo kļūdu īpatsvars, visticamāk, nepietiekami atspoguļo faktiski radušos izdevumu kļūdu līmeni.

---

²⁸ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 480/2014, 28. panta 11. punkts.

²⁹ Pamatojoties uz EMPL ĢD un REGIO ĢD gada darbības pārskatu pielikumiem 2017.–2022. gadā.

³⁰ 2014.–2020. gada KNR, 41. panta 1. punkts.

Kopš 2018. gada Komisijas “maksimālais īpatsvars” ir norādījis uz būtiskām kļūdām kohēzijas izdevumos

38 Komisija aprēķina galveno snieguma rādītāju (GSR) par katra fonda izdevumu pareizību un pēc tam par to ziņo gada darbības pārskatā (sk. **18.** punktu). GSR agregē kā atsevišķo atlikušo kļūdu īpatsvara vidējo svērto lielumu, ko vajadzības gadījumā koriģē, pamatojoties uz Komisijas veiktās pārbaudes un revīzijas rezultātiem. Kopš 2018. gada Komisija atklāj arī “maksimālo īpatsvaru”, lai ņemtu vērā papildu riskus, kas var būt saistīti ar šiem izdevumiem³¹. Šo GSR aprēķina bez finanšu instrumentiem piešķirto avansu ietekmes (sk. **37.** punktu).

39 Pēc revīzijas iestāžu paziņotā īpatsvara koriģēšanas Komisija lēsa, ka maksimālais kļūdu īpatsvars kohēzijas izdevumiem pārsniedza 2 % būtiskuma sliekšni piecus gadus kopš 2018. gada un tādējādi arī periodā kopumā.

40 Tajā pašā laikā Komisijas aprēķinātais un paziņotais GSR četros no pieciem gadiem bija nedaudz zem būtiskuma sliekšņa. Tomēr mēs uzskatām, ka Komisijas metodika ļauj aplēst tikai minimālo kļūdu īpatsvaru, un tas nozīmē, ka zināms skaits kļūdu, visticamāk, netiks atklātas un labotas (sk. **65.–68.** punktu)³².

41 Kopš 2019. gada Komisija ir uzlabojusi savu metodiku maksimālā kļūdu īpatsvara aplēšanai, ņemot vērā kļūdu risku, kas neietilpst darbību izlasē gada laikā revidētajās programmās (revīzijas esam veikuši mēs vai ir veikusi Komisija). Maksimālais kļūdu īpatsvars var ietvert arī “papildinājumu” nerevidētām programmām, pamatojoties uz tās pašas revīzijas iestādes paziņotajiem kļūdu īpatsvariem attiecībā uz citām programmām, vai vienotu likmi, ja revīzijas iestāde vēl nav veikusi revīziju³³.

42 Savā 2021. gada pārskatā mēs atzīmējam, ka joprojām pastāv divi trūkumi: Komisija nepiemēroja papildinājumus attiecībā uz programmām, kas revidētas iepriekšējos grāmatvedības gados, un dažos gadījumos papildinājumu līmenis var nebūt pietiekams, lai aptvertu visas kļūdas, ko Komisija nav atklājusi atbilstības revīzijās. Šīs nepilnības ietekmē arī Komisijas risku slēgšanas laikā, jo pastāv iespēja, ka

³¹ REGIO ĢD 2018. gada darbības pārskats, 12. un 52. zemspītras piezīme, EMPL ĢD 2018. gada darbības pārskats, 38. zemspītras piezīme.

³² Īpašais ziņojums 26/2021, 58.–61. punkts.

³³ REGIO ĢD 2022. gada darbības pārskats, 65. zemspītras piezīme, EMPL ĢD 2022. gada darbības pārskats, 71. zemspītras piezīme, 2022. gada ziņojums, 6.66. punkts.

Komisija ne visos gadījumos veic vajadzīgās korekcijas, lai atlikušo kļūdu īpatsvaru samazinātu zem būtiskuma sliekšņa³⁴.

Komisijas un revīzijas iestāžu kļūdu aplēses ir vērstas uz finanšu korekcijām

43 Komisijas gada darbības pārskatos un gada pārvaldības un snieguma ziņojumos paziņotie kļūdu īpatsvari norāda uz pārkāpumiem, kas ir iemesls finanšu korekciju veikšanai, pamatojoties uz piemērojamajiem noteikumiem (sk. arī **14.** punktu).

44 Lai dalībvalstu iestādes un Komisija varētu piemērot finanšu korekcijas, kļūdai ir jābūt pārkāpumam **2014.–2020. gada KNR** izpratnē, proti, noteikumu pārkāpumam, kas noticis “ ekonomikas dalībnieka darbības vai bezdarbības dēļ”³⁵. Ne visas mūsu atklātās kļūdas ietilpst šajā kategorijā. Saskaņā ar mūsu Līgumā paredzētajām pilnvarām mums ir jāziņo par kļūdām, kas saistītas ar jebkuru piemērojamo noteikumu pārkāpumu, un mēs uzskatām, ka darījumā ir kļūda, ja pilnībā nav izpildīts kāds no attiecīgo izdevumu apmaksas nosacījumiem.

45 2017.–2022. gada periodā trijos pārskata gados (2018., 2020. un 2022. gadā) Komisija nepiekrīta dažām papildu kļūdām, par kurām bijām ziņojuši, vai mūsu konstatējumu kvantitatīvajam novērtējumam. Tomēr pat pēc šo apstrīdēto kļūdu atskaitīšanas mūsu kļūdu aplēses par attiecīgajiem trim gadiem saglabājas gan virs 2 % būtiskuma sliekšņa, gan virs pašas Komisijas paziņotā kļūdu īpatsvara. Attiecībā uz atsevišķām apliecinājumu paketēm apstrīdētās kļūdas būtu ietekmējušas tikai trīs no 13 skartajām paketēm, kurās mūsu ieskatā atlikušais kļūdu īpatsvars pārsniedza 2 %.

46 Citas kļūdu metodikas atšķirības saistībā ar kļūdu izteikšanu skaitļos (piemēram, neatbilstība publiskā iepirkuma noteikumiem³⁶) nerada ievērojamu ietekmi uz paziņoto kļūdu īpatsvaru atšķirībām.

---

³⁴ 2021. gada pārskats, 5.62. punkts, un 2022. gada pārskats, 6.70. punkts.

³⁵ 2014.–2020. gada KNR, 2. panta 36. punkts.

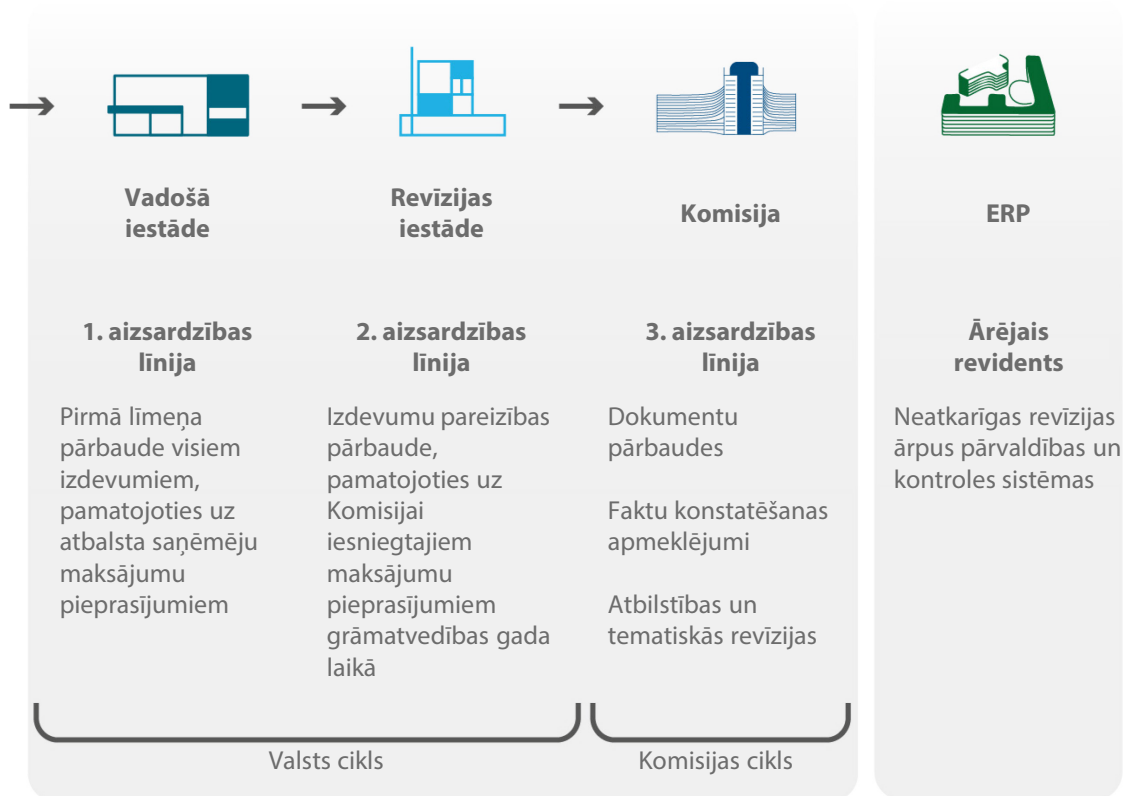
³⁶ 2022. gada pārskats, 1.1. pielikums, 27. punkts.

Mūsu konstatējumi par kohēzijas politikas kontroles sistēmas galveno dalībnieku darba uzticamību

47 Kā redzams **4. attēlā**, pastāv trīs aizsardzības līnijas ar mērķi novērst, atklāt un koriģēt nepareizus izdevumus kohēzijas politikā. Mūsu apvienotais darbs par pareizību un Komisijas un dalībvalstu pārraudzības un kontroles sistēmām 2014.–2020. gada periodā ietvēra visu trīs līmeņu darba novērtējumus.

4. attēls. Kohēzijas izdevumu kontroles sistēma

Avots: ERP.

Pirmā līmeņa pārbaudes, ko veic vadošās iestādes, nav pietiekami efektīvas, lai nodrošinātu kohēzijas izdevumu pareizību

48 Vadošajām iestādēm kā “pirmajai aizsardzības līnijai” būtu jānodrošina, ka finansēšanai tiek atlasīti tikai atbilstīgi projekti. Tādējādi vadošo iestāžu pirmā līmeņa pārbaudēm ir būtiska nozīme kohēzijas izdevumu pareizības nodrošināšanā. Jo īpaši tām jāpārbauda, vai līdzfinansētās preces un pakalpojumi ir piegādāti un vai atbalsta saņēmēju deklarētie izdevumi patiešām ir radušies un atbilst visiem piemērojamajiem tiesību aktiem, programmas prasībām un finansējuma nosacījumiem. Attiecībā uz 2014.–2020. gada izdevumiem šādas pārbaudes ir jāveic katram izmaksu atlīdzināšanas pieteikumam, ko iesniedz atbalsta saņēmēji. Jebkuri konstatētie pārkāpumi ir jānovērš pirms attiecīgo izdevumu deklarēšanas Komisijai.

49 Mūsu pēdējos sešos gados veikto revīziju rezultāti³⁷, kā arī revīzijas iestāžu un Komisijas paziņoto kļūdu skaits un to finansiālā ietekme (sk. **IV pielikumu**) liecina, ka vadošās iestādes vēl nerīkojas pietiekami efektīvi, lai mazinātu augsto kļūdu risku kohēzijas jomā. Faktiski lielu daļu no šīm kļūdām varēja atklāt un izlabot šī “pirmā aizsardzības līnija”, ja tā būtu strādājusi efektīvi, un tas tai bija jāizdara.

Revīzijas iestādes ir būtiska otrā aizsardzības līnija, bet tās ne vienmēr pilnībā efektīvi atklāj nepareizus izdevumus

50 Revīzijas iestādes ir būtiska kohēzijas izdevumu “otrā aizsardzības līnija”. Tām jābūt neatkarīgām no vadošajām iestādēm un jāievēro īpašās normatīvās prasības un standarti, kas uz tām attiecas. Revīzijas iestāžu uzdevums ir nodrošināt, ka tiek veiktas revīzijas par programmas pārvaldības un kontroles sistēmas pienācīgu darbību, kā arī revīzijas attiecībā uz atbilstošu darbību izlasi par deklarētajiem izdevumiem³⁸.

---

³⁷ 2022. gada pārskats, 6.42. punkts.

³⁸ 2014.–2020. gada KNR, 127. panta 1. punkts.

Ņemot vērā mūsu konstatētās papildu kļūdas, aptuveni pusē mūsu revidēto apliecinājumu pakešu atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz 2 %

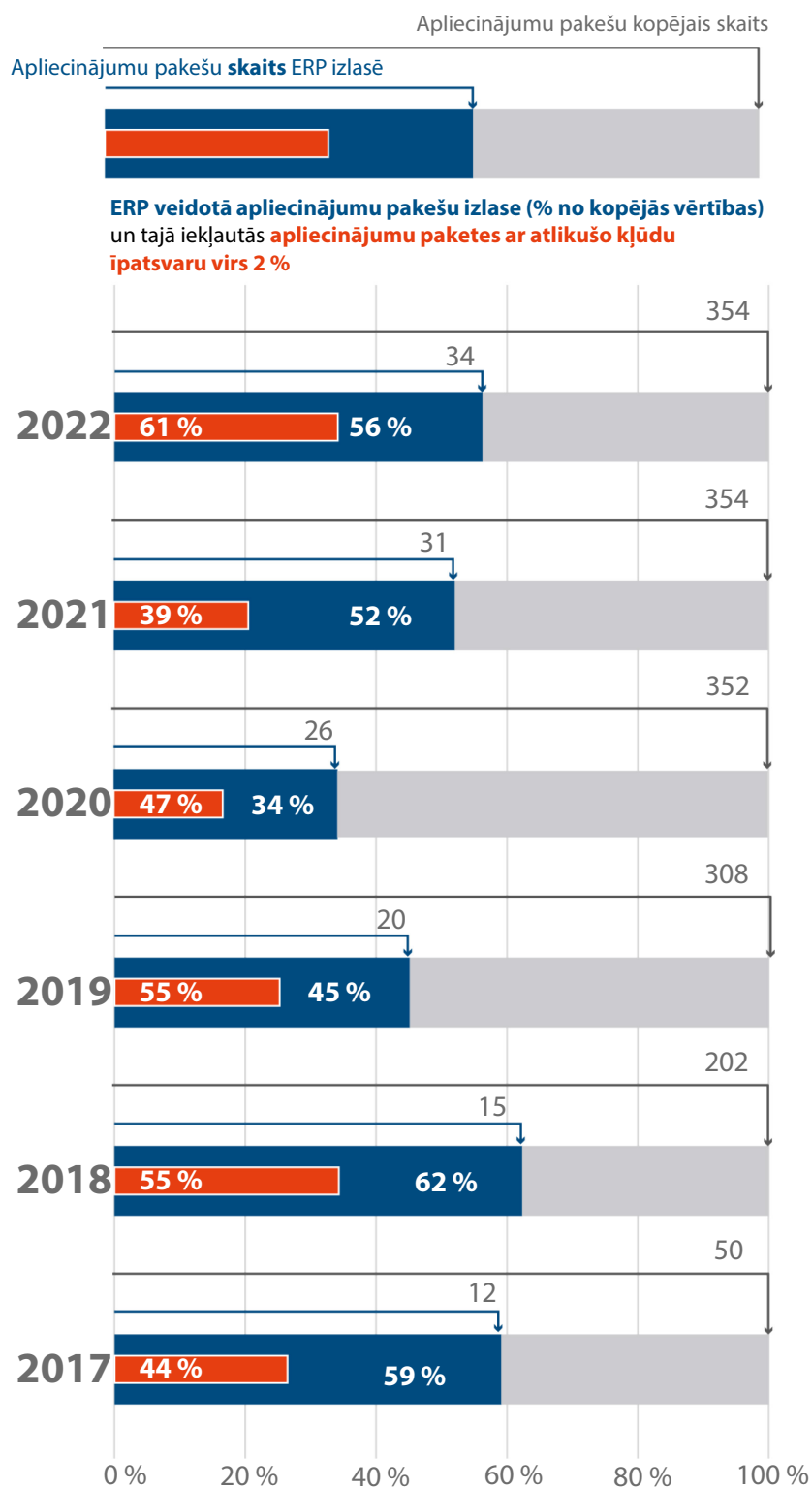
51 Kopumā laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam mēs konstatējām kļūdas, kas nebija atklātas revīzijas iestāžu pārbaudēs, 51 no 87 apliecinājumu paketēm, kurām bijām veikuši revīziju vismaz vienu reizi. 43 no šiem gadījumiem šīs papildu kļūdas palielināja revīzijas iestāžu paziņoto atlikušo kļūdu īpatsvaru virs 2 % sliekšņa.

52 Šīs 43 apliecinājumu paketes veidoja ievērojamu daļu no Komisijai apliecinātajiem izdevumiem. Laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam izdevumu īpatsvars mūsu izlasēs, uz kurām attiecās šīs apliecinājumu paketes, nenoslīdēja zem 39 %, 2022. gadā sasniedzot maksimālo līmeni — 61 %. Kopā šīs apliecinājumu paketes attiecās uz aptuveni 45 % no Komisijai apliecinātajiem izdevumiem mūsu izlasē iekļautajās apliecinājumu paketēs (sk. [5. attēlu](#))³⁹.

---

³⁹ 2022. gada pārskats, 6.47. punkts.

5. attēls. Apliecinājumu paketes, kuru atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedza būtiskuma sliekšni (2017.–2022. gads)

Piezīme. Mūsu analīzē tiek ņemts vērā arī Komisijas vērtējums par mūsu izlasē iekļautajām apliecinājumu paketēm.

Avots: ERP.

53 Turklāt pastāv atšķirība starp gada kontroles ziņojumā norādītajiem īpatsvaram un mūsu pārrēķinātajiem kļūdu īpatsvaram, kuros ņemtas vērā mūsu atklātās papildu kļūdas. No 138 mūsu izlasē iekļautajām apliecinājumu paketēm 42 paketēs (t. i., aptuveni vienā trešdaļā gadījumu) starpība starp revīzijas iestādes aplēsi un mūsu aplēsi pārsniedza divus procentpunktus. Vairāk nekā pusē no šiem 42 gadījumiem starpība pārsniedza piecus procentpunktus.

Kad revīzijas iestādes ziņo par 2 % atlikušo kļūdu īpatsvaru, nav “drošības rezerves” papildu kļūdām

54 Pamatojoties uz revīzijas iestāžu paziņotajiem konstatējumiem, vadošās un sertifikācijas iestādes piemēro finanšu korekcijas, kas ietver ar attiecīgajiem projektiem saistīto izdevumu atsaukšanu pirms gada pārskatu iesniegšanas Komisijai. Papildus korekcijām, ko piemēro konkrētiem konstatētiem pārkāpumiem, minētās iestādes piemēro papildu korekcijas gadījumos, kad revīzijas iestādes ziņo par atlikušo kļūdu īpatsvaru, kas pārsniedz programmai noteikto 2 % būtiskuma sliekšni.

55 Tā kā likumdevējs ES budžeta izdevumiem pieļauj 2 % maksimālo kļūdu līmeni, vadošā un sertifikācijas iestāde piemēro tikai korekcijas, kas ir pietiekamas, lai sasniegtu 2 % mērķrādītāju. Aptuveni 17 % apliecinājumu pakešu ar atlikušo kļūdu īpatsvaru virs 2 % pēc mūsu vai Komisijas pārrēķina iepriekš paziņotais atlikušo kļūdu īpatsvars bija tieši 2 %. Tādējādi netiek atstāta “drošības rezerve” papildu kļūdām, kas atklātas revīzijās pēc pārskatu iesniegšanas, un tas nozīmē, ka ir vajadzīgas papildu ekstrapolētas finanšu korekcijas.

Nepilnības revīzijas iestāžu darbā ierobežo to, kādā mērā Komisija uz to var paļauties

56 Gadu gaitā esam konstatējuši dažādu veidu un nopietnības pakāpju nepilnības 40 revīzijas iestāžu darbā no 43 revīzijas iestādēm, kuru darbu esam revidējuši, un tas savukārt ietekmēja vairāk nekā pusi darījumu, par kuriem veicām revīziju. Turklāt lielāko daļu no mūsu konstatētajām papildu kļūdām revīzijas iestādes varēja un tām vajadzēja atklāt, kad tās pārbaudīja tās pašas darbības (sk. 20. punktu). Tas samazina apmēru, kādā Komisija var paļauties uz revīzijas iestāžu darba rezultātiem.

57 Laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam mēs atklājām trūkumus revīzijas iestāžu darba tvērumā un kvalitātē saistībā ar 124 no 171 papildu kļūdas un ziņojām par tiem. Konkrētāk, šie trūkumi attiecās uz:

- o revīzijas darba plānošanu un sagatavošanu;
- o revīzijas darba kvalitāti;
- o revīzijas darba dokumentēšanu.

Revīzijas plānošana un sagatavošana

58 Izlases veidošanas darbības ir svarīgs revīzijas plānošanas aspekts. Revīzijas iestādēm ir jāveic darījumu reprezentatīvu statistisko izlašu revīzija un jāsiglabā atbilstoša revīzijas taka, lai pierādītu, ka izlases ir izveidotas neatkarīgi un objektīvi. Tomēr septiņās no 43 revīzijas iestādēm, kuras laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam pārbaudījām vienu vai vairākas reizes, mēs konstatējām problēmas saistībā ar to, kā tās veidoja savas izlases, un atklājām trūkumus atlasei izmantotajās revīzijas takās.

59 Revīzijas kontrolsaraksti ir vēl viens svarīgs revīzijas plānošanas un sagatavošanas elements, jo tie ietver obligātās prasības attiecībā uz veicamajām pārbaudēm un kopējām procedūrām, kas revidentiem jāievēro. Mūsu revīziju laikā mēs konstatējām, ka revīzijas kontrolsaraksti dažādās revīzijas iestādēs ievērojami atšķiras pēc to detalizācijas pakāpes, neraugoties uz to, ka Komisija perioda sākumā savus kontrolsarakstus ir darījusi pieejamus revīzijas iestādēm, lai palīdzētu tos standartizēt. Pat 2014.–2020. gada perioda beigās mēs joprojām konstatējām, ka tiek izmantoti kontrolsaraksti, kas neietver konkrētus jautājumus par krāpšanu, interešu konfliktu, divkāršu finansēšanu vai valsts atbalstu, lai gan revīzijas iestādēm šie aspekti ir jāpārbauda.

60 Kopumā mēs konstatējām papildu skaitļos izsakāmas kļūdas 21 % darījumu, saistībā ar kuriem mēs apzinājām arī nepilnības revīzijas plānošanā.

Revīzijas darba kvalitāte

61 Turklāt aptuveni 27 % darījumu mēs konstatējām nepilnības saistībā ar revīzijas darba kvalitāti vai pilnīgumu. Šīs nepilnības bieži vien bija saistītas ar projektu atlases un attiecināmības kritēriju pārbaudēm. Konkrēti, mēs konstatējām, ka dažas revīzijas iestādes sistemātiski neapstiprināja atbalsta saņēmēju sniegto informāciju, salīdzinot to ar apliecināšiem dokumentiem (sk. piemērus [2. izcēlumā](#)).

2. izcēlums.

Revīzijas iestāžu paļaušanās uz atbalsta saņēmēju vai dalībnieku pašdeklarācijām attiecināmības izvērtēšanā

Revīzijas iestādes, pārbaudot attiecināmības kritērijus un citas prasības, piemēram, pretendentu tehniskās iespējas, pretendentu MVU statusu, atbilstību *NEET* (nemācās, nestrādā un neapgūst arodu) nosacījumiem, mājsaimniecības struktūru, valsts atbalsta *de minimis* robežvērtības ievērošanu, dubulta finansējuma neesamību vai interešu konfliktu neesamību, mēdz pārāk paļauties uz atbalsta saņēmēju pašdeklarācijām.

Vairākas papildu kļūdas ir saistītas ar to, ka dažas revīzijas iestādes ne vienmēr verificē apliecinātos pierādījumus vai dokumentē šādas pārbaudes, lai pārliecinātos par atbalsta saņēmēju vai dalībnieku deklarētās informācijas ticamību.

Revīzijas darba dokumentēšana

62 Visbeidzot, profesionālie revīzijas standarti⁴⁰ un noteikumi par kohēzijas izdevumu revīziju⁴¹ prasa pienācīgi dokumentēt revīzijas darbu tā, lai pieredzējis revidents bez iepriekšējas saistības ar uzdevumu varētu izprast veikto revīzijas darbu, no tā izrietošos konstatējumus un to, kā tie izdarīti. Tomēr aptuveni vienai trešdaļai darījumu revīzijas iestāžu datnēs glabātā dokumentācija nebija pietiekama vai nu revidentu sagatavoto dokumentu sliktās kvalitātes dēļ vai arī tādēļ, ka bija nepietiekami revīzijas iestāžu pārbaudes procesi.

63 Pēc tam, kad mūsu revīzijās par 2017. un 2018. gadu konstatējām trūkumus revīzijas iestāžu dokumentācijā, revīzijas iestādes un Komisija izveidoja darba grupu šā jautājuma risināšanai. 2019. gada decembrī darba grupa izdeva pārdomu dokumentu, kurā izklāstīts, kā revidentiem būtu jādokumentē savs darbs un kādi apliecinātie dokumenti viņiem būtu jāglabā savās revīzijas datnēs. Tā nav izsmeļoša rokasgrāmata, un tās izmantošana nav obligāta. Tomēr tas ir pirmais solis, lai uzlabotu to, kā revīzijas iestādes veic un dokumentē savu darbu.

64 Mūsu pēdējo sešu gadu revīziju rezultāti liecina, ka trūkumi, ko atklājām vairāku revīzijas iestāžu darbā, ierobežo iespējas paļauties uz šo darbu⁴². Lai gan revīzijas

⁴⁰ Konkrēti – Starptautiskais revīzijas standarts Nr. 230.

⁴¹ 2014.–2020. gada KNR, 127. panta 3. punkts.

⁴² Pamatojoties uz Īpašā ziņojuma 26/2021 kopsavilkuma III punktu.

iestādēm ir galvenā nozīme ticamības nodrošināšanas sistēmā, to darbs ir jāuzlabo, lai nodrošinātu darbību atbilstību tiesiskajam regulējumam. Tomēr galīgā atbildība par ES budžeta izpildi ir Komisijai. Vispārējā atbildība par budžeta izpildi attiecas ne tikai uz izdevumu likumību un pareizību, bet arī uz pareizas finanšu pārvaldības principu ievērošanu⁴³.

Komisija verificē gada pārskatus, taču tās pārbaudes ar mērķi atklāt papildu kļūdas ir ierobežotas

Dokumentu pārbaudes nav izstrādātas tā, lai atklātu papildu neattiecināmus izdevumus

65 Veicot pārbaudes par pārskatu pieņemšanu (sk. arī 15. punktu), Komisija pārliedz, vai informācija par pareizību, ko revīzijas iestādes ziņojušas, ir konsekventa, lai apstiprinātu atlikušo kļūdu īpatsvara ticamību galvenokārt ar dokumentu pārbaudēm. Šai nolūkā Komisija analizē katrā apliecinājumu paketē sniegto informāciju, izmantojot standartizētus kontrolosarakstus, taču tā ņem vērā arī citu revīzijas informāciju.

66 Dokumentu pārbaudi var papildināt faktu konstatēšanas apmeklējumi, kas reizēm ietver revīzijas iestāžu veikto darbību revīziju ierobežotas pārbaudes, lai palīdzētu izvērtēt to darba uzticamību. Komisija norāda, ka tie palīdz apzināt riskus atbilstības revīzijām. Tomēr dokumentu pārbaudes nav paredzētas tam, lai atklātu papildu kļūdas. Tas ierobežo šādu pārbaudu pievienoto vērtību attiecībā uz pakārtoto darījumu pareizības un paziņoto atlikušo kļūdu īpatsvaru derīguma apstiprināšanu⁴⁴.

Komisijas veiktajām atbilstības revīzijām ir skaidra pievienotā vērtība, taču to skaits ir ierobežots

67 Komisijas veiktās atbilstības revīzijas ir efektīvākais elements tās darbā saistībā ar apliecinājumu paketēm. To galvenais mērķis ir gūt pietiekamu pārliedzību, ka dalībvalstis ir atklājušas un izlabojušas visas nopietnās sistēmas nepilnības (un kļūdas) un ir ziņojušas par tām pirms gada pārskatu iesniegšanas Komisijai. To mērķis ir arī pārliedzīties par revīzijas iestāžu revīzijas atzinumu un paziņoto atlikušo kļūdu īpatsvaru ticamību. Šīs revīzijas ir vērstas uz revīzijas iestāžu darba pārbaudi un darbību

---

⁴³ Līgums par Eiropas Savienības darbību, 317. pants.

⁴⁴ Īpašais ziņojums 26/2021, kopsavilkuma VII punkts un 26., 29. un 30. punkts.

izlases atkārtotu pārbaudi. Tas var nozīmēt atlikušo kļūdu īpatsvaru atkārtotu novērtēšanu un, ja nepieciešams, papildu finanšu korekciju ierosināšanu. Tomēr Komisijas veikto atbilstības revīziju skaits ir ierobežots (vidēji 40 revīzijas gadā).

68 Komisijas atbilstības revīzijās parasti tiek piemērota uz risku balstīta pieeja. Šajā nolūkā Komisija pēc visu programmu dokumentu pārbaudēm veic ikgadēju riska novērtējumu, lai atlasītu riskantākās revīzijas iestādes un programmas, kurām veikt atbilstības revīzijas. Laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam Komisija veica 162 šādas revīzijas. Veicot šo darbu, Komisija atklāj ievērojamu skaitu pārkāpumu, kas nav konstatēti iepriekšējās dokumentu pārbaudēs vai dalībvalstu iestāžu darbā. Attiecībā uz 118 no šīm 162 revīzijām (73 %) Komisija konstatēja, ka revīzijas iestāde bija nepietiekami novērtējusi atlikušo kļūdu īpatsvaru. 67 gadījumos (41 %) Komisija pārrēķināja atlikušo kļūdu īpatsvaru, un tas pārsniedza 2 % Komisijas atbilstības revīziju rezultātā tiek izdarīti konstatējumi, kas ir līdzīgi mūsu konstatējumiem.

69 Savās revīzijās esam konstatējuši divus galvenos trūkumus Komisijas veiktajās atbilstības revīzijās, un tie ir šādi:

- Pirmkārt, saskaņā ar KNR izklāstīto ticamības nodrošināšanas sistēmu ir vajadzīgi gandrīz divi gadi pēc attiecīgā pārskata perioda beigām, lai Komisija varētu izdarīt secinājumus par revīzijas iestāžu aprēķinātā atlikušo kļūdu īpatsvara ticamību attiecīgajā grāmatvedības gadā⁴⁵.
- Otrkārt, Komisijas atlikušo kļūdu aplēses, kas norādītas gada darbības pārskatos un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, ir tikai provizoriskas, jo Komisija var izmantot savas dokumentu pārbaudes, lai pieprasītu revīzijas iestādēm veikt papildu verifikācijas par tās apzinātajiem trūkumiem, vai tāpēc, ka Komisijas revīziju konstatējumi pēc faktu saskaņošanas procedūrām ar dalībvalstu iestādēm joprojām var mainīties. Līdz ar to galīgajos revīzijas ziņojumos izklāstītie secinājumi nav galīgi un var tikt grozīti, tiklīdz būs pabeigts pilnais revīzijas cikls (sk. arī **130.–133.** punktu).

---

⁴⁵ 2017. gada pārskats, 6.54. punkts.

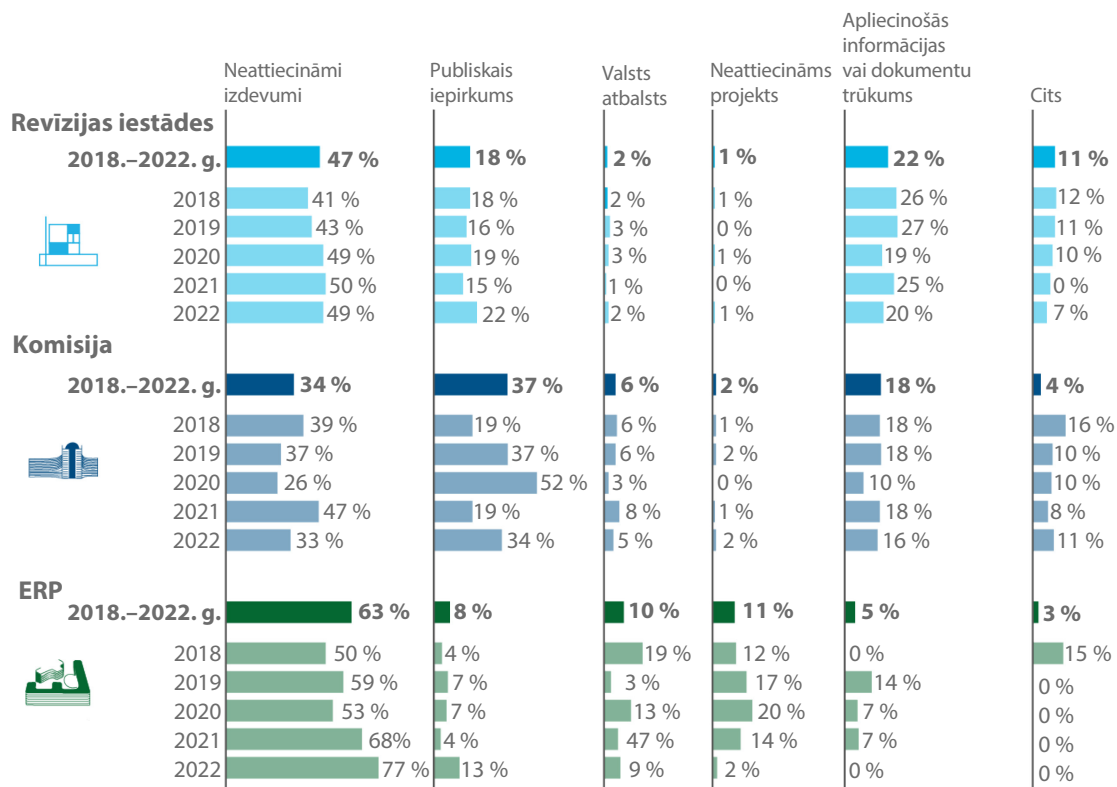
Kļūdu veidi un sastopamība

70 2018. gadā revīzijas iestādes sāka ziņot par kļūdām, izmantojot kopīgu tipoloģiju, par ko vienojās Komisija un dalībvalstis. Tas nodrošina labāku pamatu dažādu pārvaldības un kontroles sistēmas dalībnieku atklāto kļūdu analīzei. Mēs izmantojam līdzīgu kļūdu tipoloģiju kļūdām, ko konstatējam savā darbā. Šajā sadaļā mēs daudzgadu perspektīvā analizējam mūsu atklāto papildu kļūdu veidu salīdzinājumu ar Komisijas visbiežāk konstatētajām un revīzijas iestāžu paziņotajām papildu kļūdām. Mēs mēģinājām noteikt arī ģeogrāfiskas tendences.

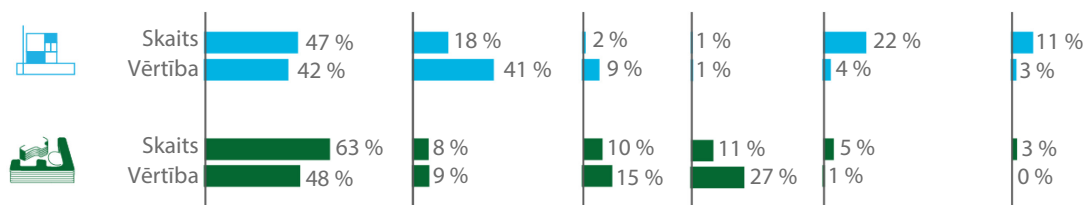
Dažas kļūdu kategorijas kohēzijas izdevumos ir biežāk sastopamas nekā citas

71 2014.–2020. gada periodā izplatītākais kļūdu veids bija neattiecināmi izdevumi un neattiecināmi projekti, kuriem bija lielākā ietekme uz mūsu aplēsto kļūdu līmeni, kam sekoja neatbilstība valsts atbalsta noteikumiem un ES un valsts publiskā iepirkuma noteikumiem. **6. attēlā** ir redzams kļūdu skaita sadalījums pa kļūdu kategorijām. Tajā redzams arī tas, kurām kļūdu kategorijām bija lielākā ietekme uz kļūdu īpatsvaru, nošķirot revīzijas iestāžu konstatētos pārkāpumus no Komisijas un mūsu atklātajām papildu kļūdām, kuras revīzijas iestādes iepriekš nebija konstatējušas.

6. attēls. Revīzijas iestāžu, Komisijas un ERP konstatēto dažādo kļūdu veidu īpatsvars 2018.–2022. gadā (rādītāji gadu griezumā un 5 gadu vidējais rādītājs)

Atklāto kļūdu sadalījums ne vienmēr ir proporcionāls to finansiālās ietekmes sadalījumam

(*) Par Komisijas atklāto kļūdu finansiālo ietekmi dati nav pieejami.

Avots: ERP.

Neattiecināmie izdevumi veido lielāko daļu kļūdu gan daudzuma, gan finansiālās ietekmes ziņā

72 Neattiecināmi izdevumi bija ievērojamākais kļūdu veids, ko visi revidenti atklāja laikposmā no 2018. līdz 2022. gadam gan skaitliskā ziņā, gan arī finansiālās ietekmes ziņā. Šīs kļūdas ietver dažādu veidu neatbilstību KNR noteikumiem vai fondu noteikumiem un/vai valstu attiecināmības noteikumiem. Tomēr par attiecināmības noteikumu definēšanu galvenokārt ir atbildīgas dalībvalstis. Neattiecināmo izdevumu kategorijā ietilpst tādi pārkāpumi kā ar projektiem nesaistītas izmaksas vai izdevumi, kas nav radušies vai ko nav seguši atbalsta saņēmēji, neattiecināmi dalībnieki, pārmērīgi lielu personāla izmaksu deklarēšana un atgūstamā PVN iekļaušana izdevumu deklarācijās. Šī kategorija ietver arī neattiecināmas izmaksas, kas saistītas ar finanšu instrumentiem, un pārkāpumus vienkāršotu izmaksu iespēju (VII) izmantošanā.

73 Revīzijas iestāžu atklāto kļūdu skaits saistībā ar neattiecināmiem izdevumiem katru gadu bija relatīvi stabils (konsekventi 40–50 %), bet to finansiālā ietekme mainījās. Komisija konstatēja zemāku neattiecināmo izdevumu līmeni, un šajā kategorijā ietilpst aptuveni viena trešdaļa no atbilstības revīzijās konstatētajām kļūdām.

74 Neattiecināmi izdevumi bija arī visbiežāk sastopamais mūsu revīzijās atklātais papildu kļūdu veids, un tam bija vislielākā finansiālā ietekme. Gandrīz divas trešdaļas kļūdu, ko atklājām, bija saistītas ar neattiecināmiem izdevumiem, lai gan mūsu izlasēs lielākoties ietverti izdevumi, ko iepriekš ir pārbaudījušas dalībvalstu iestādes, kuras pašas atklāj lielu skaitu šādu kļūdu. [2022. gada pārskatā](#) mēs ieteicām Komisijai veikt atkārtotu kļūdu mazināšanas pasākumus, lai mazinātu nepareizu izdevumu rašanos un ietekmi.

75 Tipisks piemērs papildu kļūdām, ko atklājām saistībā ar neattiecināmiem izdevumiem 2014.–2020. gada periodā, attiecās uz pasākumiem, ar kuriem atbalsta jauniešus, kas atzīti par jauniešiem ar *NEET* statusu (persona, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu), un kuros projekta dalībnieki neatbilda attiecināmības kritērijiem (sk. [3. izcēlumu](#)).

3. izcēlums.

Konstatēta papildu kļūda saistībā ar neattiecināmiem dalībniekiem JNI projektos

2014.–2020. gada periodā vairākās dalībvalstīs mēs konstatējām papildu kļūdas saistībā ar Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu (JNI). Lielāko daļu šo kļūdu varēja atklāt, rūpīgāk pārbaudot apliecinātos dokumentus, kas nepieciešami, lai pierādītu atbilstību galvenajam attiecināmības kritērijam (*NEET* statuss).

Viena JNI darbība Spānijā subsidēja darba līgumus jauniem universitāšu pētniekiem, kuri atbilda *NEET* statusa prasībām un bija reģistrēti valsts Garantijas jauniešu sistēmā. Astoņi no 30 kandidātiem, kuru pieteikumus mēs pārbaudījām, pieteikuma iesniegšanas laikā bija nodarbināti vai nu citā universitātē, vai arī apguva pēcdiploma studijas darbā pieņemtajā universitātē⁴⁶, un tas nozīmē, ka viņi neatbilda *NEET* statusam un saistītie izdevumi nebija attiecināmi.

Francijā divu JNI projektu dalībnieku *NEET* statuss tika pārbaudīts, izmantojot tikai pašdeklarācijas, un revīzijas iestādes neverificēja to ticamību pat izlases veidā. Papildu pārbaudēs, kuru mērķis bija noteikt mūsu izlasē iekļauto dalībnieku statusu, konstatējām, ka ceturtdaļa no viņiem faktiski bija nodarbināti, tāpēc nebija tiesīgi saņemt ES atbalstu⁴⁷.

Uz šo konstatējumu pamata mūsu 2021. un 2022. gada pārskatos⁴⁸ tika sniegti ieteikumi par attiecināmības nosacījumu verificēšanu.

Publiskā iepirkuma kļūdas revīzijas iestādes konstatē biežāk nekā 2007.–2013. gadā

76 2007.–2013. gada periodā ES un valstu publiskā iepirkuma noteikumu neievērošana bija galvenais kļūdu cēlonis kohēzijas jomā. Tajā laikā šī kategorija veidoja gandrīz pusi no mūsu aplēstā kļūdu īpatsvara⁴⁹.

⁴⁶ 2019. gada pārskats, 5.5. izcēlums.

⁴⁷ 2021. gada pārskats, 5.2. izcēlums.

⁴⁸ 2021. gada pārskats, 5.3. ieteikums, un 2022. gada pārskats, 6.5. ieteikums.

⁴⁹ Lauksaimniecība un kohēzija: apskats par ES izdevumiem 2007.–2013. gadā, 30. punkts.

77 Komisija 2014.–2020. gada periodā īstenoja vairākus pasākumus saskaņā ar tās rīcības plānu publiskā iepirkuma jomā, lai uzlabotu dalībvalstu administratīvās spējas un publiskā iepirkuma procedūru atbilstību kohēzijas politikā. Šis plāns, kas tika izstrādāts 2013. gadā un kopš tā laika vairākkārt atjaunināts⁵⁰, ietvēra darbības pārkāpumu novēršanai, kā arī revīzijas kontrolsarakstu atjaunināšanai⁵¹.

78 Šis rīcības plāns ir palīdzējis dalībvalstu iestādēm palielināt atklāto kļūdu skaitu iepirkuma jomā. Laikposmā no 2018. līdz 2022. gadam revīzijas iestādes ziņoja, ka aptuveni 18 % no to konstatētajām skaitļos izsakāmajām kļūdām bija saistītas ar publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumiem, un šo kļūdu finansiālā ietekme bija aptuveni 41 %. Saskaņā ar revīzijas iestāžu ziņojumiem Itālijā un Ungārijā šajā periodā bija lielākais publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumu īpatsvars. Darījumos, kurus revidējām šajā periodā, revīzijas iestādes pirms mūsu revīzijām bija atklājušas un izlabojušas 80 kļūdas iepirkuma jomā. Mēs atklājām 33 papildu problēmas saistībā ar iepirkumu, ko revīzijas iestādes nebija atklājušas, un 11 no tām mēs izteicām skaitliski.

79 Laikposmā, uz kuru attiecas šis apskats (2017.–2022. gads), mūsu kļūdu līmeņa aplēsē ar pārkāpumiem publiskā iepirkuma jomā saistītais papildu kļūdu īpatsvars bija 9 % salīdzinājumā ar 45 % 2007.–2013. gadā. Ņemot vērā to, ka šādu pārkāpumu, par kuriem revīzijas iestādes ziņoja laikposmā no 2018. līdz 2022. gada, īpatsvars ir liels (tas veido 41 % no kopējās finansiālās ietekmes, sk. [6. attēlu](#)), var secināt, ka kohēzijas izdevumus joprojām ietekmē iepirkuma kļūdas. Tomēr savās revīzijās konstatējām, ka salīdzinājumā ar 2007.–2013. gada periodu ir uzlabojusies revīzijas iestāžu spēja atklāt šāda veida pārkāpumus. Nesenā ziņojumā esam snieguši sīkāku analīzi par publiskā iepirkuma stāvokli⁵².

Neattiecināmu projektu un valsts atbalsta kļūdu skaits ir neliels, taču veido ievērojamu daļu no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa

80 Neattiecināmu projektu skaits parasti nav liels, taču tiem ir ievērojama finansiāla ietekme, jo tie padara neattiecināmu visu apliecināto izdevumu summu. Līdzīga situācija vērojama saistībā ar valsts atbalsta noteikumu pārkāpumiem, jo neatbilstība šiem noteikumiem bieži vien liedz atbalsta saņēmējiem iegūt jebkādu finansējumu.

---

⁵⁰ Komisijas atbilde uz mūsu [2018. gada pārskata](#) 6.26. punktu.

⁵¹ [Rīcības plāns par publisko iepirkumu](#).

⁵² [Īpašais ziņojums 28/2023](#).

81 Attiecībā uz abiem kļūdu veidiem mūsu veikto revīziju konstatējumi liecina, ka revīzijas iestādes nerīkojas pietiekami efektīvi, lai atklātu neatbilstību noteikumiem. Kā redzams [6. attēlā](#), arī Komisija, revidējot revīzijas iestāžu darbu, neatklāj visas šādas kļūdas. Tikai 3 % no revīzijas iestāžu paziņotajām kļūdām un 8 % no Komisijas paziņotajām kļūdām attiecas uz šīm kategorijām.

82 Turpretī aptuveni viena piektdaļa no mūsu skaitļos izteiktajām papildu kļūdām attiecas uz neattiecināmiem projektiem vai valsts atbalsta noteikumu pārkāpumiem. Kopējā finansiālā ietekme veido 42 % no mūsu kļūdu aplēses. Papildu kļūdas saistībā ar valsts atbalsta noteikumu pārkāpumiem sasniedza augstāko līmeni 2018. gadā nopietnas sistēmiskas nepilnības dēļ, ko mēs un Komisija konstatējām Portugālē, kur valsts noteikumi nebija saskaņoti ar ES valsts atbalsta noteikumiem (sk. [4. izcēlumu](#)).

4. izcēlums.

Valsts noteikumu neatbilstība ES valsts atbalsta noteikumiem par stimulu ietekmi

ES valsts atbalsta noteikumi balstās uz priekšnoteikumu, ka valsts atbalsts ir pieļaujams tikai tad, ja ar to subsidē darbības, kuras citādi nevarētu notikt. Šī stimulējošā ietekme tiek automātiski pieņemta attiecībā uz shēmām, uz kurām attiecas [Vispārējā grupu atbrīvojuma regula](#), ja būvdarbus sāk pēc datuma, kad ir iesniegts pieteikums finansējuma saņemšanai.

2018. gadā apzinājām trīs ERAF projektus Portugālē, kuriem nebija stimulējošas ietekmes. Mēs arī konstatējām, ka valsts noteikumi neatbilda ES noteikumiem par stimulējošu ietekmi. Pirms mūsu revīzijas Komisija konstatēja vairākas darbības, kuras skāra tā pati kļūda, un prasīja attiecīgās programmas vadošajai iestādei izslēgt minētās darbības no pārskatiem. Lai gan dalībvalsts mainīja savus valsts noteikumus, lai nodrošinātu atbilstību ES noteikumiem un izvairītos no turpmākiem pārkāpumiem nākotnē, nedz dalībvalstu iestādes, nedz Komisija neveica pietiekamus korektīvus pasākumus, lai novērstu šīs kļūdas vai kompensētu iespējamo ietekmi, veicot finanšu korekciju jau apstiprinātajos 2016./2017. grāmatvedības gada izdevumos.

2019. gadā mēs konstatējām līdzīgu problēmu. Tajā laikā Komisija lūdza Portugāles iestādēm apzināt visas skartās darbības, kas attiecās uz nākamajiem diviem grāmatvedības gadiem, un izdarīt vajadzīgās korekcijas, lai nepareizie izdevumi neuzrādītos pārskatos. Rezultātā veikto korekciju kopsumma pārsniedza 174 miljonus EUR⁵³.

Lielākajā daļā dalībvalstu, kas saņem lielāko kohēzijas finansējumu, ir būtisks kļūdu līmenis, taču tās atšķiras ar to, kā tiek piemērota ticamības nodrošināšanas sistēma

83 Mūsu daudzgadu analīze parāda, ka mēs revidētajos darījumos pastāvīgi konstatējam kļūdas, kas dalībvalstu līmenī ir palikušas neatklātas. Mēs analizējām ne tikai savu revīziju rezultātus, bet arī revīzijas iestāžu un Komisijas revīziju rezultātus, lai gūtu labāku priekšstatu par kohēzijas izdevumu pareizību dalībvalstīs, kuras saņem lielāko daļu finansējuma, un noteiktu, cik efektīvi tās piemēro ticamības nodrošināšanas sistēmu.

⁵³ 2018. gada pārskats, 6.30.–6.32. punkts, 2019. gada pārskats, 5.27. punkts, un REGIO ĢD 2020. GDP, 95. zemspītras piezīme.

Mūsu rezultāti par 2017.–2022. gadu norāda uz būtisku kļūdu līmeni lielākajā daļā dalībvalstu, kuras saņem visvairāk kohēzijas līdzekļu

84 Deviņas dalībvalstis saņem 76 % no kohēzijas politikas finansējuma, un tās ir: Polija, Itālija, Spānija, Portugāle, Ungārija, Čehija, Rumānija, Grieķija un Vācija. Uz šīm dalībvalstīm attiecas 91 % no mūsu aplēstā kļūdu līmeņa. Turklāt lielākā daļa (90 %) no visām kļūdām ar ievērojamu ietekmi (kļūdas, kuru vērtība ir 80–100 % no revidētā darījuma vērtības) tika atklāta šajās valstīs.

85 2007.–2013. gada periodā visās dalībvalstīs, kas saņēma lielāko daļu finansējuma, bija būtisks kļūdu līmenis. Tas attiecās arī uz pārējām 18 dalībvalstīm kopā⁵⁴. Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu mūsu revīzijas rezultāti, pamatojoties uz konstatētajām papildu kļūdām, norāda, ka lielākajiem atbalsta saņēmējiem, izņemot Polijā, kļūdu līmenis bija būtisks. Polijā vienas lielas programmas izdevumi veidoja vairāk nekā trešdaļu no kopējiem valsts kohēzijas izdevumiem. Tās indikatīvais kļūdu līmenis bija zem būtiskuma sliekšņa, savukārt pārējām Polijas programmām, kopā ņemot, kļūdu līmenis bija būtisks.

Dalībvalstis atšķiras pēc tā, cik efektīvi tās atklāj nepareizus izdevumus

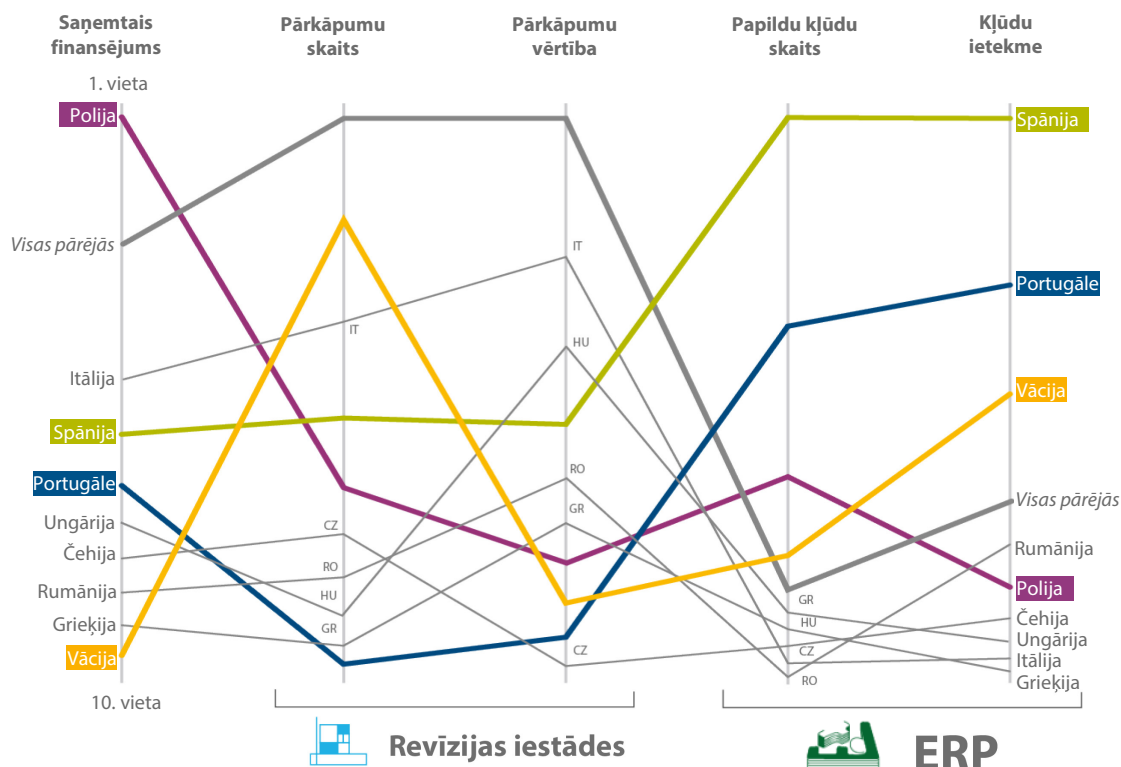
86 Kā redzams [7. attēlā](#), mūsu konstatējumi par konkrētām dalībvalstīm atšķiras no to attiecīgo revīzijas iestāžu konstatējumiem gan pārkāpumu biežuma, gan arī apmēra ziņā. Tā kā mūsu konstatējumi attiecas tikai uz papildu kļūdām (t. i., tām, kuras dalībvalstu iestādes iepriekš nav atklājušas), tas parāda, ka dažas dalībvalstis efektīvāk nekā citas atklāj un novērš kļūdas.

87 Piemēram, Polijas, kas ir lielākā kohēzijas finansējuma saņēmēja, revīzijas iestādes bija ziņojušas par nelielu pārkāpumu skaitu un zemu finansiālo vērtību. Mēs atklājām salīdzinoši daudz papildu kļūdu, taču to finansiālā vērtība bija zema. Tādējādi to ietekme uz mūsu noteikto kļūdu īpatsvaru bija salīdzinoši zema. Savukārt Vācijas revīzijas iestādes ziņoja par lielu pārkāpumu skaitu ar zemu finansiālo vērtību. Tomēr mēs atklājām nelielu skaitu papildu kļūdu ar augstu vidējo kļūdu īpatsvaru. Tas izskaidro, kādēļ Vācija bija valsts ar trešo lielāko ietekmi uz mūsu noteikto kļūdu īpatsvaru. No tā var secināt, ka ne visas revīzijas iestādes vienlīdz efektīvi atklāj pārkāpumus ar augstu finansiālo vērtību.

---

⁵⁴ Lauksaimniecība un kohēzija: apskats par ES izdevumiem 2007.–2013. gadā, 43. punkts.

7. attēls. Apkopojums par dalībvalstu pārkāpumiem, ko konstatējušas un paziņojušas revīzijas iestādes, un mūsu atklātajām papildu kļūdām 2017.–2022. gadā

Piezīme. 1) Šis apkopojums aptver 71.–82. punktā analizētos pārkāpumus un kļūdas; 2) dalībvalstis ir norādītas saskaņā ar to vērtējumu dažādos pārbaudītajos aspektos (proti, dalībvalsts ar augstāko vērtējumu atrodas augšpusē). Dalībvalstu vērtējums katrā pozīcijā ir balstīts uz to īpatsvaru katrā gadījumā; 3) attēlā ir izceltas dalībvalstis, kas ir īpaši minētas attiecīgajos punktos.

Avots: ERP, pamatojoties uz mūsu datiem un revīzijas iestāžu ziņojumiem Komisijai.

88 Līdzīgi Vācijai, arī Spānijas un Portugāles daļa mūsu konstatētajās kļūdās salīdzinājumā ar šo valstu saņemto finansējumu ir nesamērīgi liela. Spānijai un Portugālei mēs konstatējam lielu skaitu konkrēta veida papildu kļūdu. Piemēram, laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam mēs atklājam lielāko ar valsts atbalstu saistīto kļūdu skaitu Portugālē konkrētas problēmas dēļ, kas apskatīta [4. izcēlumā](#). Tikmēr Spānijā tajā pašā periodā mēs konstatējam vairāk neattiecināmu projektu nekā citās dalībvalstīs (sk. piemēru [5. izcēlumā](#)).

89 Mēs arī konstatējam konkrētas nepilnības šo valstu revīzijas iestāžu darbā (sk. [57.](#) punktu). Pamatojoties uz to, mēs uzskatām, ka šīm trim dalībvalstīm ar Komisijas atbalstu ir īpaši jāstiprina to revīzijas iestāžu spēja atklāt pārkāpumu.

5. izcēlums.

Jauniešu *NEET* statusa reģistrācija ar atpakaļejošu spēku Garantijas jauniešiem programmā

Mēs revidējam vairākas JNI finansētās darbības Spānijā 2021. gadā. Četras no šīm darbībām attiecās uz darba devēju sociālā nodrošinājuma iemaksu atmaidēm saistībā ar pagaidu līgumiem, kas parakstīti ar personām, kurām ir *NEET* statuss.

Valsts JNI tiesību aktos un programmā, kas attiecas uz šīm darbībām, ir noteikts, ka *NEET* dalībniekiem jābūt reģistrētiem valsts Garantijas jauniešiem sistēmā. Šī reģistrācija sniedz *NEET* piekļuvi vairākiem atbalsta pasākumiem (piemēram, personalizētiem norādījumiem un individuālai rīcības plānošanai, tostarp individuāli pielāgotām atbalsta shēmām), kā arī palīdz pārbaudīt to atbilstību *NEET* prasībām.

Trīs no četrām revidētajām darbībām saistībā ar sociālā nodrošinājuma atmaidēm tika reģistrētas ar atpakaļejošu spēku valsts sistēmā, dažos gadījumos pat gadu pēc atlaides piemērošanas. Valsts struktūra, kas ir atbildīga par sociālā nodrošinājuma atlaižu pārvaldību un kas ir gan starpniekstruktūra, gan darbību saņēmējs, to darīja bez jebkādam iepriekšējām zināšanām par *NEET* dalībniekiem.

Šī reģistrācija ar atpakaļejošu spēku neļāva apstiprināt dalībnieku attiecināmību (to, ka viņi nemācās vai neapgūst arodu). Tā kā šādu pārbažu nebija, Komisija jau bija piemērojusi 25 % finanšu korekciju, pirms mēs veicām savu revīziju. Mēs uzskatām, ka dalībnieku reģistrācija ar atpakaļejošu spēku padara trīs revidētās darbības par neattiecināmām ES finansējuma saņemšanai. Tas ir tāpēc, ka nav iespējams pārbaudīt, vai dalībnieki ir iesaistīti izglītībā vai apmācībā, tāpēc viņu reģistrācija valsts sistēmā neatbilst citiem Garantijas jauniešiem un JNI nosacījumiem. Vissvarīgākais ir tas, ka *NEET* ir liegtas visas papildu priekšrocības, kas pieejamas saskaņā ar šīm divām shēmām⁵⁵.

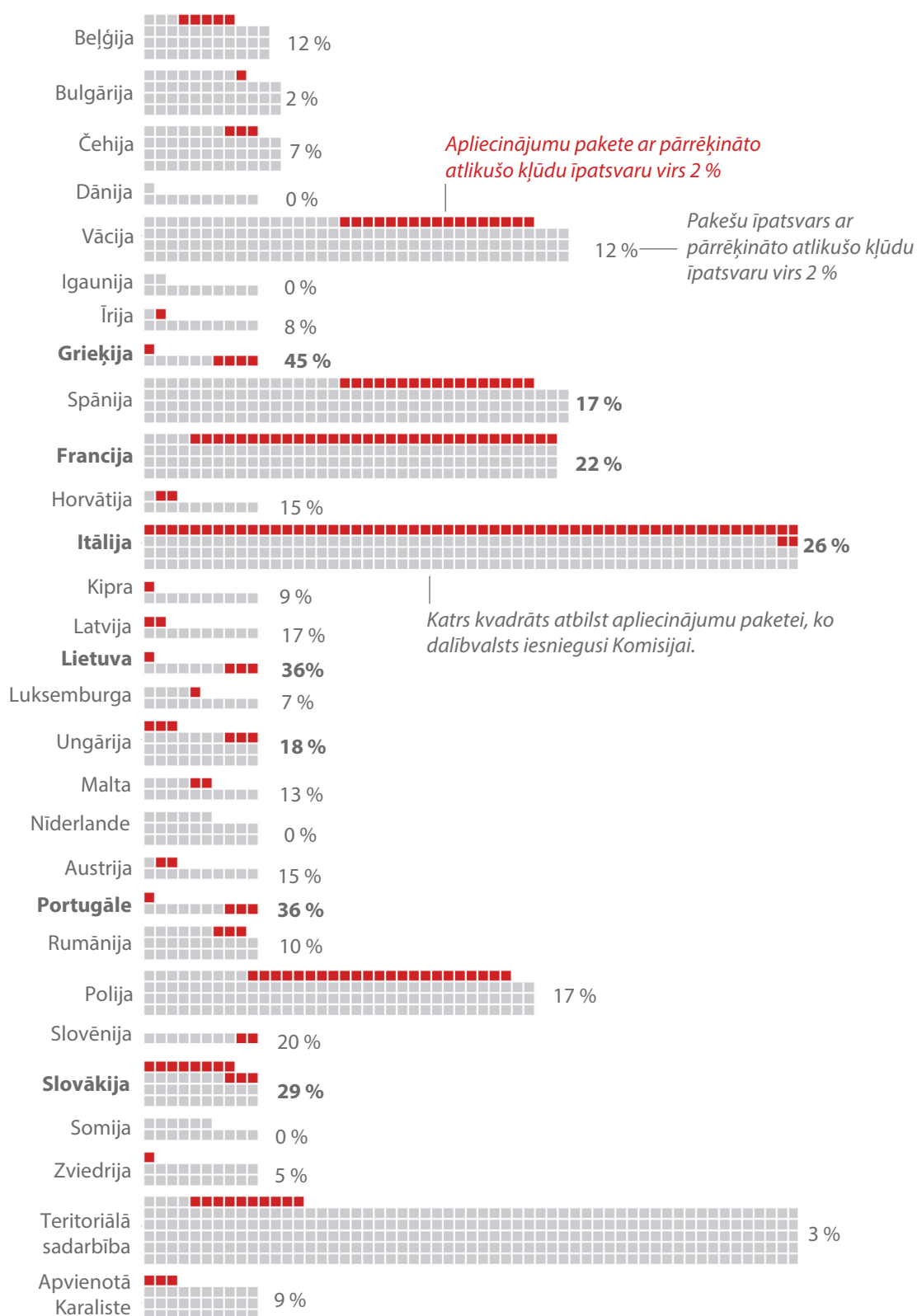
⁵⁵ 2021. gada pārskats, 5.5. izcēlums.

Dažām valstīm biežāk nekā citām Komisija pārrēķina atlikušo kļūdu īpatsvaru, kas pārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni

90 Mēs arī analizējām Komisijas novērtējumu par visu dalībvalstu apliecinājumu paketēm. Mēs apkopojām informāciju par apstiprinātajiem (pārvērtētajiem) atlikušo kļūdu īpatsvaram, kas publicēti EMPL ĢD un REGIO ĢD attiecīgajos gada darbības pārskatos katrai apliecinājumu paketei katru gadu laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam.

91 Mūsu analīze liecina, ka Komisija dažās dalībvalstīs īpaši bieži pārrēķināja atlikušo kļūdu īpatsvaru, kas pārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni; tas attiecas uz Grieķiju (45 % no apliecinājumu paketēm), Franciju (22 %), Itāliju (26 %), Lietuvu (36 %), Portugāli (36 %) un Slovākiju (29 %) (sk. [8. attēlu](#)).

8. attēls. Komisijas veiktais atlikušo kļūdu īpatsvaru novērtējums par katru dalībvalsti (2017.–2022. gads)

Avots: ERP, pamatojoties uz EMPL ĢD un REGIO ĢD gada darbības pārskatiem par laikposmu no 2017. līdz 2022. gadam.

92 Lielais tādu pakešu īpatsvars, kurās pēc Komisijas veiktā pārrēķina atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedza 2 %, liecina par to, ka Komisija konstatē pareizības problēmas vairākās apliecinājumu paketēs. Tas norāda arī uz to, ka dalībvalstis atšķiras ar to, cik efektīvi piemēro ticamības nodrošināšanas sistēmu. Tomēr Grieķijas un Portugāles gadījumā pārrēķināto pakešu lielais īpatsvars virs 2 % ir saistīts arī ar to, ka visas programmas ir sagrupētas vienā apliecinājumu paketē.

93 Piecas no deviņām dalībvalstīm, kas saņem 76 % no kohēzijas finansējuma (Grieķija, Portugāle, Rumānija, Spānija, Ungārija), bija pārrēķinājušas atlikušo kļūdu īpatsvaru, iegūstot rādītāju virs 2 % vairāk nekā pusei no to apliecinājumu paketēm mūsu izlasē vismaz vienu reizi laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam. Pārējām četrām dalībvalstīm, kas saņēma lielāko finansējumu, mūsu atkārtotais novērtējums palielināja kļūdu īpatsvaru virs 2 % attiecībā uz vismaz 25 % revidēto apliecinājumu pakešu.

Kļūdu pamatcēloņi valsts līmenī

94 Mūsu revīziju laikā atklātās skaitļos izsakāmās papildu kļūdas (kopā 171) ir kļūdas, kas iepriekš nav atklātas vai izlabotas dalībvalstu kontroles sistēmu līmenī. Mēs analizējam mūsu datus par šīm kļūdām, lai noteiktu, kā un kāpēc tās rodas un kas tās izraisa dalībvalstī. Katrā posmā radušās kļūdas varēja atklāt un izlabot attiecīgajā kontroles līmenī dalībvalstīs.

95 Pamatojoties uz šo analīzi un ņemot vērā Komisijas iepriekšējo darbu⁵⁶, mēs esam konstatējuši trīs kļūdu pamatcēloņus, proti, problēmas ar:

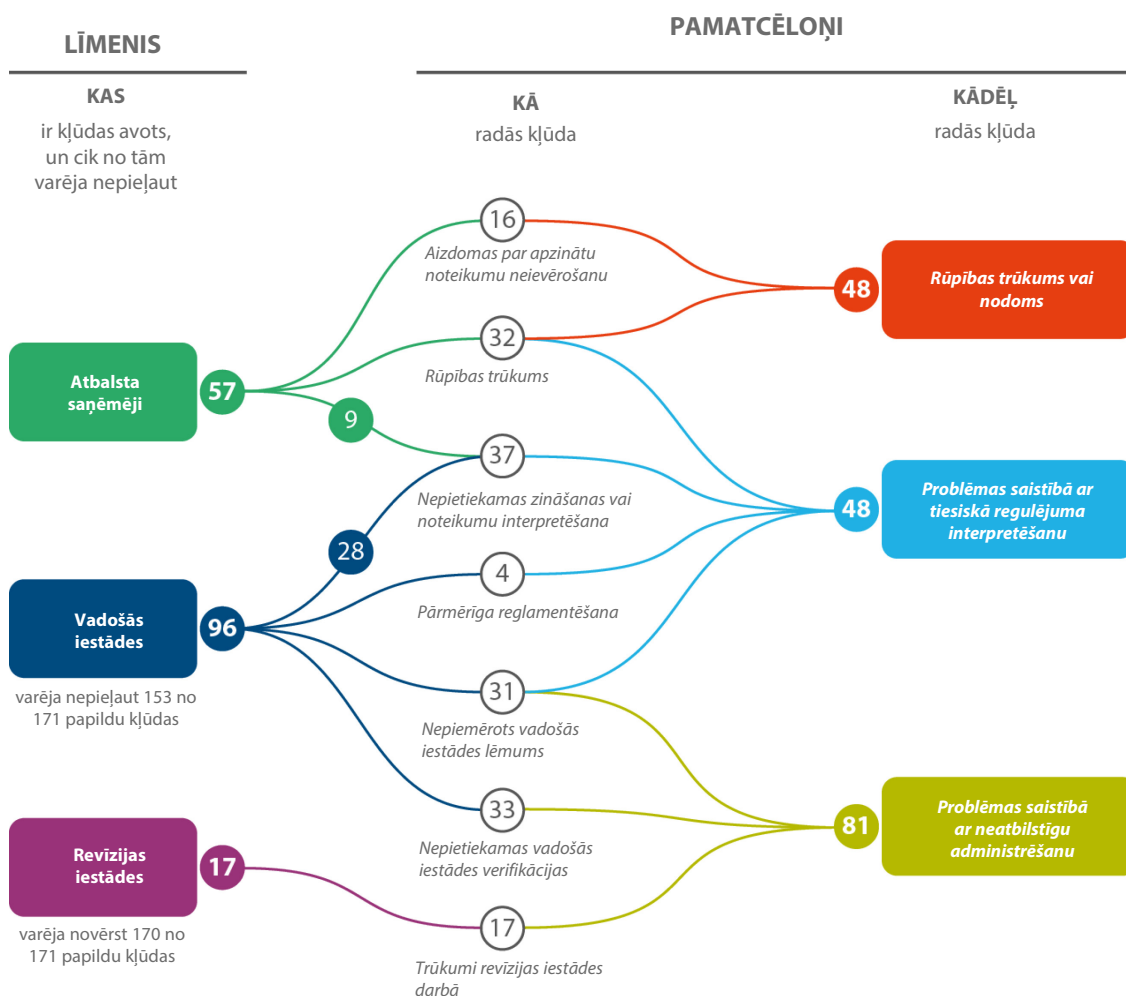
- o dalībvalstu iestāžu neatbilstīgu administrēšanu;
- o nepietiekamu rūpību vai (iespējamiem) tīšiem noteikumu pārkāpumiem atbalsta saņēmēju līmenī; kā arī
- o tiesiskā regulējuma interpretāciju.

96 **9. attēlā** ir redzams līmenis, kurā kļūdas radās, kļūdu avots un tas, kā un kādēļ tās rodas. Revīzijas iestādes būtu varējušas novērst 170 no mūsu konstatētajām papildu kļūdām.

---

⁵⁶ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam “Kļūdu pamatcēloņi un veiktie pasākumi (Finanšu regulas 32. panta 5. punkts)”, COM(2017) 124 final, Eiropas Parlamentam veikts pētījums “Single audit approach – Root causes of the weaknesses in the work of the member states’ managing and audit authorities”, IPOL_STU(2022)732267.

9. attēls. Apkopojums par mūsu atklāto papildu kļūdu pamatcēloņiem un līmeni, kurā šīs kļūdas radās (2017.–2022. gads)

Piezīme. Klasifikācija, pamatojoties uz kļūdas galveno raksturlielumu. Mēs uzskatām, ka par vienu no 171 papildu kļūdas, ko atklājām, atbildīga bija galvenokārt Komisija.

Avots: ERP.

Problēmas, kas saistītas ar dalībvalstu iestāžu īstenoto administrēšanu, veidoja gandrīz pusi no papildu kļūdām

97 Šajā apskatā laba administrēšana nozīmē nodrošināt, ka darbības tiek labi plānotas, atlasītas, īstenotas un kontrolētas, lai tiktu deklarēti un Komisijai apliecināti tikai likumīgi un pareizi izdevumi. Šīs kategorijas problēmas var izpausties kā neatbilstīga lēmumu pieņemšana vai nepietiekamas vadošo iestāžu verificācijas un nepilnības revīzijas iestāžu darbā.

Vairāk nekā vienu trešdaļu no mūsu atklātajām papildu kļūdām vadošās iestādes būtu varējušas novērst

98 Aptuveni 37 % no papildu kļūdām, par kurām ziņojām attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu, var būt saistītas ar vadošo iestāžu vai struktūru, kurām tās deleģē uzdevumus, darbību vai bezdarbību. Šis pamatcēlonis bieži var izpausties kā šo iestāžu neatbilstīgi lēmumi, apstiprinot darbības (18 %).

99 Vadošās iestādes būtu varējušas atklāt 19 % no mūsu atklātajām kļūdām. Šīs kļūdas radās, jo projekta laikā netika veiktas pietiekamas (vai konkrētos aspektos – vispār netika veiktas) pirmā līmeņa pārbaudes. Šajā kategorijā ietilpst tādi gadījumi kā izdevumu apstiprināšana, neraugoties uz to, ka nav sasniegti projekta mērķi, tāda finansiāla atbalsta sniegšana, kas neatbilst projekta apstiprināšanas dokumentos izklāstītajiem nosacījumiem, dalībnieku atbilstības pārbaūžu trūkums vai tādu izdevumu atlīdzināšana, kas saņēmējiem nav radušies.

100 Mūsu revīzijās regulāri tiek konstatēts, ka vadošās iestādes, verificējot attiecināmos izdevumus un atbilstības kritērijus, neveic pienācīgas pārbaudes. Mēs uzskatām, ka tas ir viens no visbūtiskākajiem riska faktoriem saistībā ar kohēzijas izdevumiem. Attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu KNR paredz vadošajām iestādēm pirmā līmeņa pārbaudēs pieņemt uz risku balstītu pieeju. Komisija sagaida, ka pievēršanās augsta riska izdevumiem sniegs pozitīvu ietekmi. Tomēr mēs uzskatām, ka šīs izmaiņas palielina izdevumu pareizības risku jo dažus atbalsta saņēmēju maksājuma pieprasījumus vadošās iestādes var neverificē vispār.

Revīzijas iestādes dažos gadījumos veica neatbilstīgus novērtējumus

101 Trūkumi revīzijas plānošanā un sagatavošanā, kā arī revīzijas darba dokumentēšanas kvalitātē mazina šā darba uzticamību (56.–62. punkts). Reizēm šādi trūkumi var ietekmēt revīzijas iestāžu iepriekš konstatēto kļūdu novērtējumu.

102 Septiņpadsmit no papildu kļūdām (10 %), ko atklājām 2017.–2022. gada periodā, bija saistītas ar revīzijas iestāžu nepietiekamu darbu vai neatbilstīgu novērtējumu. Šie gadījumi galvenokārt bija saistīti ar kļūdu neziņošanu un/vai neatbilstīgu kvantitatīvu novērtēšanu.

Rūpības trūkums vai atbalsta saņēmēju apzināta noteikumu neievērošana (aizdomas par to) veidoja vairāk nekā ceturtdaļu no mūsu atklātajām kļūdām

103 Mēs konstatējām arī tādus papildu kļūdu gadījumus, kad noteikumi bija diezgan skaidri, taču atbalsta saņēmējs nerīkojās ar pienācīgu rūpību, lai tos ievērotu. Laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam šajā kategorijā ietilpa 32 no 171 papildu kļūdas (19 %), par kurām ziņojām un kuras izteicām skaitliski. Tās ietver, piemēram, gadījumus, kad atbalsta saņēmēji deklarēja iekārtas, ko tie izmantoja neparedzētiem mērķiem.

104 Tādu kļūdu gadījumā, kas radušās atbalsta saņēmēju tīšas darbības vai bezdarbības rezultātā, mums parasti ir aizdomas par krāpšanu. ERP kā ES ārējās revīzijas iestādes pilnvarās nav izmeklēt gadījumus, kad radušās aizdomas par krāpšanu, kas kaitē ES finanšu interesēm, un mūsu revīzijas procedūru mērķis nav atklāt krāpšanu. Par aizdomām, kas radušās mūsu darba gaitā, mēs ziņojam Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) vai Eiropas Prokuratūrai (*EPPO*)⁵⁷.

105 2017.–2022. gada periodā no 1157 darījumiem, ko pārbaudījām, mēs konstatējām 16 noteikumu tīšas neievērošanas gadījumus. Tas atbilst 9 % no 171 papildu kļūdas, ko atklājām.

106 Komisijas 2022. gada ziņojumā par ES finanšu interešu aizsardzību un cīņu pret krāpšanu ir sniegts krāpšanas atklāšanas rādītājs katrā politikas jomā, pamatojoties uz dalībvalstu iestāžu paziņotajiem datiem⁵⁸. Šo rādītāju iegūst, aprēķinot neatbilstīgas summas, kas saistītas ar krāpšanu, kā procentuālo daļu no kopējiem maksājumiem. Paziņotais rādītājs kohēzijas izdevumiem 2014.–2020. gada periodā ir nedaudz zem 0,5 %. Šis ziņojums apstiprina arī to, ka attiecīgajā periodā dalībvalstis katru vienpadsmito pārkāpumu, par ko tās ziņoja Pārkāpumu pārvaldības sistēmā (PPS), atzīmēja kā iespējamu krāpšanas gadījumu (9 %).

107 Mēs jau iepriekš ziņojām, ka vadošās iestādes nepietiekami ziņo par krāpšanu un ka tas ietekmē krāpšanas atklāšanas rādītāju ticamību, kas publicēti ziņojumos par ES finanšu interešu aizsardzību. Mēs arī atzīmējam, ka, lai gan vadošās iestādes labāk apzina krāpšanas risku un izstrādā preventīvus pasākumus, tām joprojām jānostiprina

---

⁵⁷ 2022. gada pārskats, 1.44., 1.46. un 1.47. punkts.

⁵⁸ Sk. ziņojuma 6. attēlu.

krāpšanas atklāšana, rīcība krāpšanas gadījumā un koordinācija⁵⁹. Šāda situācija saglabājās arī 2022. gadā, proti, dalībvalstu iestādes neziņoja par iespējamām krāpšanas gadījumiem, kā prasīts, un nepietiekami mazināja krāpšanas risku. Turklāt mēs atzīmējam, ka aptuveni 35 % revīzijas iestāžu kontrolsarakstu krāpšanas risks joprojām nebija skaidri risināts⁶⁰ vai dokumentēts, kā šis risks tika risināts revīzijas darbā.

Tiesību aktu atšķirīga interpretācija bija cēlonis vēl vienai ceturtdaļai kļūdu, ko atklājām

108 Atbalsta saņēmējiem un publiskajām iestādēm ir jāievēro daudzi noteikumi, piemēram, KNR izklāstītie vispārīgie noteikumi, konkrētam fondam izstrādātie noteikumi, deleģētie un īstenošanas akti, horizontālie ES noteikumi (piemēram, par publisko iepirkumu vai valsts atbalstu) un valsts attiecināmības noteikumi⁶¹. Turklāt dažādos programmu ciklos piemērojami noteikumi parasti mainās. Mūsu revīzijas pieredze liecina, ka stingra regulējuma piemērošanai tūkstošiem atbalsta saņēmēju un valsts iestāžu 27 dalībvalstīs ir negatīvā puse, proti, atšķirīga interpretācija ir neizbēgama, tostarp vadošo un revīzijas iestāžu starpā. Dažkārt tas pat rada juridisko nenoteiktību, kas var liegt valsts iestādēm īstenot programmas, kā paredzēts⁶².

109 Mūsu analīze liecina, ka neskaidri noteikumi vai problēmas saistībā ar to interpretēšanu bija pamatcēlonis aptuveni 24 % no visām papildu kļūdām (37 gadījumi). Dažos no šiem gadījumiem atbalsta saņēmēji deklarēja nepareizus izdevumus, jo tie nepareizi interpretēja noteikumus. Šī kļūdu kategorija ietver arī gadījumus, kad valsts tiesību aktos paredzētie noteikumi neatbilst visām attiecīgo ES tiesību aktu prasībām, kā arī kļūdas, kas saistītas ar neatbilstību valsts noteikumiem pārņēmīgas reglamentēšanas dēļ (proti, tie ir stingrāki) salīdzinājumā ar ES tiesību aktiem.

110 Lielākā daļa no 37 kļūdām radās tādēļ, ka vadošās iestādes pašas nepareizi interpretēja noteikumus. Šādas situācijas piemērs ir sniegts [6. izcēlumā](#).

---

⁵⁹ Īpašais ziņojums 06/2019, 80. un 89. punkts.

⁶⁰ 2022. gada pārskats, 6.56. un 6.58. punkts.

⁶¹ 2014.–2020. gada KNR, 65. panta 1. punkts.

⁶² Sk., piemēram, mūsu informatīvā apskata “Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada” 44. punktu.

6. izcēlums.

Papildu kļūdas, ko atklājām un kas radušās vadošo iestāžu nepareizas noteikumu interpretācijas dēļ

2019. gadā mēs konstatējām divus neattiecināmus projektus Itālijā, kurus sākotnēji finansēja no valsts līdzekļiem un kuri bija fiziski pabeigti, pirms tos apstiprināja ES finansējumam, un tāpēc tie nebija attiecināmi. Dalībvalsts iestādes bija nepareizi interpretējušas jēdzienu “fiziska pabeigšana”, attiecinot to uz projekta finansiālu vai administratīvu slēgšanu. Faktiski tas nozīmē projekta tiešo rezultātu sasniegšanai vajadzīgo darbu vai pasākumu pabeigšanu, un tas parasti notiek pirms finansiālās un administratīvās slēgšanas⁶³.

Tādēļ mēs ieteicām Komisijai precizēt, ko nozīmē “fiziski pabeigtas”/“pilnībā īstenotas” darbības. Tomēr tā vēl nav informējusi par šiem precizējumiem visas dalībvalstis⁶⁴, bet gan tikai tās, uz kurām tas attiecas vistiešāk. Komisija arī ierosināja mainīt savu kļūdu tipoloģiju 2021.–2027. gada periodam, lai šādas kļūdas aplūkotu kā atsevišķu kategoriju.

Dalībvalstu organizatoriskā sistēma ietekmē to spēju novērst un atklāt kļūdas

111 Saskaņā ar Komisijas aplēsēm dalībvalstis 2014.–2020. gadā izveidoja aptuveni 1400 dažādas iestādes kohēzijas programmu pārvaldībai un kontrolei, tostarp 116 revīzijas iestādes, aptuveni 300 sertifikācijas un vadošās iestādes un vairāk nekā 900 starpniekstruktūras⁶⁵. Komisijas veiktais 2007.–2013. gada kohēzijas politikas *ex post* novērtējums arī liecināja par to, ka, jo vairāk iestāžu katrā programmā ir, jo lielāks risks, ka noteikumi dažādos līmeņos tiks interpretēti atšķirīgi⁶⁶.

112 Mūsu analīze liecina, ka pastāv saistība starp programmu skaitu dalībvalstī un revīzijas iestāžu atklāto kļūdu līmeni (tas norāda uz trūkumiem vadošo iestāžu darbā). Mēs konstatējām arī apvērsto korelāciju ar programmu apjomu, proti, kļūdu skaits ir lielāks mazākās programmās.

⁶³ 2019. gada pārskats, 5.19. un 5.20. punkts.

⁶⁴ 2022. gada pārskats, 6.2. pielikums.

⁶⁵ Mūsu informatīvais apskats “Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada”, 55. punkts.

⁶⁶ Mūsu informatīvais apskats “Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada”, 57. punkts.

113 Tas liecina, ka dalībvalstis ar decentralizētu administrēšanu un programmu īstenošanu reģionālā līmenī (piemēram, Beļģija, Vācija, Francija, Spānija un Itālija) var saskarties ar lielākām problēmām kohēzijas politikas programmu efektīvā īstenošanā.

114 KNR 2021.–2027. gadam ir paredzēta programmu administratīvās struktūras vienkāršošana, piemēram, aizstājot sertifikācijas iestādes ar grāmatvedības funkciju un ieviešot “uzlabotus samērīgus pasākumus” programmām, kas nozīmē arī mazāk dalībvalstu iestāžu un arī Komisijas veikto kontroles pārbaūžu. Kā jau uzsvērām iepriekš, nav pierādījumu tam, ka iespējamie ieguvumi no šīs vienkāršošanas atsvērs risku, ko rada kontroles mehānismu apmēra mazināšana⁶⁷.

---

⁶⁷ Atzinums 06/2018, 113.–115. punkts.

Kā Komisija novērsa un laboja kļūdas?

115 Šajā sadaļā mēs pētām, kādi pasākumi ir ieviesti un kā Komisija tos izmanto, lai mazinātu kļūdu līmeni kohēzijas finansējuma izlietojuma jomā. Vispirms mēs aplūkojam veidus, kā novērst kļūdas deklarācijās un kā tās labot, ja dalībvalstu iestādes tās nav atklājušas.

Kohēzijas politikas tiesiskā regulējuma vienkāršošana līdz šim nav devusi gaidītos rezultātus

116 Neskatoties uz dažādām vienkāršošanas iniciatīvām, kohēzijas politikas tiesiskais regulējums laika gaitā ir kļuvis vēl apjomīgāks. Laikposmā starp 2007.–2013. gada un 2014.–2020. gada periodiem noteikumu un norādījumu lappušu skaits palielinājās vairāk nekā divas reizes⁶⁸.

117 Attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu Komisija nolēma vairs turpmāk neizdot papildu rakstiskus norādījumus vadošajām un revīzijas iestādēm, kā arī plāno samazināt sekundāro tiesību aktu skaitu. Mēs atzīmējam, ka tas rada risku, ka palielināsies juridiskā nenoteiktība vadošajām iestādēm un atbalsta saņēmējiem un galu galā pat kļūdu risks⁶⁹.

Darījumos, kuros izmanto vienkāršotu izmaksu iespējas, ir mazāka kļūdu iespējamība, taču tās netiek plaši izmantotas

118 Vienkāršotu izmaksu iespēju (VII) mērķis ir nodrošināt daudzus ieguvumus, piemēram, samazināt administratīvo slogu, uzlabot elastību un pielāgošanās spēju, uzlabot pārredzamību un revidējamību, kā arī veicināt savlaicīgu projektu īstenošanu, kā paredzēts KNR 67. pantā.

---

⁶⁸ Mūsu informatīvais apskats "Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada", 45. punkts.

⁶⁹ Atzinums 06/2018, 101. punkts.

119 VII ir visbiežāk izmantotie vienkāršošanas pasākumi. Vadošās iestādes atļāva tos izmantot aptuveni 80 % programmu, kuras Komisija apsekoja 2017. gadā⁷⁰. Tomēr tas nenozīmē, ka VII patiešām tika izmantotas šajās programmās.

120 Mūsu revīzijās par darījumiem, kuros izmanto VII, konstatēts, ka tajos ir mazāka kļūdu iespējamība, turklāt VII ir arī svarīgs vienkāršošanas pasākums, taču to ne vienmēr izmanto tā, kā paredzēts. Mūsu pieejā attiecībā uz VII revīziju tiek ņemti vērā to paredzētie ieguvumi, proti, administratīvā sloga mazināšana un projektu īstenošanas paātrināšana. Tomēr, ja nepieciešams verificēt deklarētās darbības esamību, mēs varam meklēt pierādījumus par izmaksām, kas faktiski radušās un ir segtas.

121 Laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam mēs konstatējām, ka katrs 24. darījums, kurā izmantotas VII, bija kļūdaini salīdzinājumā ar katru 5. darījumu, kas balstīts uz faktisko izmaksu atlīdzināšanu. Visbiežāk sastopamās kļūdas saistībā ar VII ir saistītas ar nepilnībām to izveidē (sk. piemēru [7. izcēlumā](#)).

7. izcēlums.

Izmaksu neattiecināmība netiešo izmaksu neatbilstīgu aprēķinu dēļ

Čehijā Eiropas Sociālā fonda/Eiropas Reģionālās attīstības fonda programmas vadošā iestāde izsludināja papildu uzaicinājumu iesniegt projektus, kas apstiprināti saskaņā ar pamatprogrammu “Apvārsnis 2020”.

Atbilstoši pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” noteikumiem amortizācijas izmaksas var iekļaut netiešo izmaksu aprēķina bāzē, kas tiek atlīdzinātas pēc vienotas likmes 25 % apmērā no attiecināmajām tiešajām izmaksām.

Tomēr vadošā iestāde nepareizi transponēja pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” noteikumus valsts tiesību aktos. Tas radīja situāciju, kurā atbalsta saņēmēji varēja deklarēt investīciju izmaksas kā tiešās izmaksas un tās pašas investīcijas hipotētisku amortizāciju izmantot netiešo izmaksu aprēķina pamatā. Tā rezultātā sistemātiski tika deklarētas pārāk lielas izmaksas visiem projektiem, uz kuriem attiecas tie paši valsts noteikumi⁷¹.

⁷⁰ Eiropas Komisijas pētījums “*Use of new provisions on simplification during the early implementation phase of ESIF*”, 61. lpp., sk. arī mūsu informatīvā apskata “Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada” 74. punktu.

⁷¹ 2022. gada pārskats, 6.3. izcēlums.

122 Neraugoties uz Komisijas centieniem veicināt VII izmantošanu, 2014.–2020. gada periodā to izmantošana visiem fondiem kopumā ir bijusi ierobežota. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad to izmantošana varētu būt piemērota⁷², piemēram, konkrētu veidu Eiropas Reģionālās attīstības fonda / Kohēzijas fonda darbības. Tas galvenokārt bija saistīts ar juridisko nenoteiktību un papildu administratīvo slogu, ko radīja to izmantošana paralēli tradicionālajām valstu un reģionālajām sistēmām, kuru pamatā ir faktisko izmaksu atlīdzināšana⁷³.

Starpposma maksājumu ieturēšana var būt efektīva, bet efektivitāti apdraud nesamaksātā gada atlikuma izmaksāšana pirms pareizības pārbaudēm

123 Komisija ietur 10 % no summām, kas izmaksājamas dalībvalstīm attiecīgajā grāmatvedības gadā (sk. 16. punktu). Šā ieturējuma mērķis ir aizsargāt ES budžetu un mazināt risku, ka dalībvalstis deklarē kļūdainus izdevumus. Šo summu paredzēts izmaksāt, kad Komisija pieņem gada pārskatus.

124 Tomēr pārskatu pieņemšana nav atkarīga no revīzijas iestāžu paziņotā kļūdu līmeņa. Saskaņā ar KNR Komisijai ir jāanalizē likumības un pareizības jautājumi tikai vēlākā posmā – pēc pārskatu pieņemšanas⁷⁴. Tādējādi Komisija var izmaksāt sākotnēji ieturētos 10 %, neraugoties uz risku, ka turpmākās likumības un pareizības pārbaudēs pārskatos iekļautajos izdevumos var tikt atklāts būtisks kļūdu līmenis (proti, atlikušo kļūdu īpatsvars virs 2 %).

125 Komisija var pārtraukt maksājumus vai apturēt atlikuma maksājumu par grāmatvedības gadu (un no starpposma maksājumiem ieturētās summas izmaksāšanu), ja pārskatu pieņemšanas laikā ir pierādījumi par nopietniem pārkāpumiem. Šo instrumentu mērķis ir nepieļaut nepareizus izdevumus nākotnē⁷⁵. Kā minējam iepriekš, to rezultātā maksājumi no ES budžeta tiek atlikti, radot dalībvalstīm papildu spiedienu veikt korektīvus pasākumus, kas nepieciešami, lai novērstu

⁷² Īpašais ziņojums 06/2021, I un II kopsavilkums.

⁷³ Mūsu informatīvais apskats “Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada”, 75. punkts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas 2017. gada pētījumu “*Use of new provisions on simplification during the early implementation phase of ESIF*”.

⁷⁴ 2014.–2020. gada KNR, 139. panta 5. punkts.

⁷⁵ 2014.–2020. gada KNR, 83. un 143. punkts.

trūkumus⁷⁶ pārvaldības un kontroles sistēmu efektīvā darbībā. Maksājumu pārtraukšanu un apturēšanu nevar izmantot, ja Komisijas veiktā gada bilances aprēķina rezultātā dalībvalstīm ir jāatmaksā finansējums, nevis jāsaņem papildu maksājums, kā tas bija lielākajā daļā programmu laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam. Šī pieeja atbilst KNR, taču neaizsargā ES budžetu, kamēr nav pabeigts pareizības novērtējums⁷⁷.

126 2021.–2027. gada periodā juridiskā situācija ir mainījusies. Pārskati, kuros paziņotais atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz 2 % būtiskuma sliekšni, nav pieņemami, un tos nevar iesniegt Komisijai⁷⁸. Tajā pašā laikā ieturējums ir samazināts līdz 5 %, un to joprojām izmaksās, pirms Komisija būs pabeigusi pareizības pārbaudes⁷⁹. Šī samazinātā likme var būt pietiekama kohēzijas politikai kopumā, bet ne visām programmām. Mēs esam pieredzējuši, ka Komisijas secinājums par izdevumu pareizību palielina atlikušo kļūdu īpatsvaru līdz vairāk nekā 5 % vairākos gadījumos, jo īpaši, ja ņem vērā mūsu konstatētās papildu kļūdas⁸⁰.

Līdz šim veikto finanšu korekciju dēļ attiecīgās dalībvalstis nav tieši zaudējušas finansējumu

127 Komisija var pieprasīt finanšu korekcijas gadījumos, kad nopietni trūkumi dalībvalsts pārvaldības un kontroles sistēmās ir izraisījuši sistēmiskas kļūdas. Tā var arī pieprasīt šādas korekcijas par atsevišķiem pārkāpumiem. Šīs korekcijas var tikt piemērotas pēc Komisijas pašas revīzijām, darba, ko tā veic saistībā ar mūsu revīziju pēcpārbaudēm, OLAF izmeklēšanas vai valstu revīzijām vai kontroles pasākumiem, ja bija piemērotas nepietiekamas korekcijas. Turklāt Komisijas uzdevums ir sekot līdzi pārkāpumiem, par kuriem ziņojušas dalībvalstu iestādes, un pārlicināties, ka problēmas tiek risinātas un kļūdas labotas, lai nodrošinātu, ka korekcijām ir atturoša ietekme uz pārkāpumiem. Šāda turpmāka rīcība ir nepieciešama, lai labotu kļūdas, kuras dalībvalstu iestādes iepriekš nav atklājušas, tostarp mūsu atklātās papildu kļūdas.

---

⁷⁶ Apskats 01/2023, 20. izcēlums.

⁷⁷ Īpašais ziņojums 26/2021, 21. punkts.

⁷⁸ 2021.–2027. gada KNR, 98. panta 5. punkts.

⁷⁹ Īpašais ziņojums 26/2021, 22. punkts.

⁸⁰ Sk. EMPL ĢD un REGIO ĢD 2017.–2022. gada darbības pārskatu 7. pielikumu.

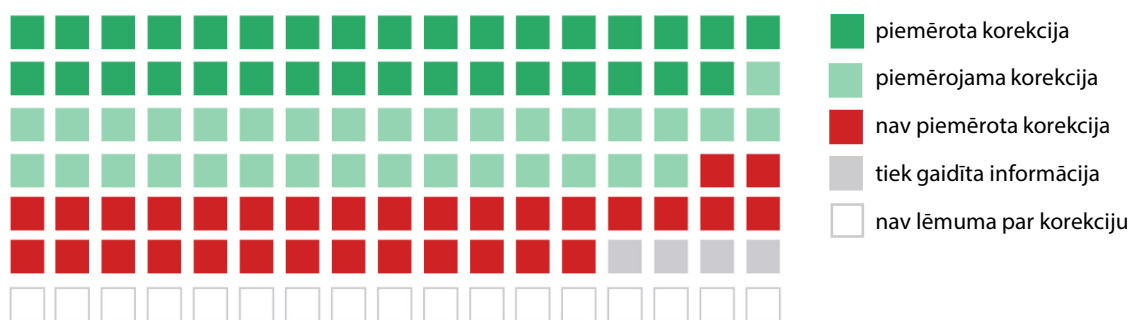
Lai pabeigtu vienu finanšu korekcijas procedūru pret dalībvalsti, var būt nepieciešams līdz pat 20 mēnešiem

128 Mēs pārbaudījām Komisijas veiktās darbības saistībā ar atsevišķiem mūsu konstatējumiem laikposmā no 2017. līdz 2021. gadam; tie ir gadi, attiecībā uz kuriem līdz mūsu analīzes veikšanai turpmākās darbības jau bija uzsāktas. Mēs pievērsāmies galvenokārt skaitļos izsakāmām kļūdām.

129 Komisija pieņēma mūsu konstatējumus attiecībā uz 119 no 124 papildu kļūdām, kuras izteicām skaitļos laikposmā no 2017. līdz 2021. gadam. Kā redzams **10. attēlā**, mēs gūvām pierādījumus tam, ka saistībā ar šīm 119 kļūdām Komisija:

- o piemēroja vai plāno piemērot korekcijas 66 kļūdām ar finansiālu ietekmi (aptuveni 55 %) atbilstoši savai kļūdu interpretācijai (sk. **44.** punktu);
- o 32 gadījumos (aptuveni 27 %) uzskatīja, ka tai nebija stingra juridiskā pamata, lai piemērotu finanšu korekcijas, vai ka tas nav nepieciešams, ņemot vērā arī dalībvalstu iesniegto papildu informāciju;
- o vēl nebija pieņēmusi lēmumu par finanšu korekciju piemērošanu vai gaidīja papildu informāciju no attiecīgajām dalībvalstīm par atlikušo 21 kļūdu (tostarp 16 gadījumi no 2021. gada).

10. attēls. Komisijas turpmāko darbību statuss saistībā ar mūsu konstatējumiem

Avots: ERP.

130 Saskaņā ar Komisijas juridiskajām procedūrām kļūdu pēcpārbaude un finanšu korekciju piemērošana ietver papildu saskaņošanas procedūru ar attiecīgo dalībvalsti. Tas ir papildinājums visiem oficiālajiem posmiem, kas ir daļa no mūsu revīzijas procesa. Tādējādi korektīvie pasākumi netiek veikti nekavējoties.

131 Mūsu analīze liecina, ka attiecībā uz vienu trešdaļu papildu kļūdu, ko mēs izteicām skaitliski 2017.–2021. gada periodā, Komisijas turpmākās darbības joprojām nebija pabeigtas. Šajos gadījumos vidējais laiks, kas bija pagājis kopš mūsu revīzijas beigām, bija 31 mēnesis (t. i., vairāk nekā 2,5 gadi).

132 Gadījumos, kas līdz mūsu analīzei bija pabeigti, vidējais laiks no mūsu revīzijas beigām līdz Komisijas turpmāko darbību pabeigšanai bija no 11 mēnešiem, kad tā nolēma nepiemērot finanšu korekcijas, līdz 20 mēnešiem, kad korekcijas tika piemērotas. Kopš Kopīgā revīzijas direktorāta izveides 2021. gada jūlijā vidējais ilgums ir samazinājies līdz aptuveni 7 mēnešiem gadījumos, kad korekcijas nepiemēro.

133 Līdzīga situācija vērojama arī pašas Komisijas veiktajās revīzijās: var būt nepieciešami vairāki gadi, līdz Komisija var apstiprināt, ka ierosinātās korekcijas ir īstenotas atbilstoši prasībām⁸¹.

Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju ES līmeņa kontroles pasākumu rezultātā līdz 2022. gada beigām tika veiktas papildu finanšu korekcijas 620 miljonu EUR apmērā

134 2014.–2020. gada periodā vadošās un sertifikācijas iestādes veic lielāko daļu finanšu korekciju un atskaitījumu, un tajos ņem vērā arī konstatējumus, par kuriem ziņojušas to revīzijas iestādes (sk. 55. punktu). Komisija gada savos darbības pārskatos ziņo par summu, ko dalībvalstis uz laiku vai pavisam atsauc pārskatos⁸². Atsauktos līdzekļus var atjaunot vai atkārtoti izmantot citiem attiecināmiem izdevumiem tajā pašā programmā⁸³. Pēc pārskatu pieņemšanas Komisija var pieprasīt papildu finanšu korekcijas par atsevišķiem pārkāpumiem, turklāt tā var piemērot ekstrapolētas korekcijas, ja pārrēķinātais atlikušo kļūdu īpatsvars ir virs 2 %. Komisija var arī novērst sistēmiskas nepilnības, kas ietekmē vairākas programmas, piemērojot korekcijas visām skartajām programmām. Šādas korekcijas ir Komisijas veikto revīziju vai tās turpmāko darbību rezultāts saistībā ar apliecinātiem izdevumiem, un tās piemēro papildus summām, ko vadošās un sertifikācijas iestādes ir atsaukušas no gada pārskatiem savu revīziju un pārbaūžu rezultātā.

⁸¹ Īpašais ziņojums 26/2021, 81.–82. punkts.

⁸² Sk. EMPL ĢD 2021. GDP 7.H pielikumu un REGIO ĢD 2021. GDP 7.H pielikumu.

⁸³ 2014.–2020. gada KNR, 137. panta 2. punkts un 143. panta 3. punkts.

135 Saskaņā ar EMPL ĢD un REGIO ĢD gada darbības pārskatiem Komisija kopš 2014.–2020. gada perioda sākuma, pamatojoties uz ES struktūru veiktajām revīzijām un kontroli, līdz 2022. gada beigām bija pieprasījusi dalībvalstīm īstenot šādas papildu finanšu korekcijas 620 miljonu EUR apmērā. Lielākā daļa (88 %) no tiem izrietēja no Komisijas pašas veiktajām revīzijām⁸⁴. Minētā summa ietver arī korekcijas 291 miliona EUR apmērā, kas piemērotas, veicot turpmākas darbības saistībā ar pārrēķinātajiem atlikušo kļūdu īpatsvaram par iepriekšējiem grāmatvedības gadiem. Attiecībā uz šīm finanšu korekcijām KNR ļauj dalībvalstīm aizstāt koriģētās summas ar citiem pareiziem izdevumiem.

Līdz šim nav piemērotas neto finanšu korekcijas par 2014.–2020. gada periodu

136 Visbeidzot, attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu Komisija var piemērot neto korekcijas gadījumos, kad ES revīzijas pārvaldības un kontroles sistēmā pēc pārskatu iesniegšanas atklāj nopietnus trūkumus, kurus dalībvalstis nav konstatējušas, paziņojušas un koriģējušas⁸⁵. Neto finanšu korekcijas ir vienīgais korekciju veids, kas attiecīgajai dalībvalstij nozīmē tiešu un tūlītēju finansējuma zaudēšanu. Tomēr saskaņā ar [2014.–2020. gada KNR](#), lai piemērotu neto finanšu korekcijas, kumulatīvi jāizpilda vairākas juridiskās prasības. Saskaņā ar EMPL ĢD 2022. gada darbības pārskatu nosacījumi neto finanšu korekciju piemērošanai, šķiet, ir izpildīti vienā gadījumā, par kuru Komisija plānoja sākt procedūru 2023. gadā⁸⁶. Tomēr šā apskata sagatavošanas laikā neto finanšu korekcija nebija piemērota. Iespēja piemērot neto finanšu korekcijas saglabāsies 2021.–2027. gada periodā, taču vēl nav zināms, kā tā tiks izmantota praksē salīdzinājumā ar 2014.–2020. gada periodu.

---

⁸⁴ Sk. EMPL ĢD 2022. GDP pielikuma 148. lpp un REGIO ĢD GDP pielikuma 130. lpp.

⁸⁵ [2014.–2020. gada KNR](#), 145. panta 7. punkts.

⁸⁶ EMPL ĢD 2022. GDP, 62. lpp., sk. arī [2022. gada pārskata](#) 6.72. punktu.

Kas notiks tālāk?

137 2014.–2020. gada perioda pēdējais grāmatvedības gads beidzas 2024. gada 30. jūnijā. Tas nozīmē, ka dalībvalstu iestādes pirms slēgšanas dokumentu iesniegšanas līdz 2025. gada 15. februārī pieprasīs Komisijai maksājumus un veiks savas izdevumu pārbaudes un revīzijas pēc galīgā attiecināmības datuma — 2023. gada 31. decembra⁸⁷. *STEP* regula ļauj programmu īstenošanā pagarināt galīgo maksājumu pieprasījumu un slēgšanas dokumentu iesniegšanas termiņu par vienu gadu, t. i., līdz 2026. gada 15. februārim. Mēs apskatījām dažus faktorus, kas var ietekmēt periodu līdz laikam, kad Komisija galīgi slēdz programmas.

2014.–2020. gada programmu novēlota uzsākšana un papildu finansējums palielināja ar finansējuma apguvi saistīto spiedienu vairākās dalībvalstīs

138 Kavēšanās tiesību aktu un programmu pieņemšanā nozīmē novēlotu īstenošanas uzsākšanu, un tas izraisa domino efektu uz maksājumiem no ES budžeta. 2007.–2013. gada periodā Komisija pieņēma 95 % programmu līdz 2007. gada beigām, bet 2014.–2020. gadā tikai 56 % programmu tika pieņemtas līdz 2014. gada 31. decembrim⁸⁸, un pēdējā 31 programma tika pieņemta tikai līdz 2015. gada decembrim, proti, gandrīz divus gadus pēc perioda sākuma. Līdz ar to 2014.–2020. gada periodā pieejamā ES finansējuma izlietošanai ir mazāk laika.

139 Kā mēs ziņojām iepriekš, spiediens apgūt pieejamo ES finansējumu palielinās attiecināmības perioda beigās⁸⁹. Turklāt līdz attiecināmības perioda beigām dalībvalstīm ir arī jāizlieto papildu finansējums, kas saskaņā ar *REACT-EU* piešķirts kohēzijas programmām 2020. un 2021. gadā (sk. **05.** punktu).

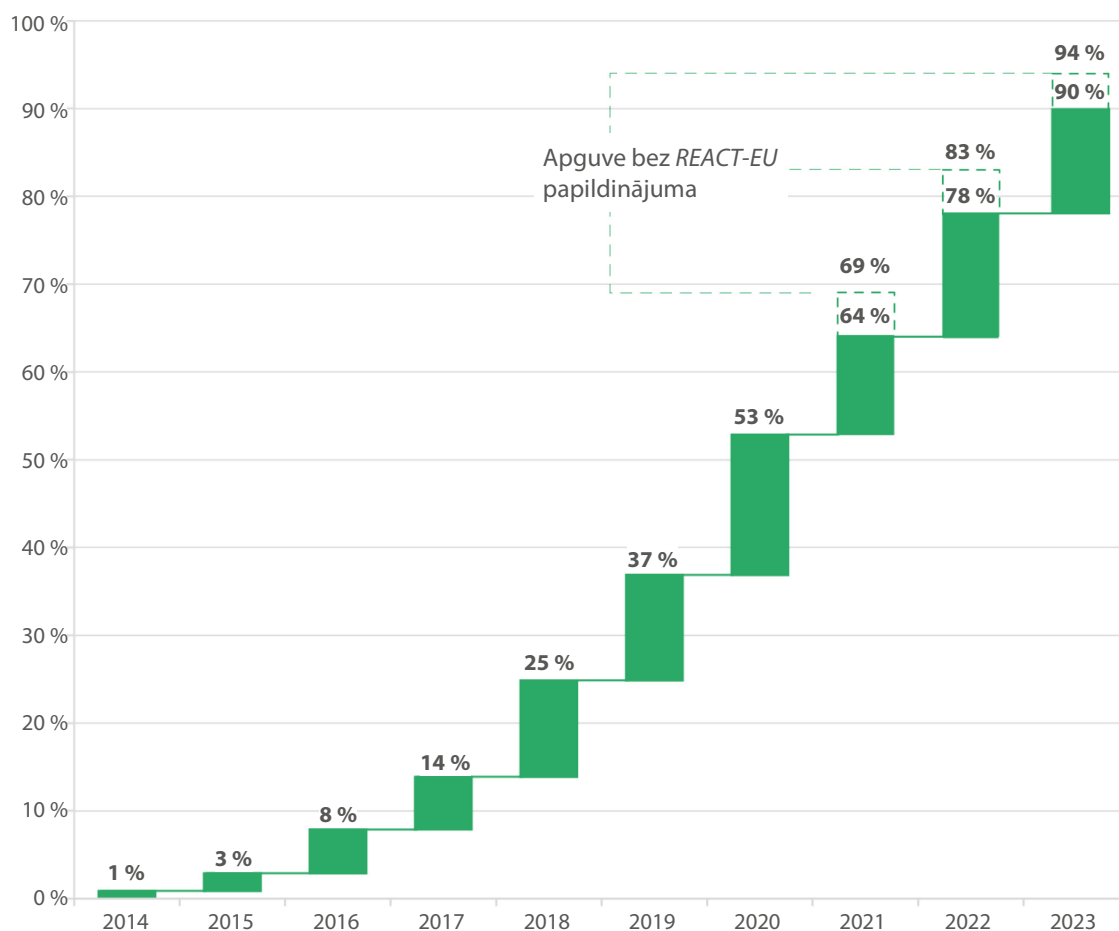
⁸⁷ 2014.–2020. gada KNR, 138. un 141. punkts.

⁸⁸ Īpašais ziņojums 17/2018, 2. izcēlums.

⁸⁹ Ātrais stāvokļa apskats par ES neizpildītajām saistībām, 20. un 34.–39. punkts, Īpašais ziņojums 17/2018, 20., 21. un 83. punkts.

140 Attiecināmības perioda pēdējā gadā 2014.–2020. gada kohēzijas finansējuma apguve sasniedza nepieciešamo līmeni. Līdz 2023. gada beigām dalībvalstis bija deklarējušas un Komisija bija izmaksājusi izdevumus aptuveni 94 % apmērā no visiem piešķirumiem. Šis rādītājs samazinās līdz 90 %, ja tiek iekļauti *REACT-EU* piešķirumi (sk. [11. attēlu](#)).

11. attēls. Kohēzijas politikas finansējuma apguves līmenis 2023. gada beigās

Avots: ERP, pamatojoties uz cohesiondata.europa.eu.

141 Covid-19 pandēmijas pārvarēšanai piedāvātā elastība (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu un Papildinātā investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu) 2020./2021. un 2021./2022. grāmatvedības gadā palīdzēja ievērojami palielināt līdzekļu apguvi. Grozītie tiesību akti paplašināja attiecināmo izmaksu diapazonu, iekļaujot ar Covid-19 saistītos izdevumus, un ļāva piešķirt 100 % finansējumu no ES finansējuma. Pēdējais minētais pasākums būtiski ietekmēja apguvi. 2021. gada jūnijā iespēja saņemt 100 % ES finansējumu bija izmantota 178 programmu īstenošanai 17 dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē (tostarp Eiropas teritoriālās sadarbības programmu īstenošanai).

142 Tomēr tas, ka tiek atcelta prasība par valsts vai privāto līdzfinansējumu programmām, ir pretrunā vienam no ES finanšu pamatprincipiem: obligāts valsts vai privātais līdzfinansējums garantē dalībvalstu (vai saņēmēju) saistības un atbildību, kā arī ieguldīto līdzekļu atdevi ES atbalstītajās investīcijās⁹⁰.

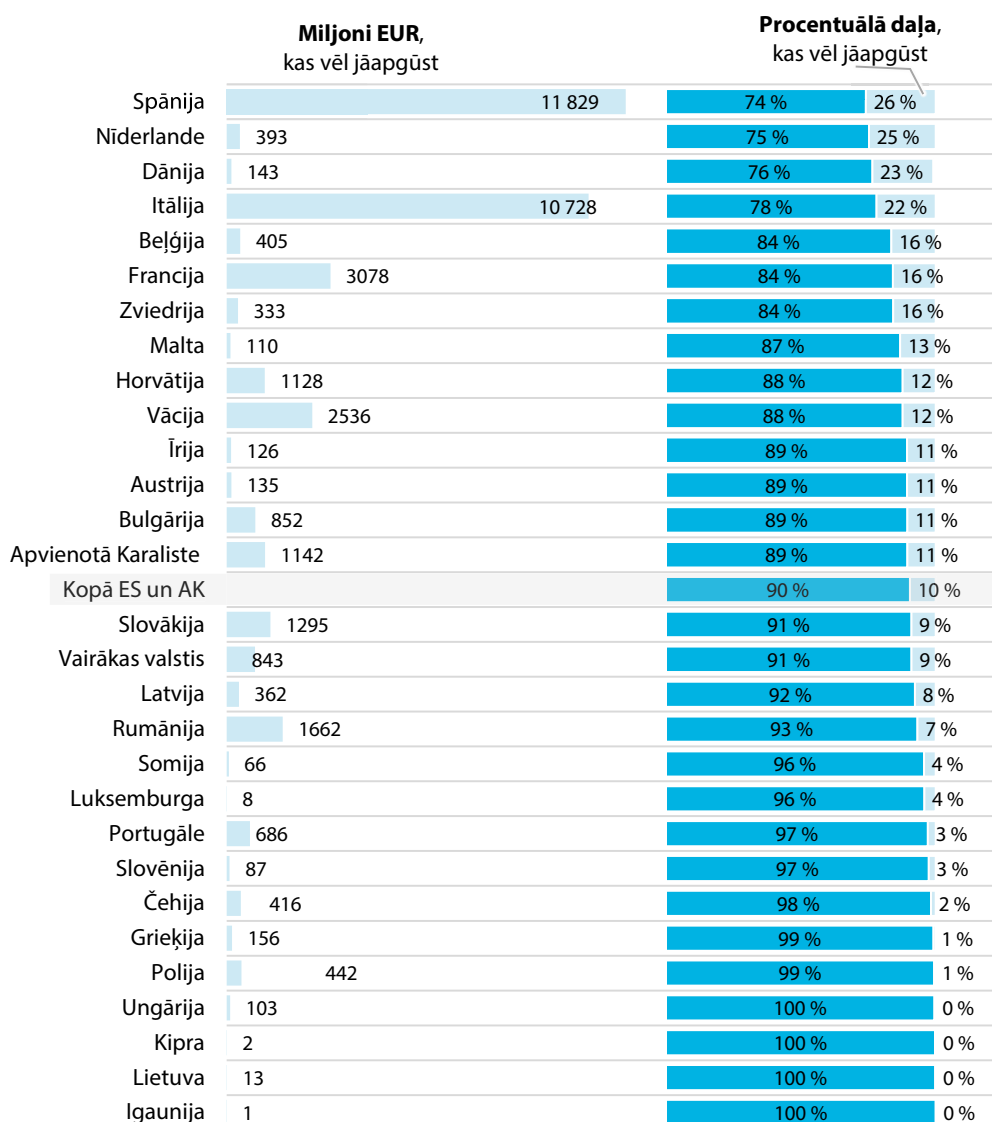
143 2023. gada beigās apguves rādītāji dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķirās⁹¹: no 74 % Spānijā līdz 100 % Ungārijā, Kiprā, Lietuvā un Igaunijā (sk. **12. attēlu**).

---

⁹⁰ Apskats 01/2023, 71. punkts, un 2021.–2027. KNR, 86. apsvērumš.

⁹¹ 2021. gada pārskats, 2.16. punkts, Īpašais ziņojums 17/2018, 27. un 28. punkts, un Kohēzijas atvērto datu platforma.

12. attēls. Finansējuma apguves līmenis dalībvalstīs 2023. gada beigās

Piezīme. Summas, “kas vēl jāapgūst” (gaiši zilā krāsā) ir maksājumi, ko dalībvalstis vēl var pieprasīt Komisijai. Šo summu pilnīga apguve ne vienmēr atspoguļo projekta īstenošanas progresu attiecīgajā dalībvalstī.

Avots: ERP, pamatojoties uz cohesiondata.europa.eu.

144 Attiecībā uz visiem atlikušajiem 2014.–2020. gada programmu izdevumiem, tai skaitā visām summām, kuras deklarētas kā tādas, ar ko aizstāj atsauktos izdevumus, vai kurām piemērotas finanšu korekcijas, joprojām jāīsteno pilnīgs kontroles cikls, pirms Komisija tās var atlīdzināt. Pēc STEP regulas stāšanās spēkā dalībvalstīm ir iespēja veikt šīs pārbaudes līdz 2025. gada vidum, proti, vienu gadu vēlāk, nevis perioda pēdējā grāmatvedības gada beigās, kas ir 2024. gada vidus. Tas dod dalībvalstu iestādēm vairāk laika, lai veiktu visas nepieciešamās administratīvās pārbaudes.

145 Vienlaikus cita pagaidu instrumenta — Atvесејоšanas un noturības mehānisma (ANM) — attiecināmības periods pārklājas ar 2014.–2020. gada kohēzijas izdevumu pēdējiem gadiem. Šī situācija rada papildu spiedienu uz dažu dalībvalstu administratīvo spēju nodrošināt izdevumu pareizību un atbilstību pareizas finanšu pārvaldības principiem.

Nav juridiskas prasības par izdevumu pareizības galīgo apstiprināšanu visam periodam kopumā

146 Programmu slēgšana 2014.–2020. gada periodā balstīsies uz dokumentiem, kas attiecas uz pēdējo grāmatvedības gadu, un galīgo īstenošanas ziņojumu, kurā iekļautas dažas īpašas iedaļas par programmu īstenošanas pēdējo posmu. Noteikumi par pēdējā finanšu gada pārskatu pārbaudi un pieņemšanu ir tādi paši, kādus piemēro attiecībā uz jebkuru citu grāmatvedības gadu.

147 Komisija to uzskata par procedūras vienkāršošanu⁹². Tomēr pirms slēgšanas programmu iestādēm joprojām būs jāpievēršas dažām darbībām deklarēto izmaksu attiecināmības galīgajam novērtējumam, jo īpaši attiecībā uz darbībām, kas saistītas ar ieguldījumiem no finanšu instrumentiem, valsts atbalsta avansu dzēšanu, ieņēmumus nesošu darbību galīgo novērtējumu un rīcību saistībā ar nefunkcionējošām darbībām⁹³.

148 Tāpat kā attiecībā uz visiem citiem grāmatvedības gadiem, Komisijai ir jāpieņem ikgadējais apstiprināšanas lēmums par izdevumu pareizību. Tomēr KNR neprasa pieņemt šādu lēmumu par periodu kopumā. Revīzijas iestādēm nav skaidri noteiktas juridiskas prasības sniegt pārliecību par visiem izdevumiem attiecīgajā periodā⁹⁴. Komisija var uzdot jautājumus par pieņemto pārskatu pakārtoto darījumu likumību un pareizību pat pēc galīgā maksājuma un programmas slēgšanas. Noteikumos nav galīgā termiņa 2014.–2020. gada programmu likumības un pareizības novērtējumu pabeigšanai. Tāpēc nav zināms, kad 2014.–2020. gada periodu varēs uzskatīt par pabeigtu⁹⁵ un visas neatrisinātās likumības un pareizības problēmas – par atrisinātām.

---

⁹² Komisijas vadlīnijas par darbības programmu slēgšanu (2022/C 474/01), 1. lpp.

⁹³ 2022. gada pārskats, 6.75. punkts.

⁹⁴ Īpašais ziņojums 36/2016, 121. punkts.

⁹⁵ Īpašais ziņojums 36/2016, 78. punkts.

Noslēguma piezīmes

149 Mūsu apkopojums par iepriekš ziņotajiem konstatējumiem un informāciju, ko Komisija publicējusi par 2014.–2020. gada izdevumu periodu, liecina, ka kohēzijas politikas ticamības nodrošināšanas sistēma, kas palīdz samazināt kopējo kļūdu līmeni kopš 2007. gada, nav bijusi efektīva, lai to samazinātu zem noteiktos paredzētā 2 % būtiskuma līmeņa. Tāpēc gan dalībvalstu iestādēm, gan Komisijai vēl aizvien ir jāuzlabo veids, kādā sistēmu piemēro.

150 Ne visas valsts vai reģionālās pārvaldības un kontroles sistēmas ir pietiekami efektīvas, lai novērstu vai atklātu pārkāpumus saistībā ar atbalsta saņēmēju deklarētajiem izdevumiem. Turklāt Komisijas veiktajās pārbaudēs ir nepilnības, kas neļauj identificēt kļūdas, kuras dalībvalstu iestādes nav atklājušas. Lai gan Komisijas atbilstības revīzijas ir efektīvas, to skaits ir ierobežots. Ņemot vērā iepriekš minēto, mēs uzskatām, ka ir jārīkojas aktīvāk, lai stiprinātu 2021.–2027. gada kohēzijas izdevumu ticamības nodrošināšanas sistēmas īstenošanu, un jo īpaši Komisijai ir jāuzņemas vadība, ņemot vērā, ka tai ir galīgā atbildība par ES budžeta īstenošanu.

151 Regulatīvās izmaiņas ticamības nodrošināšanas sistēmas struktūrā 2014.–2020. gada periodam nesniedza gaidīto rezultātu, proti, kļūdu līmeņa pazemināšanu zem būtiskuma sliekšņa. Mūsu aplēstais kļūdu īpatsvars par katru gadu laikposmā no 2017. līdz 2022. gadam pārsniedza 2 % izdevumiem, kas deklarēti visā 2014.–2020. gada periodā. Komisija, tāpat kā mēs, ir secinājusi, ka kļūdu īpatsvars kohēzijas izdevumos ir būtisks, pat ja tās rādītājs ir zemāks, jo tā aprēķinos ņem vērā tikai pārkāpumus, kuriem tās ieskatā ir piemērojamas finanšu korekcijas.

152 Vadošo iestāžu pirmā līmeņa pārbaudēm ir jāaptver visi izdevumi, pirms tie tiek deklarēti Komisijai. Tomēr mūsu revīziju konstatējumi, kā arī revīzijas iestāžu konstatējumi un Komisijas veikto pārbaudžu rezultāti liecina, ka to kontroles pasākumi vēl nav pietiekami efektīvi, lai mazinātu augsto kļūdu risku kohēzijas izdevumu jomā. Faktiski ievērojamo skaitu papildu kļūdu, ko atklājām, jau varēja atklāt un izlabot šī “pirmā aizsardzības līnija”, un tai tas bija jāizdara. Tādēļ mēs uzskatām, ka trūkumi pirmā līmeņa pārbaudēs ir viens no nozīmīgākajiem riska faktoriem attiecībā uz kohēzijas izdevumu pareizību, tādēļ Komisijai un dalībvalstīm ir jāpievērš lielāka vērība vadošo iestāžu kontroles pasākumu efektivitātei.

153 Revīzijas iestādes ir svarīga “otrā aizsardzības līnija”. Tomēr, lai gan tās atklāj daudzus pārkāpumus vadošo iestāžu sagatavotajās izdevumu deklarācijās, mēs konstatējam trūkumus ievērojama skaita revīzijas iestāžu darbā, un tas ierobežo to, kādā mērā Komisija var paļauties uz to veikto kontroli. Kļūdas paliek neatklātas, jo revīzijas darba plānošanā un sagatavošanā ir trūkumi, kā arī tādēļ, ka darba kvalitātes nodrošināšanā un dokumentācijā ir nepilnības. Gadu gaitā esam konstatējuši nepilnības 40 revīzijas iestāžu darbā no 43 pārbaudītajām revīzijas iestādēm, un tās ietekmēja vairāk nekā pusi no mūsu revidētajiem darījumiem. Ņemot vērā revīzijas iestāžu nozīmīgo lomu ticamības nodrošināšanas sistēmā, esam tām ieteikuši veikt dažādus uzlabojumus, lai nodrošinātu, ka to revīzijas rezultāti pilnībā atbilst piemērojamajam tiesiskajam regulējumam.

154 Visbeidzot, Komisija varētu panākt lielāku ietekmi, palielinot tās veikto atbilstības revīziju skaitu, jo pārkāpumu atklāšanā tās ir efektīvākas nekā dokumentu pārbaudes, bet pašlaik to skaits ir mazs.

155 Mēs arī analizējam, kāda veida kļūdas visbiežāk tika atklātas šajā izdevumu jomā, kur dominē atlīdzinājuma maksājumi. Izplatītākā kļūda no mūsu atklātajām papildu kļūdām bija neattiecināmi izdevumi. Šādas kļūdas, kā arī kļūdas, kas saistītas ar neattiecināmiem projektiem, visvairāk palielināja mūsu aplēsto kļūdu līmeni 2017.–2022. gada periodā, kam sekoja neatbilstība valsts atbalsta noteikumiem un ES un valstu publiskā iepirkuma noteikumiem. Revīzijas iestādes kopš 2007.–2013. gada perioda ir uzlabojušas savu spēju atklāt kļūdas publiskā iepirkuma jomā, taču neattiecināmi projekti un ar valsts atbalstu saistītas kļūdas tiek atklātas retāk.

156 Mūsu revīziju rezultāti liecina par kļūdu līmeni virs būtiskuma sliekšņa lielākajā daļā dalībvalstu, kas saņem visvairāk kohēzijas finansējuma. Dažas dalībvalstis biežāk pieļauj konkrēta veida kļūdas. Tas izgaismo Komisijas uzdevumu arī turpmāk aktīvi risināt katrai valstij specifiskas problēmas.

157 Mūsu analīze par mūsu atklāto papildu kļūdu pamatcēloņiem norāda uz to, ka vairāk nekā trešdaļu kļūdu varēja novērst, ja vadošās iestādes būtu pieņēmušas labākus lēmumus vai veikušas efektīvākas verifikācijas. Vairāk nekā ceturto daļu kļūdu var saistīt ar rūpības trūkumu vai atbalsta saņēmēju tīšu noteikumu neievērošanu un vēl ceturto daļu kļūdu var saistīt ar tiesiskā regulējuma interpretēšanas aspektiem. Komisijas galvenais uzdevums ir sniegt skaidrākus norādījumus, lai precizētu aspektus ar nepietiekami skaidru tiesisko pamatu, bet vienlaikus izvairītos no pārmērīgas reglamentēšanas.

158 Attiecībā uz pasākumiem, ko Komisija var izmantot kļūdu novēršanai vai atklāšanai, mēs atzīmējam, ka tiesiskā regulējuma vienkāršošana nav devusi visus gaidītos rezultātus. 2014.–2020. gada periodā visbiežāk izmantotais vienkāršošanas pasākums bija vienkāršotu izmaksu iespējas. Mūsu revīziju konstatējumi apstiprina, ka darījumos, kuros izmantotas vienkāršotu izmaksu iespējas, ir mazāka kļūdu iespējamība, taču tās netiek plaši izmantotas.

159 Ieturējums 10 % apmērā no katra starpposma maksājuma līdz gada pārskatu pieņemšanai varētu būt iedarbīgs aizsardzības pasākumus. Taču Komisija analizē likumības un pareizības aspektus tikai pēc tam, kad tā ir izmaksājusi ieturēto summu. Ieturējums 2021.–2027. gada periodā tika samazināts līdz 5 %, bet pārskati, kuros paziņotais atlikušo kļūdu īpatsvars pārsniedz būtiskuma sliekšni, nav pieņemami.

160 Komisija izmanto finanšu korekcijas, lai aizsargātu ES finanšu intereses gadījumos, kad tā uzskata, ka programmas pārvaldības un kontroles sistēmā ir nopietni trūkumi. Kopumā Komisija ziņo, ka tā ir piemērojusi papildu korekcijas aptuveni 620 miljonu EUR apmērā galvenokārt saistībā ar tās veiktajām revīzijām. Tomēr līdz šim Komisija nekad nav piemērojusi neto finanšu korekcijas, kas attiecīgajai dalībvalstij nozīmētu tiešu finansējuma zaudēšanu.

161 Neraugoties uz gada pārskatu pieņemšanas sistēmu, 2014.–2020. gada kohēzijas politikas fondu īstenošanā joprojām ir vairāki daudzgadu elementi, kas būs jāņem vērā slēgšanas procedūrās un pēc galīgā maksājuma izmaksas atbilstīgi likumības un pareizības apsvērumiem. Tomēr, tā kā noteikumos nav paredzēts galīgās slēgšanas termiņš, nav iespējams prognozēt, cik daudz laika būs nepieciešams, lai slēgtu visas programmas.

162 Spiediens apgūt pieejamo ES finansējumu palielinās katra attiecināmības perioda beigās. Kopš 2020. gada kohēzijas finansējuma apguve ir sasniegusi nepieciešamo līmeni, lai gan 2014.–2020. gada perioda pirmajos gados finansējuma apguves līmenis bija īpaši zems. Lielā mērā to var saistīt ar elastību, kas paredzēta Covid-19 pandēmijas pārvarēšanai (sk. [142.](#) punktu), un jo īpaši ar iespēju saņemt 100 % ES finansējumu. Tomēr tas, ka tiek atcelta prasība par valsts, reģionālo vai privāto līdzfinansējumu programmām, ir pretrunā vienam no ES finanšu pamatprincipiem: valsts vai reģionālais publiskais (kā arī privātais) līdzfinansējums tiek uzskatīts par būtisku aizsardzības pasākumu, ar kuru nodrošina ES finansējuma saimniecisku, efektīvu un lietderīgu izlietošanu un atbildību par publiskajiem ieguldījumiem – par faktoru, kas mazina apdraudējumu pareiziem un regulāriem

izdevumiem. Tādēļ šim elastības pasākumam būtu jāpaliek kā īslaicīgam izņēmuma pasākumam.

Šo apskatu 2024. gada 29. maija sēdē Luksemburgā pieņēma II apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas locekle *Annemie Turtelboom*.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Pielikumi

I pielikums. Dalībvalstu iestāžu un Komisijas atbildības sadalījums

VADOŠĀ IESTĀDE (VAI STARPNIKSTRUKTŪRAS)

Atbild par programmu pārvaldību un īstenošanu.

Atbild par atsevišķu projektu un atbalsta saņēmēju atlasī šajās programmās atbilstīgi iepriekš saskaņotiem kritērijiem.

Veic finansēto darbību un deklarēto izdevumu "pārvaldības verifikācijas" (t. i., pirmā līmeņa pārbaudes) pirms apliecināšanas: pārbauda, vai ir piegādāti līdzfinansētie produkti, vai ir apmaksāti atbalsta saņēmēju deklarētie izdevumi un vai tie atbilst piemērojamajiem tiesību aktiem, darbības programmai un darbības atbalsta nosacījumiem.

Apliecinājuma paketei tā sagatavo:

- *pārvaldības deklarāciju;*
- *kontroles pasākumu un pārbauzu gada kopsavilkumu.*

SERTIFIKĀCIJAS IESTĀDE

Pirms starpposma maksājumu pieteikumu iesniegšanas apliecina, ka tie sagatavoti, pamatojoties uz uzticamām uzskaites sistēmām, ir balstīti uz pārbaudāmiem attaisnojošajiem dokumentiem un tos ir verificējusi vadošā iestāde.

Apliecinājuma paketei tā sagatavo:

- *apliecinātus pārskatus.*

REVĪZIJAS IESTĀDE

Veic revīzijas par programmu pārvaldības un kontroles sistēmas pareizu darbību.

Veic darbību revīzijas par programmu gada pārskatos iekļautajiem izdevumiem, pamatojoties uz grāmatvedības gadā Komisijai deklarētajiem izdevumiem.

Apliecinājuma paketei tā sagatavo:

- *gada kontroles ziņojumu;*
- *revīzijas atzinumu.*

KOMISIJA

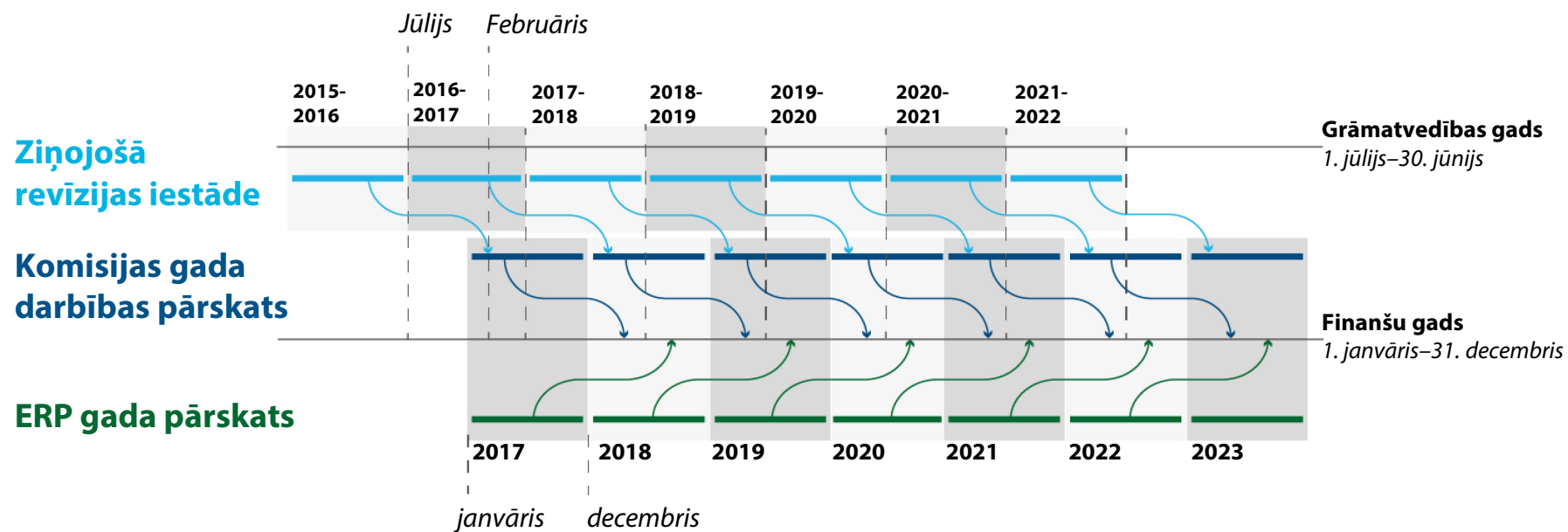
Veic administratīvās pārbaudes, dokumentu pārbaudes un atbilstības revīzijas (pēc pārskatu pieņemšanas), lai izdarītu secinājumus par revīzijas iestāžu ziņoto atlikušo kļūdu īpatsvaru un apstiprinātu to.

Var veikt arī pareizības revīzijas, lai pārbaudītu revīzijas iestādes darbu. Ja šajās revīzijās tiek konstatēti pārkāpumi vai būtiski trūkumi, Komisija var piemērot papildu (pat neto) finanšu korekcijas.

Apkopo un publicē rezultātus gada darbības pārskatos (GDP) un Komisijas gada pārvaldības un snieguma ziņojumā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2014.–2020. gada KNR 125.–127. pantu.

II pielikums. Grāmatvedības gadu un ziņošanas termiņu grafiks

Avots: ERP.

III pielikums. Pārskats par ERP izlasi pa dalībvalstīm (2017.–2022. gads)

Dalībvalsts	Plānotā ES iemaksa (miljoni EUR)	Izmaksātā ES iemaksa (miljoni EUR)	Revidēto apliecinājumu pakešu skaits	Revidēto darījumu skaits	Darījumu skaits, kurus ietekmējuši trūkumi revīzijas iestādes darbā	Atklāto skaitļos izsakāmu kļūdu skaits	Skaitļos izsakāmu kļūdu iedalījums (tikai 10 lielākajiem atbalsta saņēmējiem)
PL	79 271	71 497	28	237	103	29 (12 %)	
IT	48 773	30 741	10	79	42	6 (8 %)	
ES	45 601	28 683	11	101	53	31 (31 %)	
RO	24 568	18 214	5	41	17	6 (15 %)	
PT	23 234	20 847	6	94	85	31 (33 %)	
CZ	22 703	19 139	8	59	30	9 (15 %)	
HU	22 624	19 974	8	82	24	11 (13 %)	
DE	20 724	15 177	8	60	41	13 (22 %)	
FR	19 383	12 867	6	35	27	3 (9 %)	
EL	18 548	16 939	6	82	30	14 (17 %)	
SK	14 405	10 352	4	28	27	4	A B C D E F
AK	10 988	8 025	4	32	29	2	A – neattiecināmi izdevumi
TC	9 407	7 395	4	15	11	3	B – publiskā iepirkuma kļūdas
HR	9 161	5 735	4	30	9		C – valsts atbalsta kļūdas
BG	8 102	6 010	4	29	1		D – neattiecināmi projekti
LT	7 111	6 355	3	23	8	1	E – trūkst apliecinājošu dokumentu
LV	4 690	3 580	4	29	7	2	F – citas kļūdas
EE	3 715	3 390	2	25	17		
SI	3 366	2 839	3	22	2	1	
BE	2 459	1 735	1	7	5		
SE	2 117	1 442	1	8	8	1	
NL	1 586	937	1	4	2	1	
FI	1 504	1 265	1	5	5		
AT	1 274	1 073	1	5	5		
IE	1 188	1 054	1	5	5	1	
CY	882	787	1	8	1	1	
MT	834	579	1	4	4		
DK	634	401	1	4	4		
LU	187	147	1	4	4	1	
Kopā	409 040	317 180	138	1157	606	171	

Avots: ERP.

IV pielikums. Pārskats par revīzijas iestādēm, kas ziņojušas par pārkāpumiem 2018.–2022. gada periodā

Dalībvalsts	No 2017. līdz 2022. gadam iesniegto apliecinājumu pakešu skaits	Paziņoto pārkāpumu summa (miljoni EUR)	Ziņoto pārkāpumu skaits
Polija	134	41,9	789
Itālija	228	197	3 389
Spānija	149	78,3	1 568
Rumānija	29	77,1	710
Portugāle	11	23,2	268
Čehija	46	20,7	719
Ungārija	33	193,8	676
Vācija	145	30,7	6 194
Francija	144	92,3	2 171
Grieķija	11	56,5	581
Slovākija	38	59,1	630
Apvienotā Karaliste	33	52,9	599
Teritoriālā sadarbība	299	11,6	2 872
Horvātija	13	16,2	191
Bulgārija	45	10,6	274
Lietuva	11	22,1	106
Latvija	12	5,6	244
Igaunija	12	1,7	40
Slovēnija	10	3,4	153
Beļģija	41	6,5	773
Zviedrija	21	0,3	118
Nīderlande	26	0,3	105
Somija	16	0,1	50
Austrija	13	16,2	212
Īrija	12	5	69
Kipra	11	0,5	23
Malta	16	0,1	12
Dānija	11	0,7	117
Luksemburga	15	Neattiecas	Neattiecas
Kopā	1 585	1024,5	23 653

Avots: ERP, pamatojoties uz revīzijas iestāžu ziņojumiem Komisijai.

V pielikums. Būtiski ERP ziņojumi

Īpašie ziņojumi

Īpašais ziņojums 16/2013 "Vienotās revīzijas (*single audit*) novērtējums un Komisijas paļaušanās uz dalībvalstu revīzijas iestāžu darbu kohēzijas jomā"

Īpašais ziņojums 10/2015 "Jāpastiprina centieni risināt publiskā iepirkuma problēmas saistībā ar ES kohēzijas politikas izdevumiem"

Īpašais ziņojums 19/2016 "ES budžeta izpilde, izmantojot finanšu instrumentus, – gūtā pieredze 2007.–2013. gada plānošanas periodā"

Īpašais ziņojums 24/2016 "Jāpastiprina centieni, lai uzlabotu informētību par valsts atbalsta noteikumiem kohēzijas politikas jomā un panāktu atbilstību tiem".

Īpašais ziņojums 36/2016 "Novērtējums par 2007.–2013. gada kohēzijas un lauku attīstības programmu slēgšanas kārtību"

Īpašais ziņojums 04/2017 "ES budžeta aizsardzība pret nepareiziem izdevumiem: 2007.–2013. gada periodā Komisija aizvien plašāk izmantoja preventīvus pasākumus un finanšu korekcijas kohēzijas jomā"

Īpašais ziņojums 17/2018 "Komisijas un dalībvalstu darbības 2007.–2013. gada plānošanas perioda programmu pēdējos gados palielināja līdzekļu apguvi, bet nepietiekami koncentrējās uz rezultātiem"

Īpašais ziņojums 06/2019 "Krāpšanas problēmu risināšana ES kohēzijas izdevumos: vadošajām iestādēm jānostiprina atklāšana, rīcība un koordinācija".

Īpašais ziņojums 07/2020 "Kohēzijas politikas īstenošana: salīdzinoši zemas izmaksas, taču nepietiek informācijas, lai izvērtētu ietaupījumus, kas panākti ar vienkāršošanu"

Īpašais ziņojums 06/2021 "Kohēzijas politikas finanšu instrumenti 2007.–2013. gada perioda slēgšanas laikā: pārbaudes darbam kopumā ir labi rezultāti, tomēr palikušas dažas kļūdas"

Īpašais ziņojums 24/2021 "Uz sniegumu balstīta finansēšana kohēzijas politikā: vērtīgas ieceres, bet 2014.–2020. gada periodā šķēršļi saglabājās"

Īpašais ziņojums 26/2021 "Izdevumu pareizība ES kohēzijas politikā: Komisija ik gadu sniedz informāciju par minimālo aplēsto kļūdu līmeni, kas nav galīgs".

[Īpašais ziņojums 02/2023](#) “Kohēzijas politikas noteikumu pielāgošana, lai reaģētu uz Covid-19 pandēmiju: līdzekļi izlietoti elastīgāk, taču jāpārdomā, vai kohēzijas politika ir piemērots instruments reaģēšanai uz krīzi”

[Īpašais ziņojums 06/2023](#) “Interesešu konflikts ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu jomā: regulējums ir ieviests, bet pārredzamības un atklāšanas pasākumiem piemīt nepilnības”

[Īpašais ziņojums 28/2023](#) “Publiskais iepirkums Eiropas Savienībā: desmit gados laikposmā līdz 2021. gadam būvdarbu, preču un pakalpojumu līgumu piešķiršanā bijis mazāk konkurences”

Informatīvie apskati un apskati

[Lauksaimniecība un kohēzija: apskats par ES izdevumiem 2007.–2013. gadā](#)

[Informatīvais apskats “Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada”](#)

[Informatīvais apskats “Rezultātu sasniegšana kohēzijas jomā”](#)

[Ātrais stāvokļa apskats: “ES budžeta neizpildītās saistības tuvplānā”](#)

[Apskats 01/2023](#) “ES finansējums ar kohēzijas politikas un Atvēršanas un noturības mehānisma starpniecību: salīdzinoša analīze”

Atzinumi

[Atzinums 02/2004](#): par vienotas revīzijas modeli (un priekšlikumu izveidot Kopienas iekšējās kontroles pamatsistēmu).

[Atzinums 07/2011](#) par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006.

[Atzinums 06/2018](#): par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu

Saīsinājumi

ANM: Atvaseļošanas un noturības mehānisms

DFS: daudzgadu finanšu shēma

EAFP: Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām

EMPL ĢD: Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts

ERAF: Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ESF: Eiropas Sociālais fonds

GDP: gada darbības pārskats

GSR: galvenais snieguma rādītājs

JNI: Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva

KF: Kohēzijas fonds

KNR: Kopīgo noteikumu regula

NEET: persona, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu

OLAF: Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai

PVN: pievienotās vērtības nodoklis

REACT-EU: Atvaseļošanas palīdzība kohēzijai un Eiropas teritorijām

REGIO ĢD: Komisijas Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts

STEP: platforma "Stratēģiskās tehnoloģijas Eiropai"

VII: vienkāršotu izmaksu iespējas

Glosārijs

Apguve: ES finansējuma saņemšana dalībvalstī, tiklīdz ir izpildīti maksājuma nosacījumi.

Apguves līmenis: dalībvalsts piešķiruma apguve, kas izteikta procentpunktos.

Atbalsta saņēmējs: fiziska vai juridiska persona, kas saņem dotāciju vai aizdevumu no ES budžeta, lai īstenotu projektu vai programmu.

Atbilstības revīzija: Komisijas novērtējums par revīzijas iestāžu darba uzticamību attiecīgajā grāmatvedības gadā.

Atlikušo kļūdu īpatsvars: datu kopas proporcionāla daļa, kas saglabājas nepareiza pēc tam, kad ņemta vērā visu kontroles procedūru, līdzekļu atgūšanas un korekciju ietekme.

Atsauksana: finanšu korekcija, kas paredz, ka, atklājot pārkāpumu, dalībvalsts nekavējoties atskaita attiecīgos izdevumus no attiecīgās programmas un aizstāj darbību ar citu.

Atveseļošanas un noturības mehānisms: ES finansiālā atbalsta mehānisms Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās ietekmes mazināšanai un atveseļošanas stimulēšanai, kā arī zaļākas un digitālākas nākotnes izaicinājuma risināšanai.

Būtiskuma sliekšnis: līmenis, virs kura revidētajā datu kopā vai finanšu pārskatu kopā atklātās kļūdas tiek uzskatītas par tādām, kas ietekmē precizitāti un ticamību.

Dalītā pārvaldība: ES budžeta izpildes metode, saskaņā ar kuru – pretēji tiešās pārvaldības metodei – Komisija deleģē izpildes uzdevumus dalībvalstīm, vienlaikus saglabājot galīgo atbildību.

Darbība: projekts, līgums vai darbība, kas ir daļa no darbības programmas un veicina tās mērķu sasniegšanu.

Darbības programma: satvars ES finansētu darbību īstenošanai saskaņā ar prioritātēm un mērķiem, kas noteikti partnerības nolīgumā starp Komisiju un attiecīgo dalībvalsti.

Daudz gadu finanšu shēma: ES izdevumu plāns, kurā ir noteiktas prioritātes (pamatojoties uz politikas mērķiem) un maksimālie apjomi, parasti septiņu gadu posmam. DFS nosaka struktūru, kuras ietvaros tiek veidots ES gada budžets, ierobežojot katras kategorijas izdevumu apmēru. Šis apskats attiecas uz 2014.–2020. gada periodu.

Dotācija: ES budžeta atbalsts par izmaksām, kas atbalsta saņēmējam radušās saistībā ar attiecināmu projektu vai programmu. Šis atbalsts parasti nav jāatmaksā.

Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām: ES fonds, no kura atbalsta dalībvalstu darbības, ar ko nodrošina pārtiku un citu materiālo palīdzību visnabadzīgākajiem sabiedrības locekļiem.

Eiropas Reģionālās attīstības fonds: ES fonds, kas stiprina ekonomisko un sociālo kohēziju Eiropas Savienībā, finansējot investīcijas nolūkā samazināt līmeņa atšķirības reģionos.

Eiropas Sociālais fonds: ES fonds, kura uzdevums ir radīt izglītības un nodarbinātības iespējas un uzlabot nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju stāvokli. Aizstāts ar Eiropas Sociālo fondu Plus.

Eiropas teritoriālā sadarbība: sistēma, kas paredzēta starpreģionālai, pārrobežu un starpvalstu sadarbībai, politiskās pieredzes apmaiņas virzīšanai un kopīgas rīcības īstenošanai.

Finanšu instruments: finansiāls atbalsts no ES budžeta pašu kapitāla vai kvazikapitāla investīciju, aizdevumu vai garantiju, vai citu riska dalīšanas instrumentu veidā.

Finanšu korekcija: pasākums, kura mērķis ir pasargāt budžetu no nepareiziem vai krāpnieciskiem izdevumiem un ar kuru atsauc vai atgūst līdzekļus, lai kompensētu kļūdaini veiktus maksājumus saistībā ar ES atbalstītiem projektiem un programmām.

Finanšu regula: galvenais noteikumu kopums, kas reglamentē ES budžeta izveidi un izlietošanu, kā arī ar to saistītos procesus, tostarp iekšējo kontroli, ziņojumu sagatavošanu, revīziju un budžeta izpildes apstiprināšanu.

Gada darbības pārskats: katra Komisijas ģenerāldirektorāta vai ES iestādes vai struktūras sagatavots pārskats, kurā ir aprakstīts sniegums attiecībā pret mērķiem, kā arī finanšu un personāla resursu izmantojums.

Gada pārvaldības un snieguma ziņojums: Komisijas ikgadējs ziņojums par ES budžeta pārvaldību un sasniegtajiem rezultātiem, kurā apkopota informācija, kas sniegta Komisijas ģenerāldirektorātu un izpildaģentūru gada darbības pārskatos.

Galvenais snieguma rādītājs: skaitļos izsakāms rādītājs, kas parāda sniegumu attiecībā pret galvenajiem mērķiem.

Iespējama krāpšana: pārkāpums, kas izraisa administratīvu vai tiesas procesu, lai noteiktu, vai tas ir krāpniecisks.

Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu: pasākumu kopums, kas ļauj elastīgi izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, lai reaģētu uz Covid-19 uzliesmojumu.

Izlases veidošana pēc naudas vienības principa: statistiska izlases veidošanas metode, saskaņā ar kuru konkrēta darījuma atlasīšanas iespēja ir proporcionāla darījuma lielumam.

Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva: ES programma, kas atbalsta jauniešus, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu reģionos, kuros jauniešu bezdarba līmenis pārsniedz 25 %.

Kļūda: nepareiza aprēķina rezultāts vai pārkāpums, kas rodas, ja nav ievērotas tiesību aktu un līgumu prasības.

Kohēzijas fonds: ES fonds, kura mērķis ir samazināt ekonomiskās un sociālās atšķirības Eiropas Savienībā, finansējot investīcijas vidē un transporta infrastruktūrā dalībvalstīs, kuru nacionālais kopienākums uz vienu iedzīvotāju ir mazāks par 90 % no ES vidējā līmeņa.

Kohēzijas politika: ES politika, kuras mērķis ir samazināt ekonomiskās un sociālās atšķirības starp reģioniem un dalībvalstīm, veicinot darbvietu radīšanu, uzņēmumu konkurētspēju, ekonomikas izaugsmi, ilgtspējīgu attīstību, kā arī pārrobežu un starpreģionālo sadarbību.

Kohēzijas politikas fondi: šajā apskatā tie ir četri 2014.–2020. gada ES fondi ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas atbalstam visā ES, proti, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds, Kohēzijas fonds un Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām.

Kopīgo noteikumu regula: regula, kas paredz noteikumus, ko piemēro Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem.

Krāpšana: jebkāda tīša darbība vai bezdarbība, kas saistīta ar nepatiesu, nepareizu vai nepilnīgu ziņojumu vai dokumentu izmantošanu vai sniegšanu, prasītās informācijas nesniegšanu un ES līdzekļu nepienācīgu izlietojumu.

NEET: persona, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu.

Neto finanšu korekcija: Komisijas veikta finanšu korekcija, kuras rezultātā dalībvalstīm ir jāatmaksā nepareizi izdevumi ES budžetā, un tas nozīmē, ka summa galīgi tiek atskaitīta no ES finansējuma piešķiruma dalībvalstij.

Pareiza finanšu pārvaldība: līdzekļu pārvaldība saskaņā ar saimnieciskuma, lietderības un efektivitātes principiem.

Pārkāpums: ES (vai attiecīgās valsts) noteikumu vai līgumsaistību pārkāpums.

Pārkāpumu pārvaldības sistēma: lietojumprogramma, ko dalībvalstis izmanto, lai OLAF ziņotu par pārkāpumiem, tostarp aizdomām par krāpšanu.

Plānošanas periods: periods, kurā plāno un īsteno ES darbības vai izdevumu programmu.

Publiskais iepirkums: preces, būvdarbi vai pakalpojumi, ko iegādājas publiskā sektora iestādes vai struktūras.

REACT-EU: ES programma, kas nodrošina papildu finansējumu esošajām kohēzijas politikas programmām, lai atbalstītu krīzes atveseļošanu pēc Covid-19, vienlaikus veicinot zaļo un digitālo pārveidi.

Revīzijas iestāde: neatkarīga valsts struktūrvienība, kas atbild par ES izdevumu programmu sistēmu un darbību revīziju.

Risks slēgšanas laikā: Komisijas aplēse par programmas izdevumu daļu, kas joprojām būs nepareiza slēgšanas laikā pēc visām *ex post* pārbaudēm un korekcijām.

Sertifikācijas iestāde: dalībvalsts izraudzīta iestāde, kuras uzdevums ir sertificēt jeb apliecināt izdevumu deklarāciju un maksājumu pieprasījumu precizitāti un atbilstību.

Skaitļos izsakāma kļūda: darījumu pārbaūžu rezultātu ziņojumā tā ir ERP izmantotā klasifikācija gadījumiem, kad kļūdainā darījuma summa tiek aprēķināta.

Starptautiski atzīti revīzijas standarti: dažādu standartizācijas iestāžu izdots profesionālu standartu kopums, kurā noteikti revidentu pienākumi.

Starptautiski atzīti revīzijas standarti: dažādu standartizācijas iestāžu izdots profesionālu standartu kopums, kurā noteikti revidentu pienākumi.

Statistiski reprezentatīva izlase: statistikas paņēmieni izmantošana tādas izlases veidošanai, kas atspoguļo attiecīgās datu kopas iezīmes.

Tematiskā revīzija: Komisijas revīzija, kas īpaši attiecas uz programmām un augsta riska izdevumu jomām, kuras revīzijas iestādes neaptver vai neaptver pietiekami.

Ticamības deklarācija: ERP gada pārskatā iekļauta deklarācija, kurā sniegts ERP revīzijas atzinums par ES pārskatu ticamību un tiem pakārtoto darījumu pareizību.

Vadošā iestāde: valsts, reģionāla vai vietēja publiska vai privāta iestāde, kuru dalībvalsts iecēlusi ES finansētas programmas pārvaldībai.

Valsts atbalsts: tiešs vai netiešs valdības atbalsts uzņēmumam vai organizācijai, kas tiem dod priekšrocības salīdzinājumā ar konkurentiem.

Vienkāršotu izmaksu iespēja: pieeja, ar kuru dotācijas summu nosaka, izmantojot tādas metodes kā vienības standarta izmaksas, fiksētas summas finansējums un vienreizējie maksājumi, nevis ņemot vērā atbalsta saņēmējam faktiski radušās izmaksas. Šīs pieejas mērķis ir samazināt administratīvo slogu.

ERP darba grupa

Šo apskatu pieņēma ERP locekles *Annemie Turtelboom* vadītā II apakšpalāta, kas atbild par ieguldījumu kohēzijai, izaugsmei un iekļautībai. Revīzijas uzdevumu vadīja ERP locekle *Helga Berger*, un revīzijas darbā bija iesaistīta locekles biroja vadītāja *Silvia Janik*, locekles biroja atašējs *Franz Ebermann*, atbildīgā vadītāja *Valeria Rota*, darbuzdevuma vadītāja *Orsolya Szarka* un revidenti *Zsuzsanna Csák*, *Dana Christina Mohamed* un *Janka Nagy-Babos*. Lingvistisko atbalstu sniedza *Michael Pyper*. Grafisko atbalstu sniedza Agnese Balode.

No kreisās: *Michael Pyper*, *Janka Nagy-Babos*, *Dana Christina Mohamed*, *Orsolya Szarka*, *Silvia Janik*, *Helga Berger*, *Zsuzsanna Csák*, *Valeria Rota* un *Franz Ebermann*.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2024

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6-2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

PDF	ISBN 978-92-849-2378-6	ISSN 2811-8243	doi:10.2865/670362	QJ-AN-24-003-LV-N

Kohēzijas politika veidoja vairāk nekā vienu trešdaļu no ES budžeta 2014.–2020. gada periodam. Kohēzijas izdevumu ticamības nodrošināšanas sistēma kopš 2007. gada ir palīdzējusi samazināt kopējo kļūdu līmeni, taču tā nav bijusi efektīva, lai to samazinātu zem būtiskuma sliekšņa. Mūsu revīzijas rezultāti gan katru gadu, gan daudzgadu perspektīvā konsekventi liecina, ka kļūdu līmenis pārsniedz 2 %. Tas parāda, ka visi galvenie dalībnieki var uzlabot to, kā tie īsteno ticamības nodrošināšanas modeli. Apskatā ir sniegts mūsu revīzijas rezultātu daudzgadu apkopojums, ticamības nodrošināšanas sistēmas novērtējums un informācija par konkrētām valstīm. Mēs arī norādām uz kļūdu pamatcēloņiem un Komisijas ieviestajiem pasākumiem kļūdu novēršanai un labošanai.

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact
Timekļa vietne: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

**EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA**